

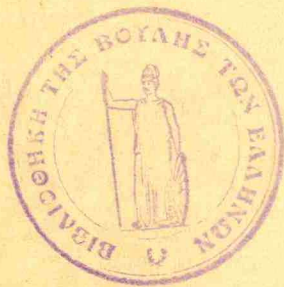
Νέοι

ΟΙ ΝΕΟΙ

Δὲν εἶναι ἡ Τέχνη γιὰ τὸν διαβασμένον Σχολο,
ἀλλὰ γιὰ τοὺς Αἰγούς καὶ γιὰ τὴ Φυλὴ, γιὰ τὴ Φιλία καὶ τὴν Ἀνθρωπότητα.

IV }
V } ΜΑΡΤΙΟΣ 1920
VI }

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΓΕΡΗΣ
ΑΛΚΗΣ ΘΥΓΑΛΟΣ
WALTER SCOTT
Α. ΣΟΦΙΣΤΗΣ
Μ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ
ΝΙΚΟΣ ΠΡΟΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
CHARLES BAUDELAIRE
ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ
ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ
OLIVER GOLDSMITH
MAURICE BARRÉS
Γ. ΑΛΕΞ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΙΝΟΣ ΚΑΡΖΗΣ
Π. Π.
ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ :
LE MOUVEMENT INTEL-
LECTUEL FRANÇAIS PEN-
DANT ET APRÈS LA
GUERRE
ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΜΑΣ
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ
ΣΩΓΡΑΦΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΗ
ΘΕΑΤΡΟΝ
ΔΙΔΑΣΚΕΙΣ
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γιάννης Μουκιδάκης

ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ο κ. ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Δ

Κεντάει κεντίδι ξακουστό, καὶ στὸν ἀέρα γύρα,
(Ἄρια εἶνε τὰ λαλήματα καὶ σιγανὴ βροχή),
Καρποῦ εὐωδιά ξεχύνεται, χαρᾶς ἰερὴ πλημμύρα,
Κ' εἶνε τὸ σῶμα, ἀνάμεστο γαλήνια προσευχή.

Πέρονει τὴν κρόκωνη κλωστή, τὴν ἀγιουλιά, μὲ τάξη,
Σὰν τὸ πουλί, προσεχτικὰ ποῦ στρώνει τὴ φωλιά,
Τὸ βύσσο, καὶ τὸ πορφυρὸ καὶ τὸ ξανθὸ μετάξι,
Σὰν ἥλιον νᾶνε σὺναξη, τῆς κούνιας ἢ ἀγγαλιά.

Καὶ κεῖ ποῦ κάθεται, πηγὴ στὸ ὑφάδι τῆς τὸ βλέμμα
Σὰ νᾶνε ἀκίνητη, στηλὰ κυτιῶντας το, θαροεῖ,
Βαθιά τῆς ξάφνου σκίσησε, σὰ μὰ φτερούγα, τὸ αἷμα.
Σὰ μὰ φτερούγα χτύπησε βαθιά τῆς κ' ἀπορεῖ.

Στὸ νοῦ τῆς, πρωτοξύπνητη σὰ ν' ἄχρησε καμπάνα,
Σὰ νᾶγινε τὸ σπλάγχο τῆς ἀπέραντη ἐκκλησιά,
Λογιάζει τότε, ξαφνικὰ, τρεμάμενη : «Εἶμαι μάνα !»
Κι' ὡσὰ νὰ καίει τριγύρω τῆς πικρὴ κερδοσοία,

Τὸ Ναὸ θυμᾶται μονομιά, παιδοῦλα ποῦ σκυμμένη,
Τὸ θυματήρι ἐκράταγε τὸ μέγα στὸ Ἱερό,
Καὶ πότερο, ὡς μεγάλωσε, μὲ τὴν ψυχὴ ἀναμμένη,
Στὴν Κιβωτὸν ὀλόγυρα, τὸν ἅγιο τῆς χορὸ !

Κ' ἐνῶ θυμᾶται κ' ὁ καιρὸς κ' ὁ τόπος χάμον ρεῖει,
Τὴν Ἑλισσάβει λόγιασε μπροστὰ τῆς, φανερά,
Καὶ μηδ' αὐτῆς τὸ σπλάγχο τῆς δὲν κλείνει, δὲ στερεθεῖ,
Μὲ στὴν κοιλιὰ τῆς τοῦ Ἑρωτα χτυπᾶνε τὰ φτερά !

Κι' ὡς δυό, ποῦ πίκρα εἶτε χαρά, σ' ἕναν ἀγῶνα σφίγγει,
Τὰ χέρια ἀλληλοδένοντας, ἕνα σφυγμὸ ἀγρικουῖν.
Καὶ τὰ κεφάλια βάνοντας μηλίγγι μὲ μηλίγγι,
Θαροῦν τοὺς ἴδιους λογισμοὺς βαθιά τους πῶς ἀκοῦν.

Ἦ, πῶς σὰν τύχει, στ' ἀνοιχτὰ τοῦ ὠκεανοῦ, ποῦ μόνο,
Μεγάλο κύμα κι' οὐρανὸς φαντάζοντε μπροστά,
Σὰν πνέματα στῆς μοναξιάς καταμεσίς τὸ θρόνο,
Σὰν προσδιαβοῦν, δυὸ ἀργόλαμνα καράβια, σταυρωτά,

Καθένα στὸ ταξίδι του, βαθὺ ἀκλουθῶντας ρέμμα,
Τὸ πλήρωμα ὄλο ν' ἀνεβεί, καὶ μὲ ψηλὴ φωνή,
Κι' ἄς μὴ τὰ φτάνει, ὀλάκερο, τὰ χέρια σ' ἕνα νέμμα
Σηκώνοντας στὸ διάβα τους, σφοδρὰ νὰ ἀδημονεῖ,

— Βαθιά ἡ ζωὴ τοῦ καθενός, ὄλη μαζί ξανοίγει—
Ἔτσι, ὡς βαδίζαν στοῦ Θεοῦ τὸ πέλαο μοναχές,
Τῆς Ἐλισσάβητ ὁ παλμός, καὶ τῆς Μαριίας, τίς σμίγει,
Καὶ χαιρετιῶνται ἀπὸ μακρὰ, οἱ ἀπάρθενες ψυχές!

Χάμου πετάει τὸ κέντημα, κι' ἀπ' τὸ θρονὶ πετιέται,
Φορεῖ μαντίλι, ζώνεται πρῶτη φορὰ γοργή,
Τὸ διάνεμά της βιαστικὸ καὶ δὲν τ' ἀπολογιέται,
Τὴν Ἐλισσάβητ γιὰ νὰ βρεῖ κινάει καὶ δὲν ἀργεῖ.

Στὸ δρόμον, ἡ λαχτάρα της, ὅπ' ὅσο πάει βαθαίνει,
Τὴν ἐγεμίξει ὀλάκερη μὲ μυστικὴν ὀρμή.
Τὸ στίγμα στὸ σπλάχνον της, σὰν τοῦ κοριαριοῦ πληθαίνει,
Σὰ σὲ πηγὴ νὰ λούζεται τοῦ βρέφους τὸ κορμί.

Συχνὰ νὰ ὀρχιέται μέσα της ἱερὴ πνοὴ τ' ἀφίνει,
—Σύνορο μόνο λόγιασε τὴν ἄμετρον χαρά—
Σὰ σὲ γαλήνιο πέλαγο πηδῶντας τὸ δελφίνι,
Μὲ δυνατὰ πηδήματα, στὰ ὀλόβαθα νερά.

Στὴ θύρα φτάνει, καὶ γοργὸ τὸ χέρι ἀπάνω κρούει.
Καὶ ἡ Ἐλισσάβητ, ἄξαφνα, σὰ νᾶξερε γιατί,
Πετάει κι' αὐτὴ τὸ κέντημα, τὸ χτύπημα ὡς ἀκούει,
Ἀνεῖ καὶ τὴν ἀγκάλη της πεντάνοιχτη κρατεῖ.

«Τ' εἶτανε τοῦτο, σπῆτι μου τοῦ Κυρίου νᾶρθ' ἡ Μάνα ;
Θαροῦ καὶ πρὶν τὸ πόδι της στὸν δρόμον αὐτὸν ἐμπεί,
Πῶς ἡ καρδιά μου λάγγεψε, τ' αὐτιά μου πῶς σημάνα !»
Κι' ὅπως ἐλάλει, τρέμοντας, τὴν προφητεία, θαμπή,

Τὰ δυὸ τὰ βρέφη, ἐχόρεψαν ἀντάμα στὴν κοιλιὰ τους,
Ἄνοιγμα πίστες ἄμετρο, χαρᾶς ἱερὸς σεισμός,
Κ' ἦσαν τὰ σπλάχνα τοῦ Παντός, τὴ φανερὴ μιλιὰ τους,
Κι' ὀλόβαθά τους ἄστραψεν ὁ θεῖος χαιρετισμός.

«Ἄνοιξε, κούψεμε βουνό, δέξου παιδι καὶ μάνα !»
Ἔτσι, Ἐλισσάβητ, ἐξαξες μὲ τὸν κατατρεγμὸ,
Καὶ τὸ βουνὸν ἐράγισεν, οἱ βράχοι τόπο ἐκάνα,
Τόσο βαθιὸν ἀκούγοντας τὸν ἀναστεναγμὸ.

Μὰ πῶς νὰ κρούσει τὸν καρπὸ τοῦ γιοῦ τ' Ἀνθρώπου, ἡ μάνα ;
Πῶς νὰ σηκώσει τὸ βουβὸ τοῦ σπλάχνου της παλιό ;
Σὰν ὀρμάσαν οἱ καιροὶ καὶ οἱ ὄρες ἐσημάνα,
Νὰ κλείσει ἀκέριο μέσα της, μιᾶς πλάσης τὸν καιμὸ ;

Στοὺς ἔξι μῆνες, ὁ Ἰωσήφ, στὸ σπῆτι του γυρίζει,
Σὲ μακρονὸ σὰ δούλευε χωριὸ γιὰ οἰκοδομή,
Κι' ἀπὸ τὰ δέντρα ἀνάμεσα, τὴ στέγη του γυροῖζει,
Καὶ τῆς γλυκιᾶς ἀνάπαψης λογιάζει τὴ στιγμὴ.

Τὴ θύρα βροῖσκει στὴν αὐλὴν ὡς προχωρεῖ, γυρομένη
Κρούει ἀπαλά, κι' ἄς εἶτανε ξεπίσωθε ἀνοιχτά
Μπροστά του βγαίνει ἡ Μαριάμ, σὰ νᾶθε περιμένει,
Κι' ἀνοίγοντάς του διάπλατα, βουβὰ πονεῖ κριτὰ.

Καὶ κει ποῦ βλέπει ὁ Ἰωσήφ, σὰ λιθωμένος μένει
Τὴ φανερὰ στὸ σπλάχνον της ἡ πλέρια ζωὴ σιαστὰ
Στὴν ὄψη του τοῦ θάνατον ἡ ἀχνάδα πὰ χυμένη
Ἦλο διαβαίνει τὸ αἷμά του καὶ δὲν τὸν ἐκρατᾶ,

Στὴ γῆ σωριάζεται, χτυπᾶ τὸ μέτωπο στὸ χῶμα,
Λογιάζει πῶς ἀπόμεινε κατάχαμα νεκρός,
Δὲν ἔχει ἀνάσα νὰ πιαστεῖ, μὰ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα,
Κι' ὁ θρήνος, μπρὸς στὰ πόδια της, ξεχύνεται πικρός :

«Τ' εἶτανε τοῦτο, π' ὄσκαμες στὸν Κύριο καὶ Θεό μου;
Ποιὸς μῶφφερε στὸ σπῖτι μου, τὸν ἄκριτο χαμό;
Πῶς νὰ σηκώσω, κατὰ σένα πὰ τὸ πρόσωπό μου;
Πῶς ν' ἀντικρύσω ἀπάνω σου, τὸν ἅγιατρο καημό;

Σὲ μέναν ἔλαχε λοιπὸν τοῦ Σατανᾶ τὸ φίδι;
Γιὰ μένα τοῦ Προωτόγεννου ξανάγινε ἡ φτορά;
Γιὰ μένα ἀπ' τὴν Παράδεισο, σὲ ἀβάσταχτο σκοτίδι,
Ἐξαναδιώχτη ὁ ἄνθρωπος, ἀκόμα μιὰ φορά;

Καὶ τῆς Μαρίας, ὀλονυχτὶς τὰ μάτια, ὡς νὰ σηκῶνα,
Στὸ δάκρυ μέσα τ' ἄμετρο, ποῦ κύλαεν ἀπαλά,
Τοῦ Κυρίου τὴ χιλιόδοξη, ταπεινωμένη εἰκόνα,
Κυττάζοντε τὴν ἄβυσσο, π' ἀστροφωτᾶει ψηλά.

Θαροεῖ, στὴν ἅγια ἀντιφεγγιά, τὰ χίλια μύρια ἀστέρια,
(Συχνὰ σὰ δάκρυ ἓνα χλωμὸ πεφτάστερο κυλά)
Τῆς τ' ἄχει ἀνάψει ὁ Ἔρωτας, μὲ τὰ δικὰ του χέρια,
Καὶ τὴν κυττάει κατόματα καὶ τῆς χαμογελά.

Λούζεται, δίνεται ἡ ψυχὴ, λαμποκοπᾶει στὰ πλέρια
Ἡ ἀγρύπνια τῆς σὰν ἄστερα στηλώνει τὴν εὐχή:
«Φέρε ἀπὸ δῶ τοῦ ὄνειρου Σου τὰ ὀλάσπρα περιστέρια
Στείλε τὸ φῶς, στοῦ δούλου Σου, τὴ σκότεινη ψυχὴ!»

Καὶ νά! μὲς στὴ θαμπόφωτην ἀυγὴ τῆς καλωσύνης,
Τὰ μάτια ἀνοίγει ὁ Ἰωσήφ, καὶ μοναχὸς μιλεῖ:
«Στὴ βάση πῶς κοιμήθηκα, θαροῶ, τῆς δικαιοσύνης,
Στὰ πόδια, λέω, κοιμήθηκα, τοῦ Κυρίου, σὰ σκυλλί.

Τὸ διάνεμά του, θέλημα, κ' ἡ πίσρα του, εἶνε νόμος
Κ' ἡ δόξα του, εἶν' ἀβάσταχτη γιὰ μὲ φεγγοβολή
Ἄξήγητές του εἶν' οἱ βουλές κ' εἶνε δικός του ὁ δρόμος.»
Λέει, ἀπ' τὴν κλίση σκόνεται, καὶ τὴ Μαρία καλεῖ.

Σιμά του ἐκεῖνη ὡς ἔρχεται, τὴν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι,
«Γαλήνη πάλι μῶλαχεν ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ ἴδῶ.
Ἄλλος, Μαρία, ἀπ' τὸ Θεὸ κανέννας, δὲν τὸ ἔξερε;
«Κανέννας». «Τότε εἰτοίμαζε νὰ φεύγοιμ ἀπὸ δῶ».

Μὲ τοῦ βλεφάρου τὴ σκεπή, στὴν ἄχνα τοῦ καημοῦ τῆς,
Τὸ δάκρυ ἀργὰ σὰ στέγνωσε καὶ φώταγε ἡ ψυχὴ,
Μὲ τὸ παρόπινο, κλειστὸ στὸν πύργο τοῦ λαμοῦ τῆς,
Βουβή, τὰ πάντα γύρω τῆς φροντίζει μοναχὴ.

Κρουφὴ φωνή, τὸ δρόμο τῆς νὰ τῆς κατευοδώνει,
Ἄκουε, κ' ἀβόητο διάνεμμα, χωρὶς ἀναβολή,
Κι' ὡς πίσω ἀπὸ τὴν ἀνοιξιν ὀρμάει τὸ χελιδόνι,
Τοῦ χυνοπῶρου ἡ ἄξια φωνὴ λαχτάρα ἂν τὸ καλεῖ.

Καὶ τῆς γωνιάς, σὰ μάζεψε μικρὸ σωρὸ τὴ στάχτη,
Καὶ τὸ στερονὸν ἀπόκρυψε, ποῦ κάπνιζε δαυλί,
Στὸν ὦμο σκόνει, τὸ βαρὺ δισσάκι, κ' ἀπ' τὸ φράχτη
Μαζρὸν ραβδί ξεσέρονοντας, προσμένει σιωπηλή.

Μὲ τὸ βουβὸν ἀντίκρουσμα, κ' ἡ ἀναπνοὴ βαθαίνει,
Κι' ὡς μὲς στὴ στήθη, χύνεται τοῦ κάμπου ἡ εὐωδιά,
Θεῖα παντοῦθε συλλογὴ κινᾶει, καὶ τῆς πληθαίνει
Στὸ γόνα μέσα, ἡ δύναμη ποῦ μάζευε ἡ καρδιά.

Κι' ὡς, στὴν αἰφνίδια συννεφιά, ποῦ διασκορπᾶ στὸ χῶμα,
Κρουφὴ δροσιὰ ποτίζοντας τὰ πάντα εἰρηνικά,
Βρίσκει στὸν ἴσκιό, ἀπάντεχη ξαλάφρωση τὸ σῶμα,
Οἱ μυρουδιές σὰ χύνονται τῆς νότης πὼ γλυκά.

Τὸ νοῦ τῆς ποῦ ἐνειρόντανε, μακάρια τὸν κυκλώνει,
Ἄνάνερος πέπλος π' ὄσκαπε τὰ μακρονὰ βουνά,
Κι' ὡς τὸ φεγγάρι στὸ πλατὺ τῆς καταχνιάς ἀλώνι,
Τονὲ βυθῶ, στὸ ἀντίκρουσμα τοῦ δρόμου γαληνά.

Κ' ἡ δέση, ἀπ' τὰ βάθη τῆς, σ' ὅλη τὴν πλάση ἀπλώνει
Βαθύτερα ἔχει βάλασμα, βαθύτερα ὡς πονᾶ
Σμίγει μαζί τῆς σύψυχη, μαζί τῆς μεγαλώνει,
Κι' ὡς κυπαρίσσι, ὑψώνεται, τὴν ὦρα ποῦ κινᾶ.

Στερονὴ φορὰ, σὰν ἔπιασαν, στὸν πέπλο τῆς, οἱ κλώνοι
Τοῦ κήπου τοῦ κατάχλωμου, ποῦ ἀλύγιστη περῶ,
Πῶς καθρεφτίζει γνώριμα κλαδιὰ ἢ ματιὰ, θολώνει,
Ἄλλ' ἀπομένει ὀλάνοιχτη, καὶ δίπλα δὲ γυρνᾶ.

Καὶ παραπίσω, ὁ Ἰωσήφ, σὰ στὴ δική τῆς σκέπη,
Μ' ἀχνάρι πόνου, π' ἄγιαζε τὴν ὄψη του βαθύ,
Μὲ μάτια ὑπάκοα, τρυφερά, λαγωνικοῦ, ποῦ βλέπει
Στὰ πόδια τὸν ἀφέντη του, κυττάει κ' ἀκολουθεῖ.

Τὴν ὥρα, πῶχει ὁ ἄνθρωπος στὴ λάτρα του ἀποστάσει,
Καὶ στὴν ἀπομεσήμερη μεγάλη σιγαλιά,
Πετᾶει ὁ κόρακας, γοργὰ πολὺ, γιὰ νὰ προφτάσει,
Πρὶν σκοτεινιασεὶ ὀλότελα, νὰ γύρει στὴ φωλιά.

Ποῦ τὸ μονάνημα βαθιὸν ἀπλώνει τῆς γελάδας,
Σᾶμπως ἀνοίγει ὀλάκερη στὸ βόγγο τῆς ἡ γῆ,
Καθὼς σφραγίζει ἀράθυμα στὴν ἄπλα τῆς κοιλάδας,
Τὸ δυνατὸ τῆς πάτημα, ποῦ νὰ τ' ἀλλάξει ἀργεῖ.

Γοργά, καὶ ἡ χαλκογόνατι καὶ ὁ Ἰωσήφ, ζυγώνουν
Τὸ δυνατὸν ἀνήφορο ποῦ πάει πρὸς τὸ βουνό,
Ἐκεῖ ποῦ θράχοι ἀπάτητοι, τὰ σκοτεινὰ πυργώνουν,
Κι' ἀργοποροῦν ἀντίπερα, τὸ φῶς τὸ δειλινό.

Συχνά, τὰ μάτια τοῦ Ἰωσήφ, στίς χέρσες κυματᾶνε,
Κι' ὄλοι βαθειὰ τοὺς δέχονταί μ' εὐλάβεια τὴ βραδιά.
Συχνά τὰ νέφη τὰ βαριά κυττᾶν, κι' ἀναρωτᾶνε,
Τί σπέρνουν ἀγερόφερτη φοβέρα στὴν καρδιά.

Κι' αὐτῆς τὰ στήθη, στὴν ἰσκιὰ τῆ μυστικιά, στητά'νε
Πρὸς τίς μεγάλες ἀναπνίες, ποῦ σέρνει ἡ λαγκαδιά.
Κ' εἶνε τὰ νέφη, ὡς δίπλα τῆς νὰ σιγοπερπατᾶνε,
Μακριὰ φτεροῦγ' ἀπλώνοντας καὶ βρόχινη εὐωδιά.

Στὰ σκότη μόνο, τὰ τρανὰ βυθίζει μέσα μάτια,
Σὰν τῆς δαμάλας, ποῦ ζητᾶ γιὰ νᾶβρει, σπλαχνική
Ποιὰ στράτα, πάει, στοῦ βουκολιοῦ στρωτὰ τὰ μονοπάτια,
Ποιὰ στράτα, πάει ἀνάμεσα στὰ βράχια εἰρηνική.

Γιὰ νὰ φυλάει στὰ βάθη τῆς, γαλήνια καὶ ὀδηγήτρα,
Ἀσκόνταφτο, τὸ μέγα τῆς ποῦ προβοδάει παλμό,
Κι' ἂν τῆς ζυγιάζει κάποτε θρόνος βαριὸς ἢ μήτρα,
Νὰ μὴ σταθεῖ στὸ πάτημα, νὰ πάρει ἀνασασμό!

Ἄλλ' ὡς στὴν ἔρημο, ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου, ποῦ τίς τέντες
Ἀποβραδὶς δὲ στέρι'ωνε, τί διάζονταν νὰ ἰδεῖ,
Τῆ γῆ ποῦ Ἐκεῖνος τῶταξε, μὲ σιγανὲς κουβέντες,
Τῆ νύχτα ἐπέρνα ἀκοίμητος, ἀπάνω στὸ ραβδί,

Σὰ μιὰ φυλὴν ὀλάκερη, διογμένη, ποῦ ἓνα νέμμα
Προσμένει, κι' ὄλο τὸ ἔχει τῆς, στὰ χέρια τὸ βαστά,
Ἡ πλήθια βοή ἢ ὀλόθερμη, ποῦ τῆς ψηλώνει στὸ αἷμα,
Σὰ μιὰ φυλὴν ὀλάκερη, νὰ τὴν κεντάει μπροστά!

Στὰ ψηλοκόρφα, σύσμιχτο πατεῖ τὸ μεσανύχτι,
Στίς κοτρωνάτες ρεμματιές, ποῦ ἀνάσα δὲ μιλεῖ.
Μ' ἀπὸ τῆ σκότεινη σκεπή, π' ἀπάνω ἀπ' ὄλα ρίχτει,
Ἄναρτα, κλώθει, ἀράθυμῃ πλατὰ φεγγάβολῃ,

Βουβὴ τρεμόφωτη ἀστραπή, π' ὡς ἀπὸ θρόακα δείχτει,
Σὲ στὰ ποῦ λαμπαδίζοντας χωνεύει ἓνα δαυλί.
Κι' ἄλλη γοργή, στ' ἀκράγνεφα, ποῦ σπαρταράει σὰ δίχτυ,
Κι' ἄλλη, μὲ μιᾶς, ἀπάντεχη μεγάλη ἀνατολή.

Πέλαο τὸ θάμπος στὸν παλμὸ ποῦ πλημμυρᾷ, καὶ πάλι
Τὰ μάτια ἀπὸ τῆ ρίζα τους, στὴν πίσσα τὰ βυθᾷ.
Φέγγουν αἰφνίδια τὰ βουνά, τὰ οὐράνια ἓνα κρουστάλλι.
Κι' ἄμετρο σκότος, ἄμετρο τῆ λάμψη ἀκολουθᾷ.

Πῶς χάνεται ἓνας ποταμὸς καὶ ξαναγαίνει σ' ἄλλη
Μεριά, σὰν ἀπὸ πάνω τους ἐκύλαγε ἡ βροντή,
«Κάπου ἄς κρυφτοῦμε, ὁ Ἰωσήφ μιλεῖ, γιὰ τὸ κεφάλι
Νὰ βροῦμε σκέπη, κ' ἔφτασε γοργή ἡ νεροποντή».

Καὶ νά, ὡς μὲ μιᾶς ἐπλάτυνε, βαριά ἡ πνοή τ' ἀγέρα,
Κι' ἀπὸ παντοῦ ξεσκίσανε τὰ σκότη οἱ κερανοί,
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε κ' ἀκρόατη ἀπὸ πέρα,
Σὰν τὸ βουνὸ ποντίζοντας ἀνοίγαν οἱ οὐρανοί.

Στῆ μπόρα μονοκόμματο ποῦ χτύπασε καταροάχη,
Στὸ φουσκωμένο π' ὄβογεν ὀλοῦθε ποταμό,
Τὸ μέγα ἐκεῖνη σήκωσε ψηλὸ κορμί, σὰ φράχτη
Τὰ χέρια ὀμπρὸς πηθώνοντας στὸν ἅγιο τῆς παλμό!

Ἄλλ' ὡς βαθιὰ τῆς χύθηκε, κύμα θεϊκὸ καὶ μέγα,
Τὸ πνεῦμα τ' ἀξεδύμαστο τῆς πλάσης ξαφνικά,
Καὶ μέσα τῆς, λαχτάρισε τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠμέγα,
Σὰν ὄλο ν' ἀναγάλλιαζε στὴ μπόρα μυστικά,

Λογιαίνει μέσ' απ' την πηγή που ανάσαινε, τη μία,
Μ' όσ' είχ' όρμη στο σπλάγχο της ή άτίμητη στορά,
Μαζί χορεύουν ό Έρωτας κ' ή Παντοδυναμία,
Τριγύρα της άδάμαστα σαλεύοντας φτερά.

Κ' ως μονομιά ή Παράδεισο ν' άμόλαε τ' νερά της,
Πώς μέσ' από την ίδια της πασίφωτη ψυχή,
Βγαίνει ό Φισών, βγαίνει ό Γεών, ό Τίγρις και ό Ευφράτης.
Απ' όνα χείλο άμέτροτη πώς βγαίνει προσευχή.

Σάν τ'ό Μωϋσσην, ακούγοντας τόν Κύριο, στη χαρά της
Σηκώνει καταπρόσωπα την όψη μοναχή.
Όλη στημένη ή Κιβωτός ψηλά με τ'α ίερά της,
Από τόν άγιο Νόμο του, γιομίζει, άστράφτει, άχει!

Πάλι ό Ναός τή δέχεται, πάλι ό Ναός τήν κλείνει.
Κ' άπάνω απ' τόν άπέραντο τής γής κυματισμό,
Νάτη και πάλι, πλεούμενη θαματοουργή γαλήνη,
Όσαν τού Νώε, π' άρμένιζε με τόν κατακλυσμό!

Κ' από τόν όρθρο, στού Άραράτ ως ν'άνε άκουμπημένη,
Τήν κορυφή, που έξέφυγε τήν άμετρον όρμη,
Με τήν ψυχή κατάβαθα λουσιμένη, φωτισμένη,
Κ' όλόρθον ανασαίνοντας τ'ό άδάμαστο κορμί,

Στό πρώτο φως, ή Μαριάμ κυττάει, και περιμένει
Καθώς πλαταίνει ή πάγκοσμη χαρά, π'άσα στιγμή.
Κ' ως περιστέρα, από γκορεμό που βλέπει, γυρισμένη
Πρός τ'ό κατώφλι τής σπηλιάς που ρένε οί σταλαγμοί.

Τ'ό πέταμά της τ' όρθρινό, ζυγιάζοντας ν'ά πάρει,
Κ' απ' τις φτερούγες τ'ό νερό τινάζει σιωπηλή,
Τ'ί ή πλάση άκέρια, άγνάντια της φορεί μαγογοιτάρι
Χουσοπλεμένο άπέραντα με τήν άνατολή,

Σκώνει από χάμω τ'ό μακρόν που έκράταγε κοντάρι,
Κ' από τ'ό πλά τόν Ίωσήφ που έξέμενε, καλεί.
Κ' όσα λοιπρό, άργολάπητο, θρέμμα βουνοϋ, λιοντάρι
Από τ'ά γκορέμα που άχνιζαν, στα πλάγια ροβολεί.

Κ' απ' τ'ό μονόβροντον άχ'ό που κίναε μ' ένα στόμα,
Με μίξ' σ'ά ν'ά ξεχώριζαν τ'α ούράνια από τή γή,
Βαθιά έμονογρούζαν άμετρα ποτάμια από τ'ό χ'όμα,
Κ' άπάνω-άπάνω, χύνονταν άσκόνταρτη ή σιγή.

Πλέαν οί μεγάλες καταχνιές, τ'α σκόρπια νέφια άπόμα,
Π' άνάμεσα τους πάλαβε μι'ά φλόγα γι'ά ν'ά βγει.
Άργά, απ' τήν άμετρον φιλι'ά ξεκόλλαγε τ'ό σ'όμα,
Κ' ανασκωνόντανε, σιγά, γιγαντεμμέν' ή αύγή.

Μέγ' άνατοίχιασμα βουβόν, όλ' είχε ή πλάση πάρει,
Στα σπλάγχα ως έγενόντανε τ' άπέραντο φιλι.
Και ν'ά, τ'ό που δ'ε φαίνονταν όλονυχτίς φεγγάρι,
Πνιγμένο μες στην άβυσσο, τ'α νέφη αίφνίδια λει.

Κ' οί όγροι τ'ό δέχονται ούρανοί, πεντάχλωμο συντρίμμα,
Ναυαγισμένο, στη βαθιά τριζυμισμένη άχτή,
Κ' απ' τή μονιά του βγαίνοντας, τ'ό σαστισμένο άγρίμι,
Κυττάζει άκόμα γύρα του δειλά, κ' άκινητεί.

Τής γής τήν άγίαν έντολήν ως νιώθει αυτός π' όργώνει,
Σ'ε μουσκεμμένο σπρώχοντας χωράφι τ'ό γενί,
Τ'α φρένα της ποτίζουνε οί άνέμοι οί ζωογόνοι,
Και οί ευδοιές ξεχύνονται στα στήθια της κρονοί.

Απ' τόν τραχιό κατήφορο στούς κάμπους ως ζυγώνει,
Όπου άσπροι άχνοι σερνάμενοι σκεπάζουν άγανοί,
Τ'α μάτια απ' όθε διάβηκε, προς τ'α ψηλά σηκώνει,
Σ'ά ν'ά χαιρέταε μυστικά τήν άμετρον φωνή.

Πούχε βαθιά τ'ό σπλάγχο της φωτίσει και ζεστάνει,
Και τ'ό ραβδί άγκαλιάζοντας, στις φούχτες τ'ων χειρών,
Στέκει και βλέπει, τ'α ψηλά έρωτόκαστρα, που φτάνει,
Ζευγάρι μόνο ν'ά κρυφτεί, άγριοπεριστειών!

Άγια τ'α φρένα τού Ίωσήφ, κ' όλοένα π'ό σιμά της,
Μ' ευλάβεια ανασαίνουνε, γαλήνια, στην πλαγιά
Που κυπαρίσσι ριζιμό περνάει τ' άνάστημά της.
Άγια τ'α φρένα τού Ίωσήφ, κ' όμπρός του ή Παναγιά.

Κι' ἂν εἶν' ὁ ἀνάερος ποταμὸς τῆς λαγγαδιάς, κι' ἂν λίγη
Δροσιά, κρυφὴ ἀναγάλλιαση τ' ἀναρροεὶ ἢ καρδιά.
Κ' ἢ αἰθέρια χαρωπότητα τὴν πλάση ὁποῦ τυλίγει.
Ποτίζοντας στὰ κώμαλα τῆς γῆς τὴν εὐωδιά.

Τὸ νοῦ τοῦ σπρώχνει στὸν καλὸ κ' εὐλογημένο δρόμο.
Ποῦ κυπαρίσσι ὡς ἔφευγε νὰ κόψει εὐωδερό,
Τὰ λίγιστα τοῦ σπίνερα σηκώνοντας στὸν ὄμο.
Καὶ στὸ ταγάρι τὸ γλυκὸ ψωμί καὶ τὸ νερό,

Στὸ νοῦ του, ὅπως ἐλόγιαζε γραμμμένο ὅλο τὸ Νόμο.
Κι' ὀλάκερος στὴ λάτρα του, λησιμόναε τὸν καιρό,
Ὁ Κύριος, σὰ νὰ πλῆθαινε τὸν ταπεινὸ οἰκοδόμο,
Δοξαστικὰ π' ἀνάσαινε, στὸν κόπο τὸν ἱερό!

Ἔτσι μπροστά του, τῆς Μαριάμ ποῦ βάδιζε, ὡς κυττοῦσε
Τὰ χνάρια, στὴν ἀπέραντη τοῦ δρόμου τῆς σιγῆς,
Ὅλη του ἐλόγιαζε ἢ ψυχῆ, ἐκεῖ ποῦ αὐτὴ πατοῦσε.
Ν' ἀνασπαστεῖ πῶς ἔσκυβε τὴν ἄγια τῆς φυγῆς!

Καὶ πρὸς στὸν ἀπλαστο καρπὸ στὰ σπλάχνα ὁποῦ κρατοῦσε,
Σφοδρὴ ὀλοένα γέμιζε τὰ στήθη του ἢ στοργή,
Τί τοῦ φτεροῦγιζεν ἢ ἀπλῆ καρδιά, σὰ νὰ ζητοῦσε
Στὴ δόξα ὁποῦ τὴν ἔζωνεν αἰφνίδια, γιὰ νὰ βγεῖ!

Ἄλλ' ὡς τὸ δεῖλι ἀπ' τὰ βουνὰ σκοτείνιασε, κι' ἀπλώθη
Ἀπὸ τὰ θράχια στὴ βαθιὰ κοιλάδα χαμηλά,
Καὶ φάνη τ' ἄστροι τῆς βραδυᾶς πὰ στὴν κορφὴ νὰ κλώθει,
Σὰ μέσ' ἀπὸ τὰ χόματα περνῶντας τὰ θολά,

Τὸ διάνεμά της φάνηκε τὰ σκότη νὰ γεμίζει,
Ὅλοένα πῶς ἀκαψίπαγεν ἀπάνω στὸ ραβδί,
(Ἔτσι ὡς τὴν εἶδα κάποτε στὸν ὕπνο, νάρμενίζει,
Κι' ἄδια στὸν ὄμο κρέμονταν ἢ κούνια ἀπ' τὸ παιδί)

Σιγὰ μιλῶντας ὁ Ἰωσήφ, τὴ σιωπὴ ἀντισκόβει,
Γιὰ ν' ἀναπάφουν, σὲ χωριὸ πρὶν ἔμπουν, τὸ κορμί.
Τότε καὶ κείνη, ἀγνάντια του, κάθεται ἀργά, καὶ κόβει,
Τῆς εὐλογίας, —τί πείνασαν— νὰ φᾶνε τὸ ψωμί.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Τὰ ἴδια λόγια μεταχειρίζονται ὁ στοχαστικὸς καὶ ὁ κόσμος ὁ πολὺς γιὰ νὰ μιλή-
σουν. Ὁ πρῶτος μᾶς τὰ παρουσιάζει βαθιὰ σκαμμένα ἢ γιομάτ' ἀπὸ λεπτοὺς χρω-
ματικὸς κυματισμούς· ὁ δεῦτερος ἄβαθα, γεωμετρικὰ, κοφτά. Ζωή, Ἄγία-
πῆ, Θεός, Ἰδέα κτλ. Ἔτσι καὶ ἡ λέξη ἀκαματία, ὅταν κά-
που τὴν εἶδα γιὰ τὸ Σολωμό, μετὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Τρικουπῆ, πρέπει νὰ νοηθῆ μέ-
σα σὲ ὅλη τῆς τὴν καλλιτεχνικότητα. Ἐν' ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποῦ τὴν καταρτίζουν
τὴν ποιητικὴ διάθεση, καὶ ἡ τεμπελιά. Ἡ κατάσταση ποῦ ὀνειρεύεται,
χαϊδεύει, φιλαργυρεύεται τὰ πλάσματά της· καὶ δὲν ἀποφασίζει, καὶ δὲν μπορεῖ,
καὶ δὲν τῆς ἔρχεται σὲ καλὸ νὰ τὰ δέση τελειωτικὰ μετὰ τὸ χαρτί, καὶ τὰ κρατᾷ σ'
ἓνα γραμμάτιον· στὸ κωμάτιον τοῦ μυστελειωμένου καὶ τοῦ ἀσημάτιστου.

Εἶδε κ' ἔπαθε ἡ φιλοσοφικὴ σκέψη νὰ γινῶσῃ ἀπὸ τὸ μεταφυσικὸν δραδισμὸν
ἀπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν νοσοκρατορίαν, ἀπὸ τὸ μυθολογικὸν διαζύγιον μεταξὺ ψυχῆς
καὶ σάρκας, ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸν φετιχισμόν, τὸ θεοκρατικὸν τυράννισμα, μετὰ τὸν
ἀγῶνα καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Ἐπιστήμης· ἢ, ἀκριβέστερα, τῶν Ἐπιστημῶν, ποῦ
τις ὀνομαζοῦνε θετικὰς. Τώρα πάλι ἄλλαξε ὁ ἀνεμος. Μᾶς κυλᾶν ἀπὸ τοὺς μονι-
σμοὺς στοὺς πλουραλισμοὺς, ἀπὸ τὴν ἐνότητην δηλονότι σὲ τὴν πολλότητα, ἀπὸ τὰ
θετικὰ στὰ μυστηριακά, ἀπὸ τὴν Δαρβινικὴν τὴν κίνησιν εἰς τὴν ἀκηνησίαν ποῦ ἀνε-
κάλυψεν ὁ φυσιοδίφης Qinton, ἀπὸ τὰ ἀγάλια ἀγάλια ξετυλίγματα τοῦ Λυέλ,
στοὺς κλασικιστοὺς, καθὼς ὁ Κυβιέρος θὰ ἤθελε, κατακλισμοὺς, ἀπὸ τοὺς νόμους ποῦ
μᾶς λένε πρὸ οὐδός, στοὺς νόμους μὲ μᾶς κραζοῦνε σ τ ὀ π . Ὁ γυρι-
σμός τῶν πάντων. Θεὸς φυλάξοι. Ἔτσι ἀπὸ τὴν ἐξελεγκτικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σπέν-
σερ περνᾶμε εἰς τὴν ἐξελεγκτικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Μπέρξον, ποῦ εἶναι κατὰ πολὺ δια-
φορετικὸν καὶ ποῦ μᾶς πᾶει μετὰ γυρίσματα καὶ τσακίσματα στοὺς νεοπλατωνισμοὺς
τοῦ Πλωτίνου. Πάλι καλά. Στὰ νερά μας.

Ἡ ἱστορία, εἰς τραγοῦδι, ἢ στολισμένη ἰδέα, ἢ ἰδέα γυμνή. Οἱ σταθμοὶ τῆς με-
λέτης μου καὶ τῆς προσοχῆς μου. Ἀγάλια ἀγάλια, δυσκολότερα διαβάζω τὸ μυθι-
στόρημα, ὅσο καὶ ἂν εἶναι τέχνης ἔργον. Τὸ ποίημα, ὁ στίχος, μετὰ τὸν περισσότε-
ρον. Ἀγάλια ἀγάλια ἢ κριτικὴ μετὰ κάνει νὰ ξεχνῶ τὸ τραγοῦδι κατὰ σὸν ὄρεξιν
φιλοσοφικὴν παραμερίζει τὴν λογοτεχνικὴν κριτικὴν. Στὸ τέλος ὁ ἀφορισμός, τὸ γνω-
μικὸν μὲ φτάνει. Τάλλα μετὰ βαθαίνον.

Στοὺς ἄλλους ἀνίσως ἐπιθυμῆς νὰ ἀρέσῃς καὶ σὴν μνήμη τους νὰ ζῆς, καθὼς
ἐπιθυμῆς καὶ καθὼς ζῆ ὁ ποιητὴς καὶ ὁ τεχνίτης — τὰ δύο αὐτὰ σπάνια βρῖσκονται
χωρισμένα, — ποτὲ μὴν κἀνης τὸ ἔργο σου γιὰ τοὺς ἄλλους· κάνε τε πάντα γιὰ τὸν
ἑαυτὸν σου. Μέσα του βρῖσκονται οἱ ἄλλοι.

Ποτὲ κανένας δὲ μοιάζει, ποτὲ δὲ διαφέρει ἀπὸ τὸν ἄλλο (μιλῶ, ἐννοεῖται γιὰ
τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ζοῦνε εἰς τὴν σφαιρὰ τὴν ὑψηλὴν)· καθένας μοιάζει πρὸς πολὺ μετὰ

τόν εαυτό του, και με τους διάφορους εαυτούς του θα μπορούσε καλύτερα να κοιταχτή πόσο διαφέρουν ο ένας από τὸν ἄλλο. Καθένας είναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα γνώμονας και κανόνες τοῦ ἴδιου του εαυτοῦ· καθὼς είναι και κάποια ἔργα τέχνης. Τὸ να θέλῃς να συγκρίνης ἕνα συγγραφέα μ' ἕναν ἄλλο, μάλιστα για να τιμήσῃς ἢ για να υποτιμήσῃς τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς δύο, είναι τις περισσότερες φορές ἄκριτο κάτι. Μάλιστα όταν ἔχῃς μπροστά σου δύο καλλιτέχνες τοῦ λόγου, πὸν φάνηκε ὁ καθένας, με ἄλλη ἰδιοσυγκρασία, σὲ διαφορετικὴν ἱστορικὴν στιγμή, βλέποντας ἄλλοῦ για να μιλήσῃ ἁλλοιώτικα, ὅσο κοινὰ κι ἂν ἔχουν κάποια γενικά γνωρίσματα, είναι δυσκολοσύγκριτοι, ἢ, καλύτερα, ἀσύγκριτοι. Είναι σὰ να ζητᾶς να συγκρίνης ἕνα ποτάμι μ' ἕνα βουνό, ἕνα περιβόλι με μιὰ πολιτεία, στὰ χαμένα. Κάτι τέτοια βέβαια θὰ εἶχε στὸ νοῦ του ὁ Μορεάς, ὅταν τελείωνε κάποιο τοῦ ομηρίωμα· «Ἐγὼ δὲ συγκρίνομαι με κανένα». Ἀλλοιώτικα ἢ σκέψη του θὰ εἶταν κάτι σὰ μοροπερηφάνια.

Ὁ Χάινδ και ὁ Μπετόβεν. Δυὸ μουσικοί. Ὁ δεύτερος μέγιστος. Ὁ πρῶτος ὄχι βέβαια μικρός. Πόσο διαφορετικοί χαραχτήρες! Ὁ πρῶτος, πάντα λυγισμένος στήν ὑπασοή. Σκλάβος. Ὁ δεύτερος, ἀλύγιστος, ἀνυπόταχτος. Και οἱ δύο μιὰς θείας τέχνης λειτουργοί, για να γονατίζῃς εμπρός τους.

Ὁ Ἀμιέλ και ὁ Ἐμερσον, πρωτεῖκοί. Ὁ Γκαίτε φάσκει και ἀντιφάσκει.

Δυὸ μεγάλοι τραγουδιστές, ὁ ἄγγλος Τέννyson και ὁ ἰταλὸς Καρντούτσι, μιμητές. Ὁ πρῶτος δὲ μπορεί να νοηθῇ κοιτικά, χωρὶς να ξέρῃς ὅλο τὸ δρόμο πὸν τραβήξῃς ἢ ἀγγλικὴ ποίηση, ἀπὸ τὸ Σπένσερ ἴσα με τὸν Κήτς. Τοὺς κορυφαίους τῆς ποίησης τοῦ ἔθνους του τοὺς κλει μεσα του και τοὺς ξαναξῆ. Ὁ Καρντούτσι, πῶσον ἀντίλαλος είναι, ἀπὸ τὸν Ὁράτιο ἴσα με τὸν Ἀῖνε και τὸν Οὐγκώ. Μὰ ἢ μίμηση και στοὺς δύο, καθὼς συχνὰ συμβαίνει στὸν ποιητῆ, τὸν θρομμένον, ὄχι μόνο ἀπὸ τὴ φύση κι ἀπὸ τὴν κοινωνία τριγύρω του, μὰ, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ἀπὸ τὴν τέχνη, τέτοια μίμηση, μιὰ μορφή τῆς πρωτοτυπίας είναι.

Ἡ Ἐπιστήμη δὲν κροῦνει και δὲ νοθεύει τὴν ἔμπνευση τὴν ποιητικὴν· ζεσταίνει και θαθαίνει και μεγαλώνει τὴν ποίηση. Παράδειγμα ὁ Ἐμπεδόκλῃς, ὁ Λουκρήτιος, ὁ Γκαίτε, πόσο ἄξιοι στοὺς αἰῶνες ἀνάμεσα μαθητές και συνεχιστές τοῦ ἔργου τῶν κορυφῶν ἐκείνων! Ὁμολογῶ πὸς δὲν εἶμαι ἀκόμα σὲ θέση να ξεδιαλύσω μεθοδικὰ τὰ σημάδια πὸν ἄφησεν ἢ ἰδέα τοῦ δαρβινικοῦ ξεπολιτισμοῦ στή νεώτερη ποίηση. Κρατῶ μόνο στή μνήμη μου δυὸ τρία μικρὰ μὰ ζωερὰ ἀχνάρια ἀπὸ τὸ διάβα τῆς ἰδέας. Κάπου, ξεφυλλίζοντας χαριτὰ τὰ ξεσκάλισα. Είναι δυὸ τρεῖς στίχοι ἀπὸ τὸν Τέννyson. Είναι ἕνα σύντομον, ὅμως ἔντονο ποίημα τῆς Μάρης Ρόμπινσον. Είναι τοῦ Jean Lahor «Οἱ ἐνθύμησες», ἀφιερωμένο στὸ Λάρβιν· ἀριστοτέργημα, κατὰ τὴ γνώμη μου. Και κάποιες ἄλλες στροφές τοῦ SuHy Prudhomme Ὁ ποιητῆς αὐτός, μ' ὅσα κι ἂν λένε οἱ ἀνόητοι, οἱ ἀνίδεοι, και οἱ ἀπρόσεχτοι, μὸς ἰσχυρίζει τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς ποιητικῆς ἐνέργειας πὸν ὁ Ράσκιν τὸ ὀνόμασε· εἰσδύτικὴ φαντασία.

Νὰ γράφουμε καθὼς μιλοῦμε· ἀρχὴ ἀλαφροστόχαστη, πηγὴ κακῶν. Νὰ γράφουμε καθὼς πρέπει να γράφεται ἢ γλώσσα πὸν μιλιέται, να ἢ ἀρχὴ τοῦ σωστοῦ.

Καταφρονῶ τὴν καταφρόνηση πὸν δείχνουν και τὴν ἀνηξερὰ τοῦ ἐμπνευσμένου ἔργου και τῆς ψυχολογίας τῶν καλλιτεχνῶν οἱ προληγῶστες και οἱ ἐπιστήμονες. (Συγχότερα οἱ παρακατιανοὶ ἐπιστήμονες). Μὰ τοὺς ξηλεύω πάντα και τοὺς σέβομαι για τὴ συστηματικὴ τους μόρφωση· ὅσα ξέρουν, τὰ ξέρουνε σωστά και δὲν τριγλίζουμε σὰν τοὺς ὑπνοβάτες τοῦ ὀνείρου.

Ἐντονα θαρρῶ πὸς αἰσθάνομαι, βαθιὰ πιστεύω πὸς πάσχω, μὰ εὐκόλα θαρροετιζῶ και σχεδὸν ὀλότελα ξεχνῶ. Κάτι θλιβερό για μένα και ἀσθενικό. Μὰ ἢ κακομοιριά μου αὐτὴ και ἢ ἀρρώστια μου κάνει να χαίρομαι πολλὰ κι ἀπ' ὅσα δοκιμάζω σὰν καινούρια. Κάθε φορὰ πὸν ἀγαπῶ, νομίζω πὸς ἀγαπῶ πρῶτη φορὰ.

Ἡ νεκρώσιμη ἀκολοθία μας, τῶν ὀρθόδοξων. Ἀπέραντο μεγαλόπρεπο κοιματὶ ἐλεγειακὰ τραγουδημένο ἀπὸ πεσσιμισμὸ χριστιανικὸ σοσενασουφρικό, κι ἀπὸ ὀμὸ νατουραλισμὸ, ἰδεολογισμὸ Βωδελαιρικό, θὰ μπορούσαμε να τόνε ποῦμε. Ὅσοι δὲν αἰσθάνονται τὴ γοητεία τῆς Τέχνης, σχανταλίζονται, πειράζονται, θαριῶνται, δὲ βλέπουν παρὰ μόνο τὸ μάζρος τῆς ἀκολοθίας. Ὅσοι θρομμένοι είναι με τοὺς τρόπους τοὺς ἐκφραστικὸς τῆς Ποιητικῆς, ἐνθουσιάζονται. Κοίταξε και τὸ Σπιρίδωνα Ζαμπέλιο πὸς μιλεῖ για τὴν ἀκολοθία.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

I

Τὸν, κρύφιον ἔρωτα στὸ φῶς τὸν ἔχεις ὀδηγήσει,
Τώρα στὸν ἥλιο ἀνθὸς πολὺς, σὲ κάθε ἀνθὸ μελίσει.
Ἡδὸς ἢ ψυχὴ παράδεισο κι' ὁ λογισμὸς Ἀπρίλη,
Κι' ἄλλα ρόδα να κρατῶ ἢ Ἀγάπη μῶχει στείλει.

Ὁ Ἀγάπη, ὡς νέφος μαγικό πὸν μέσα μπουμπουιάζει
Ὁ γλωροπράσινος βλαστὸς και τ' ἀνθη σὰ χαλάζι.
Ὁ πέπλος εἶσαι ὁ νυφικός, τὴ νύφη σὰν ἀστέρι
Πὸν κρύβεις, κι' εἶναι ἢ νιότη τῆς τ' ἄγριο τὸ περιστέρι.

Τὴ μυγαλιὰ πὸν στέκεται σὲ νυφικό χιτῶνα,
Πλημμύρα σ' ἄνθη σκέπασες στήν ἀκρὴ τοῦ χεμιῶνα.
Και τώρα ἔρωτικό οὐρανὸν ἀπάνω τῆς ἀπλώνει
Και τῆς χαρᾶς ἀμέτροτο τ' ἀστέρι τὴν κυκλώνει,
Νὰ διώγῃ τὸ χεμιονικό τριγύρω τῆς σκοτάδι,
Νὰ φέγγῃ ὡς γλυκοχάροσμα και στῆς νυχτὸς τὸν Ἄδην.

Μέσα της φέγγει Ἀνάσταση κι ὡσάν ἡ μέρα ἡ πρώτη.
Φῶς κάθε ἀνθός κ' οἱ κλώνοι της περιχυτή λαμπρότη.
Πνέει τ' ἅγιο Πνέμα, μέσα ἡ θεία χάρη κατεβαίνει.
Καὶ τὸ πουλί πού κελαδεῖ ψηλά, εὐλογία χυμένη.
Σάν ὄσιος χρυσοστέφανος πού τοῦ εὐωδῶν τὰ δῶρα,
Παραδεισόμηλο ἢ λαλιὰ στή δροσισμένην ὥρα,
Κι' ὡς τοῦ Ἐνγαδὶ τοὺς θεῖους ἀγρούς κελαηδισμὸς καὶ οἴγος.
Ἄπαιτος ποῦναι ὁ θερισμὸς κι' ἄσκοτος ὁ ἅγιος τρύγος.

Γλυκά, ὡς νὰ γεύομαι, γροικῶ βαθυά μου τ' ἅγιο Σῶμα !
Ἡ ἀπάνου Ἀγάπη στοῦ μικροῦ πουλιοῦ μιλεῖ τὸ στόμα.
Κ' εἶν' τὸ πουλί πού κελαδεῖ σάν τ' ἄστρο μὲς τὸ φῶς του,
Κι' ὅπως τὸ Νοῦ, ἀχιτιδόβολος κελώνει ὁ λογισμὸς του.
Στὴν ἴδιαν ἀναβράει πηγὴ τὴν ἅγια τὸ τραγοῦδι,
Ψηλά ὁ λαμπρὸς ἀστερισμὸς, καὶ τὸ μικρὸ λουλούδι.

II

Τ' ἀκούω, ὡς στὸν ἀγρό του ὀρθὸς γλυκὰ τ' ἀκούει ὁ ἀργάτης,
Κι' ἀπάνω μου ἀβασιλευτος, Ἥλιος μεσημεριάτης.
Γλυκὰ, σὰ νᾶστεργε ὁ Οὐρανὸς καὶ τὴ σπορὰ νὰ εὐλόγα
Στάχυ χρυσοσπείρο νὰ βγῆ καὶ στὴν κορφὴ του φλόγα.

Κι' ὁ ἀγρός χορότοπος μικρός, μὰ στὴν ψηλὴ του φράχτη
Μὲς τ' ἀναοίδιμητα πουλιὰ γνώρισα Ἐσὲ τὸν κράχτη !
Σάν τὰ γλυκὰ ἀναβρυτικὰ νερὰ μὲ κλείς πού βουτίζουν
Μ' ὅσα θροοῦν, μ' ὅσα πετοῦν καὶ μ' ὅσα κελαδίζουν.

Κ' εἶπα' σὰ φλόγα θὰ ὑψωθῆ καὶ τῆς Λαμπρῆς λαμπάδα.
Κι' ὁ ἄγριος ὁ ἀγγέλαμος κ' ἡ ταπεινὴ ἀγριάδα.
Τὶ Ἐσὺ ἔσαι, ὁ Ἐρωτας, γεωργός, κ' ἐγὼ ἔμαι τὸ λισγάρι.
Κ' Ἐσὺ ἔσαι ὁ Λόγος, τὸ ψωμί τ' ἅγιο καὶ τὸ σιτάρι.

Κ' ἐγὼ στὴ σκιά σου, σάν αὐτὸς πού στὸ δεντρὸ ἀποκάτω
Μὲς τὸν ἀγρό του κάθεται, στὸ πεῦκο τὸ εὐωδάτο.
Εὐλογητὸς ὁ Κύριος, λέει, κι' ὁ σπόρος στάχυ δίνει,
Πλούσια ἀναβράει σάν τὸ νερὸ κι' ὀλόγυρα μὲ κλείνει.

Κι' ὡς τὸ ψωμί του σιωπηλὰ κόβει σταυρὸ στὸ γόνα,
Ἀγάλλεται ὡς σὲ λάφυρα κι' ὡς σὲ γλυκὸν ἀγῶνα.

Κι' ἀκούει δροσιὰ καὶ μιὰ πνοὴ ψηλὰ νὰ πνέη βουνίσια,
Σάν νὰ τὸν ἐκλείσαν νερὰ πολλὰ ἀκροπελαγίσια.
Κι' ὄλο τὸ δέντρο ἀχολογᾷ καὶ τρέμει κάθε φύλλο,
Κι' ὄλο εὐωδάει μιὰν εὐωδιὰ σάν ἀπὸ τίμιο ξύλο.

Ἦ, σ' ἅγιο σκῆνωμα, στῆς ζωῆς τὸ δέντρο ἔχω καθίσει;
Κ' ἔχει ἡ Ἀγάπη μου ὡς ἀγρός τοῦ Ἀπριλομάη ἀνθίσει.
Μὲ τὸ τζιτζίκι, ἡ ἄφαντη πού τ' ἀνασταίνει πύρα,
Μὲ κράζει ὁ κλώνος ν' ἀνεβῶ, ψηλά, στὸν ἥλιο λύρα.
Νὰ βγῶ ὡς τὸ πλάσμα τ' ἄγνωρο, πού στὰ κρυφὰ παλεύει
Μὰ πού στῆς ἀνοιξῆς τὸ φῶς χρυσὸ φτεροῦ σαλεύει.

Μιὰ φλόγα καίει καὶ μιὰ ἀστραπὴ χυτὴ στὰ μεσημέρια,
Μὰ ὄλο διψᾷ ὁ κορυδαλὸς γιὰ τ' ἀναμιμένα αἰθέρια.
Λὲς κ' εἶναι ἡ φτερωτὴ καρδιά π' ἅγιο τὴν καίει μεθύσι,
Καὶ στοῦ φωτὸς πάει νὰ λουστῆ τὴν κρουσταλλένια βρούσι.
Λὲς τὸν ταΐζει ὁ Ἐρωτας τὸ τραγανὸ σταφύλι,
Κ' ἐνῶ ἡ καρδιά του εἶναι φωτιά, δροσιὰ ἢ φωνή, τοῦ Ἀπρίλη.
Λὲς καὶ τὸν βλέπει ὁ Ἐρωτας κι' ἀπὸ ψηλὰ τοῦ νεύει
Καὶ κελαδεῖ τόσο γλυκὰ μπροστά του καὶ χορεύει.

Ἦ, Ἐσὺ ἔσαι ὁ Πόθος, π' ὀδηγᾷς στὸ θρίαμβο καὶ στὴ δόξα,
Ἡ Ἀγάπη, ὀλοῦθε πού χτυπᾷς μὲ διαμαντένια τόξα !
Στὴν πλήθια ἀχιτιδοβολή, πού ὁ νοῦς μου Σὲ λογιέζει,
Θαροῶ τὴν πλάση ὡς ἡ ψηλὴ ἢ Σιών ν' ἀναγαλλιᾷζει !

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΓΕΡΗΣ

Η ΑΛΛΗ ΩΡΑ

Κανένας δὲ θυμᾶται οὔτε ποιός, οὔτε πού, οὔτε πότε, μὰ καθέννας ξέρει πὸς κάποτε, κάπου, κάποιος ἔζησε καὶ πέθανε, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ολόκληρη ἡ ζωὴ του δὲν εἶταν παρὰ μιὰ σειρὰ ἀπλῆ κοινοτυπίες. Δὲν ἔζησε παρὰ ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ ζήσῃ κάθε ἄλλος. Κι' ἂν δὲν ἔζησαν καὶ δὲ ζοῦνε ὅλοι ἀπαράλλαχτα καθὼς αὐτός, εἶναι μόνο γιὰ τ' ἀσήμαντα γεγονότα, εἶναι παρὰ πολλὰ καὶ δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ προστάσῃ ὅλα, καὶ μοιράζοντα. Τοῦ τύχαινε μερικὲς στιγμὲς ἐξαιρετικὲς, πού κανένας ἄλλος δὲν τις γνώρισε, γιὰ τὴ συνθήκη καὶ περιστάσεις, διαφορετικὲς στὴν ἐπιφάνεια μὰ πραγματικὰ τόσο ὅμοιες, χαρίζουν στὸν καθένα κάτι δῆθεν καταδικό του. Τὸ ἐξαιρετικὸ στὴ ζωὴ του δὲν εἶταν οὔτε λιγότερο, οὔτε περισσότερο ἀπὸ τὸ κοινὸ, τὸ συνηθισμένον. Γεννήθηκε, μεγάλωσε, μελέτησε, ἔπαιξε, γλέντησε, ἐργάστηκε, χάρηκε, κοίτασε, πιζοθήκε, ἔκανε λίγο καλὸ καὶ λίγο κακὸ γύρω του, πόνεσε, ἀγάπησε, κάποτε δυνατώτερα, κάποτε πιὸ ἐπιπόλαια, (ίσως καὶ μιὰ φορὰ βαθύτερα ἀπ' τις ἄλλες), παντρεύθηκε, ἄφησε παιδιὰ νὰ ζήσουν καὶ νὰ πεθάνουν, ὅπως αὐτός, καὶ πέθανε ἀπὸ ἀρρώστια ἢ ἀπὸ γεράματα. Πέθανε ἰκανοποιημένος ἢ ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴ ζωὴ του ; Τὴν ἔπο-

δοῦσε πὸ ὁμορφίαν, πὸ πλοῦσια, πὸ πρωτότυπη; Αὐτὸ κανένας δὲν τὸ ξέρει, ἀφοῦ ποτὲ δὲν τῶσε σὲ κανένα. Βέβαια, μπορεῖ νὰ εἶχε νοιώσει νέος, ὅπως ὅλοι, τὴν ἀρμυρικήν ἀποδοξίαν — ἀργότερα θὰ τῆς ἀντίστασιν νὰ κοποῦνε — καὶ ὑστερα, ὅταν μὲ ἡδονικὴν ἐγκαρτέησιν συμμορφώθη μετὰ τὴν πραγματικότητά, θὰ τὰ περιέλασε — ποῖός ξέρει! Μπορεῖ ἢ ἐσωτερικὴ ζωὴ του νὰ εἶταν ὁμοία ἀσήμεντη μετὰ τὴν ἐξωτερικὴν, θάλασσαν ἰσως εἰχαριστημένους πὸ ζῶσε, θάλασσαν, θὰ κοινοῦνταν, θὰ γλεντοῦσε, θάγαποῦσε καὶ θὰ δούλευε, μελαγχολικὸς μονάχα ὅταν ξετιλιόγουνταν μετὰ κάποια ἀνωμαλία οἱ δουλειές του καὶ οἱ ἐρωτές του, ὅταν τὰ παιδιὰ του ἀκολοῦθοῦσαν τὸ δικὸν τοῦ δρόμου καὶ ὄχι κείνον πὸν τοῦ εἶχε χαράξει. Κανένας δὲν ξέρει. Μὰ τί σημαίνει; Δὲν εἶναι ὁ ἄγνωστος πὸν κανεὶς δὲν τὸν θυμᾶται, μὰ πὸν ὅλοι ξέρουσι πὸς ἔζησε καὶ πέθανε κάποιον, κάποτε;

Τὴν παρᾶξεν ἰστορία, ἀλήθεια! Χωρὶς πλοκή, χωρὶς κέντρον, ἀδιάφορη, κούφια, πληγική, σὰν τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου!

Ἡ Γυναίκα ἀνακάγχασε! Ἀκουμπισμένη πὸν παρᾶθυρό της, εἶχε ἀφήσει τὴν φαντασίαν της καὶ νὰ τὴς πῆ. Κι' ἄξαρνα ἔνοιωσε πόσον ἀνόνη εἶταν ἡ ἰστορία, ἢ μόνον πὸν κατώρθωσε νὰ δημιουργήσῃ. Γέλασε δυνατὰ, πολὺ δυνατὰ, γιατί ἀιστάνθησε τόσο ἐπιταχτικὰ τὴν ἀνάγκην νὰ κλάψῃ, νὰ κλάψῃ πολὺ — μὰ μεγάλη πικρία τὴν ἐβασάνιζεν ἀπόψε. Αἰσθάνονταν τόσο κουρασμένη ἀπόψε, ὅλα γύρω της καὶ μέσα της τὴν λίσταν τόσο βαρεὰ! Εἶχε θελήσει, μετὰ τὰ μάτια χαμένα πέρα, μακριὰ ἀπὸ τὸ ἀσφυγτικὸν περιβάλλον πὸν τὴν ἐπνιγε, πέρα, στὰ βουνά, πὸν μέσ' στὴ νύκτα ἔμοιαζαν σὰν ζωτικὸς σιὸς νὰ ὄνειρευόνταν κατὰ μυστικὸν — οὔτε στὰ βουνά, οὔτε στ' ἀστέρια, οὔτε στὴ νύκτα, — εἶχε θελήσει, μετὰ τὰ μάτια χαμένα πὸν ἀπειρο, πὸν θὰ τὸ στοιχίονε κείνη μετὰ φαντάσματα πρωτόφαντα, δικὰ της, εἶχε θελήσει τὴν ὥρα αὐτὴν ν' ἀκροαστῆ καὶνούρια παραμῦθια. Εἶχε θελήσει παραμῦθια, πλεγμένα μετὰ τὴν ἀγνότητα ἄλλου ἤμιον καὶ ἄλλου φεγγαριοῦ καὶ ἄλλων ἀστεριῶν καὶ ἄλλης ἀφάνταστης λάμψεως, μετὰ ἀγνότητες ζεστές καὶ μαγευμένους. Τὰ παραμῦθια ποῦγε θελήσει, ποτὲ δὲ θὰ τὰ εἶχε ὡς τώρα ἀκούσει, δὲ θὰ μιλοῦσαν γι' ἀπάρτα κάστρα, πὸν τὰ κουρσέβουν ὑπεράνθρωπα, ἡρωικὰ, ὄραϊα βασιλοπούλα γι' ἀγάπη τὴς πεντάμορφης βασιλοπούλας μετὰ τὸν ἀσύγκριτον μάτιον, δὲ θάλασσαν γιὰ τὸν ἔρωτα πὸν σὰ φωτιὰν ὑπερλαμπρὴν ποτὲ δὲ σβύνει, οὔτε γιὰ πόλεις μεγαλόπορες μετὰ δρόκους καὶ μετὰ στοιχία, οὔτε γιὰ πόνους, ἡδονές, βοτάνια. Τὰ παραμῦθια τὰ δικὰ της, θάταν καινούρια, ἄγνωστα, σὰν γὰρ θὰ γαλήνευαν τὴν κούρσάν της, μὰ καὶ θὰ τὴς ἔπινοῦσαν τὴν νοσήλεια. Τέτοια τᾶξε θελήσει ἀπόψε τὰ παραμῦθια της. Καὶ δὲν κατώρθωσε πὰρὰ νὰ δημιουργήσῃ μὴν κοινήν, ἀσήμεντην ἰστορία! Σὰ νὰ καρφόνανε καρφιά μ' ἓνα πελώριον σφυρὸν σ' ὅλα τὰ μέλη της, ἔτσι τὴν χτυπήσεν ἀπόψε ἢ ἀπογοήτευση. Τὰ μάτια της, πὸν εἶχε θελήσει νὰ δοῖνε πέρα ἀπὸ κάθε ὄριζοντα, εἶχαν μονάχα καρφωθεῖ σὲ μὴν εἰκόνα. Κυττάζαν τοὺς διαβάτες πὸν περνοῦσαν ἀργὰ κάτω πὸν δρόμον, πηγαίνοντας νὰ χαροῦνε τὴν νυχτιάτικην δροσιά, καὶ δὲν μποροῦσε τίποτε ἄλλο νὰ ἴδῃ, καμμιὰν ἄλλην ἰστορία νὰ φαντασθῇ ἀπὸ τὴν ἰστορίαν ἐνός ἀπ' αὐτοὺς, τοὺς πτωχόνους. Μὰ καὶ ὁ ἀνώτερος ἀνθρώπος τί διαφέρει ἀπὸ αὐτόν, τὸν ἄγνωστο, πὸν ὅλοι τὸν ξέρουσι καὶ κανεὶς δὲν τὸν θυμᾶται, ἀφοῦ ἢ ζωὴ εἶναι μιά, ἢ ἴδια πάντα, ὅσο καὶ ἂν διαφορετικὰ τὴν αἰσθάνεται κανεὶς;

Ἡ ἰδέα τὴν διατέραςε πάλιν ὀλοκλήρη καὶ τὴν ἀγάπην. Τρέχουν οἱ ἀνθρώποι βιαστικοὶ στὴς δουλειές τους, γυρίζουν πὸν σπῆτι τους, πηγαίνουν στὴς διασκεδάσεις τους, στὴν Ἀγάπην τους ἰσως — πάντα ἐδῶ ἢ ἐκεῖ. Τρέχουν κανονικὰ σὰν τὰ μυρμηγκία, ὅσο καὶ ἂν νομίζον κάποτε πὸς παραστρατίζον. Καμμιὰ φορὰ ἓνας ἀνθρώπος περὶν κοντὰ στὴς μυρμηγκοφωλῆς καὶ τὸ μυρμηγκὸν πὸν δουλεύει καὶ κινδυνεύει, δὲν μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ ἂν εἶναι αὐτὸς ἄρχοντας ἢ ἀπ' τὸν ὄμιον. Περὶ-

φάνος ὁ ἀνθρώπος γιὰ τὴν ὑπεροχὴν του, ἄπονος ἢ ἐλεητικός, σέβεται τὴν ζωὴν τοῦ μυρμηγκιοῦ ἢ τὸ πατὴρ καὶ καταστρεφεί τὴν φωλιὰν του.

Τὰ μυρμηγκία ἀποροῦνε ὀδυνῆρα γιὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν δύναμιν πὸν ἔτσι κάποτε ὀρίζει τὴν τύχην τους. Μὰ ἰσως καὶ ὅλας ν' ἀποροῦνε, γιατί αὐτὴ ἢ παντοδύναμιν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου — ὁμοία μετὰ τὴν ἀπλή Μοῖρα τὴς ζωῆς καὶ τοῦ Θανάτου — νὰ τὰ παιδεύῃ καὶ νὰ τ' ἀποτελειώῃ μετὰ τὴς ἰδίας πάντα κινήσεις! Κανένας ἀνθρώπος, οὔτε ὁ πὸν ἔξυπνος, οὔτε ὁ πὸν δυνατός, δὲν μπορεῖ ν' ἀνακαλύψῃ τίποτε καινούριον, οὔτε γιὰ νὰ παύσῃ μετὰ τὰ μυρμηγκία! Τίποτε πὸν νὰ λυτρώνεται ἀπὸ τὴς αἰσθησίδους τοῦ Κοινοῦ. Τίποτε πὸν νὰ μπορῇ νὰ μεταβάλλῃ τὴν μονοτονίαν τὴς ζωῆς του.

Ἡ Γυναίκα γέλασε πάλιν, πὸν δυνατὰ.

Ποτὲ, τίποτε δὲν τὴν εἶχεν ἰκανοποιήσει, παντοῦ γύρευε κατὰ καὶ πονθενὰ δὲν τῶθισκε ποτὲ. Τὴν πρώτην ἀμφιβολίαν τὴς πὸν Θεῷ, στὴν Θεῖαν Δύναμιν, σὲ ὅσα τὴς μάθανε καὶ τὴς εἶπαν, τὴν χροστοῦσε στὴν σκέψην πὸς εἶταν ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἓνας Θεὸς σιλάδος Νόμων, σιλάδος τὴς ἰδίας τοῦ δημιουργίας, θεατὴς μονάχα τὴς ἀρμονικῆς τὴς ἐξέλιξης, ἓνας Θεὸς ἀνήμπορος τίποτε νὰ διευθύνῃ, τίποτε ν' ἀλλάξῃ, ἀνεξάρτητα νὰ ἐνεργήσῃ. Ἐνας Θεὸς πὸν ποτὲ δὲν ἐμπόδιζε τὸν ἥμιον ν' ἀνατεῖλῃ τὸ πρῶτον, ἢ νὰ βασιλεύῃ τὸ βράδι, ποτὲ δὲ θέλησε μὴν ἀνοιχθῇ ν' ἀκολουθήσῃ μὴν ἄλλην ἀνοιχθῇ ἢ ἓναν χειμῶνα, νὰ μαραθῇ ἓνα χυνόπορον πρὶν ἀνθίσῃ τὸ καλοκαίρι, ποτὲ δὲ θέλησε κατὰ πὸν κανένας νὰ μὴν μπορῆσῃ νὰ περιμένῃ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ. Ὅταν εἶταν μικρὴ, κάθε βράδι ἔβλαβε γιατί ἢ σημερὴν μέρα ἔμοιαζε τόσο μετὰ τὴν γηθεσινήν. Ἀπὸ παιδί ἐποθοῦσε τρελλὰ κατὰ νέον, κατὰ ἄλλοιῶτον. Ὅταν μεγάλωσε ἔνοιωσε τὸ μάταιον τὴς ἀναμονῆς της, τὸ μάταιον τοῦ πόθου της. Ἐνοιωσε πὸς αὐτὴ ἢ ἀπληστία της, ἢ περιφρόνησίν της γιὰ κάθε τι, τὴν ἐμπόδιζε νὰ ξεχωρίσῃ πὸν ἀνθρώπινον κοπάδι. Εἶχε θελήσει νὰ τραγοῦδῆσῃ, νὰ ζωγραφίσῃ, μὰ εἶχε γογγύσει σιλάσει τὴν βαρεὰ σιωπὴν τὴς ἀπογοήτευσης, γιατί οὔτε λόγια μποροῦσαν νὰ ποῦνε ποτὲ τὰ αἰσθηματὰ της, οὔτε καμμιὰ εἰκόνα τὴς δὲν εἶταν ἐντελῶς πρωτότυπη — ἔτσι πὸν τὴν ὄνειρευόνταν. Αἰσθάνονταν ἀνήμπορη γιὰ κάθε τι, γιατί γνώριζε πόσον ἀνώφελη θάταν ἢ προσπάθειά της. Δοκίμασε νὰ πνίξῃ τὴν ὀλοκλήρη καὶ ὀδυνῆρην νοσταλγίαν της, πὸν δὲν τὴς ἔδινε κἀν τὴν ἡδονὴν τοῦ πόνου καὶ ζωντάνεβε πλέον ἔντονον τὸ αἰσθηματὸν τὴς μονοτονίας πὸν τὴν ἐπνιγε. Εἶχε ἐπιβάλλει πὸν ἑαυτὸν τὴν νὰ συμμορφωθῇ μετὰ τὴν Ἀνάγκην, νὰ μὴν ὄνειροπολῇ πιά. Μὰ ἔτσι, σκοτώνοντας τὴν νοσταλγίαν της, εἶχε σκοτώσει τὸ ἴδιον τὸ ἐγὼ της, πὸν τὸ χαμηλῶνε ἀθελά της, εἶχε σκοτώσει τὴν λίγην τὴς ζωῆς. Καὶ δὲν «ἐζοῦσε», παρὰ μονάχα σὲ στιγμὴς σὰν ἀπόψε, ὅταν τὴν συνάρπαζε πάλιν ἢ νοσταλγίαν της, τὴν ὄνειρευόνταν ὀλοκλήρη σ' αὐτὴν καὶ ἔβλεπε καὶ ἔνοιωθε τὴν ζωὴν τὴν δικὴν της, τὴν ζωὴν τὸν γύρω της καὶ πειθόταν πὸς κανένας ποτὲ δὲν τὴν ζεῖ, πὸς ἢ ζωὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μὴν τραγικὴν γελοιογραφίαν, μὰ ἀποτυχίαν τὴς Ἰδέας πὸν ὅλοι τὴν αἰσθάνονται καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ζῆσῃ καὶ νὰ τὴν χαρῇ.

Ἐκείνον τὸν ἐξαιρετικὸν πὸν περιέμενε παιδί, ἀργότερα, πρὶν ἀκόμη καταλάβῃ πόσον εἶταν ἀδύνατον, εἶχε ἐλπίσει πὸς θὰ τὴς τῶθισκε κάποιος ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τὴς ζωῆς, γιὰ τὸν ὅποιον ἢ πίστις της εἶταν ἀκόμα ἀκέραια: εἶχε ἐλπίσει στὴν Ἀγάπην. Γελάσθηκε, νομίζοντας κατὰ μοναδικὸν τὴν φυσικὴν, τὴν κοινήν σ' ὅλους τοὺς νέους, λατρεία τὴς στὴν Ἀγάπην. Μετὰ μὴν ἐντατικὴν, ἀνώτερον προσπάθειαν εἶχε καταστρεφεί μονάχα τὴν μέθην πὸν χαρίζει τὸ πάθος... Ἐποδομένη τὴν δικαίαν τὴς Ἀγάπην, σὰ μὴν λάμψῃ πρωτόφαντη, πὸν θὰ τὴν ἀναβε ὁ ἀσύγκριτος σπινθήρας τὴς συνάντησης τὸν ματιῶν της μετὰ τὰ μάτια ἐκείνου, μὴν λάμψῃ πὸν μετὰ μαγικὴς ἀποχωρήσεως θὰ φῶτιζεν ὀλοκλήρη τὸ σταχτικὸν δρόμον. Στὸν μαγευμένον καθρέφτη τὸν ματιῶν τους θ' ἀντίκρουζαν ὅτι κανεὶς ποτὲ δὲν εἶχε δεῖ. Κι' ἂν δὲν τὴν ἀγάλλιαζε ἔτσι ἢ Ἀγάπην της, τέτοια θὰ τὴν ἐπλαθῆν ἢ ἴδια...

Ἐκεῖνος περὶ πάντα τὴν ὥρα πού ἐπιθυμῆται, ἴσως γιατί κανεῖς δὲν ἀγαπᾷ ποτὲ τὸν Ἐκλεχτό, μὰ τὸν ἴδιο του μονάχα πόθο πού τὸν ἀκουμπᾷ σ' ὅποιον τύχη νὰ διαβῆ κείνη τὴν ὥρα. Εἶναι τόσο τραγικό κάποτε τὸ ξύπνημα, σὰν σβύση ὁ Πόθος καὶ νοιώση κανεῖς ἕναν ἄλλον νὰ γεννιέται.....

Ἀγάπησε καὶ Κεῖνη ἕνα διαβάτη. Μὰ οὔτε στὶς πιὸ ἐξαιλλες στιγμὲς δὲ μπόρεσε ν' ἀποδιώξῃ τὴν τυραννικὴ συνείδηση τοῦ ἄπλευρου, τοῦ πόσον δὲν εἶταν τέλεια ἢ Ἀγάπη της, πόσο εἶταν με τὶς ἄλλες τὶς ἀγάπες ὅμοια κ' ἡ δική της. Καὶ τὴ στιγμὴ τῆς συμπλήρωσης φοβήθηκε τὴν ἐπανάληψη κείνου πού τόσο γύρω της τῆς εἶχαν διηγηθῆ. Τὸ ταπεινὸ τὸ σκότωμα τοῦ ἔρωτα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, τὴν θλιβερὴν ἀποξένωση τῶν χειλιῶν καὶ τῶν ψυχῶν. Θέλησε τὸν Πόνο μιά κίνηση πού τὴ νόμισεν ἡρωικὴ καὶ πρωτότυπη, μὰ κίνηση πού θὰ τὴ λείπωνε ἀπὸ τὴ συνηθισμένη ἐξέλιξη τοῦ ἔρωτα, πού θὰ τὴν ἐμπόδιζε νὰ δῆ τὸ πραγματικὸ ἐγὼ ἐκεῖνου πού ἀγαποῦσε καὶ πού θὰ τὸ ὠραιοποιούσε ὁ χωρισμός.....

....."Ὅταν ἔφυγε διωγμένος, ἀφοῦ ἀνώφεια προσπάθησε νὰ τὴ συγκινήσῃ, νὰ τὴ συγκλονίσῃ, ἰκετεύοντας, κλαίοντας, ἀπειλώντας, ὅταν ἔφυγε γιὰ πάντα πιά, εἶδε τὸν ἑαυτό της ἐγκαταλειμμένον νὰ σέρνεται στὸ σκοτεινὸ δρόμο, πού μα κανένα φῶς ὁ Πόνος δὲν τὸν φωτίσει. Δὲν μπόρεσε ν' ἀνακαλύψῃ κανένα ἰδιαιτέρου θέλγητρο στὸν Πόνο, παρὰ μόνο μιάν ἔγνοια, μιά μικρὴν ἔγνοια, ὅσο κ' ἂν εἶταν ἀπέραντη, μιάν ἔγνοια κοινή. "Ὅταν τὸνοιωσε δὲ βάσταξε καί, ἐλπίζοντας πάλι κατὶ ἐξαιρετικῶ, ξέπεσε τόσο, πού τὸν φώναξε νὰ γυρίσῃ κοντὰ της. Μὰ αὐτὸς ἀορήθηκε. Ἴσως γιατί τὸν εἶχε τρομάξει τὸ αἰνιγμὰ της, ἴσως ἀλήθεια γιατί τὴν ἐφантаζόνταν παράξενη, ἴσως ἀπλούστερα γιατί δὲν τὴν ἀγαποῦσε πιά !

Θέλησε νὰ πεθάνῃ. Μὰ κ' αὐτὸ δὲν τὸ μπόρεσε. Γιατί, ὅσο κ' ἂν τὴν περιφρονοῦσε, ὅσο κ' ἂν τὴ μισοῦσε τὴ Ζωή, ὅσο κ' ἂν τίποτε δὲν τὴν κρατοῦσε σ' αὐτήν, τῆς εἶταν ἀδύνατο νὰ λυτρωθῆ ἀπὸ τὴν ψεύτρα, τὴν πλανεύτρα γοητεία της ! Τὴ περιεργο ! Μήπως γιατί ποτὲ δὲν εἶχε πάμφει νὰ ἀναμῆνῃ, νὰ ἐλπίζῃ κατὶ ἐξαιρετικῶ, οὔτε καὶ τώρα ; Μήπως γιατί πάντοτε τὴ Γνώση τὴ νικάει τ' ἀσφαλτο ἔνστιχτο ; Μήπως γιατί ποτὲ δὲν ἔχουνε οἱ Ἰδέες τὴ δύναμη νὰ ἐκμηδενίσουν τὴ Ζωή ; Μήπως ἀπλούστερα γιατί δὲν τὸν ἀγαποῦσε πιά καὶ κείνη ; Μήπως δὲν τὸν εἶχεν ἀγαπήσει ποτέ ; Μήπως νοσταλγώντας, κνηριώντας, τὸ ἐξαιρετικῶ, εἶταν ἀνίκανη ποτὲ ν' ἀγαπήσῃ ;....

Ἐπρωταγμένη στὸν αἰώνιο Νόμο τοῦ δειλινοῦ καὶ τῆς ἀνατολῆς ἡ Γυναίκα εἶχεν αἰστανθῆ σιγά-σιγά τὸν Πόνο της νὰ γλωμαίνῃ, νὰ σβύνεται, νὰ χάνεται καὶ μιά ἐλπίδα μέσα της ξανάνθιζε μαζὺ με τὴν πίστη της στὴν Ἀγάπη. Κ' εἶχε νομίσει δύναμη, τὴν κοινὴν ὀρμὴ τῶν αἰσθήσεων, κ' εἶχε πιστέψῃ πὼς τώρα μέσα στὴν ἀνώτατη χαρὰ θάπλαθε τὰριστούργημα πού ποθοῦσε. Μὰ ἡ Γυναίκα καὶ πάλιν ἐνικήθη. Ἡ Ἀγάπη της ἔγινε μιά συνήθεια πού τὴν ἀνέχονταν μ' εὐχαρίστηση καθὼς κ' ἐκεῖνον τὸν ἀνέχονταν μ' εὐχαρίστηση ἂν καὶ τὸν ἔδλεπε κοινῶ, δίχως νὰν τὴν ἀμυδρὴν αἰγλή τῶν στιγμῶν πού τὸν πρωταγάπησε. Μιά συνήθεια πού τὴν ἔνοιωσε κρύφια, πληγτικὴ, μόνο σὲ ὧρες βαθειᾶς συνείδησης, σὰν ἀπόψε. Πόσο χαμηλὰ εἶχε κυλήσει!... Κανένας δὲ θυμάται οὔτε ποιός, οὔτε πού, οὔτε πότε. μὰ κανένας ξέρε πὼς. Τὴ ἀστεῖος ὁ ἐπικηδεῖός της ! Τὴ δική της ἱστορία τῆς εἶχεν ἀπόψε ψιθυρίσει ἢ φαντασία της !...

"Ὅχι ! Ἀπόψε τὸ περιέμενε με πίστη, θὰ τὸ αἰσθάνονταν τὸ ἐξαιρετικῶ πού χρόνια τώρα εἶχε ζητήσῃ. Δὲ θὰ τῆς τῶδιναν μήτε οἱ καθημερινές, μήτε οἱ σπάνιες περιστάσεις τῆς Ζωῆς — θὰ τῆς τῶδινε κατὶ ἐντελῶς ἄσχετο με τὴ Ζωή, ξένο ἀπ' ὅλο τὸ Σύμπαν — ἕνα Θαῦμα.....

... Εἶταν πιά ἀργά, τὸ μεγάλο ρολοῖ εἶχε χτυπήσει μέσα στὴ νύχτα δέκα χτύπους, ὕστερα ἔντεκα, σὲ λίγο θὰ σημάνε μεσανυχτα.... Μὰ δὲ θὰ σημάνη τώρα δώδεκα φορές τὸ μεγάλο ρολοῖ, μήτε κανένα ἄλλο στὸν κόσμον ὅλο. Ὅχι γιατί τὸ θέλησε ἀνθρώπου χέρι. Μὰ ξαφνικά, ἀναπάντεχα, ὅλα τὰ ρολοῖα θ' ἀκουσποῦν νὰ χτυπᾶνε καθαρά, ἀργά, ἐπίσημα, δεκατρεῖς φορές. Θὰ ὑπάρξῃ ἀπόψε μιάν ἄλλη ὥρα, μιά ὥρα πού ποτὲ δὲ θὰ ξανάρθῃ, μὰ ὥρα ἀνεξάρτητη, πού ὁ ἀνθρώπος δὲ θὰ μπορῆ νὰ τὴν ὀρίσῃ. Δὲ θὰ μετριέται με λεπτά, με δευτερόλεπτα, κανεῖς δὲ θὰ μπορῆ νὰ τὴ μετρήσῃ, κανένας δὲ θὰ ξέρῃ πόσο βάσταξε, πόσο βαστᾷ, μήτε πόσο θὰ βαστάξῃ — ἔξω ἀπ' τὸ Σύμπαν αὐτὴ ἡ ὥρα ὅλους τοὺς Νόμους θ' ἀνακωδυρίσῃ, ξένη αὐτὴ ὀλότελα ἀπὸ τὴ Ζωή ! Θὰ σημάνη μιάν ὥρα ἀπόψε ἔντελῶς αὐτότελη, πού κάθε ἄλλη ἔγνοια θὰ τὴ σβύσῃ, θὰ διώξῃ κάθε ἄλλη σκέψη, κάθε αἰσθημα καὶ πού θ' ἀφήσῃ μόνο στοὺς ἀνθρώπους τὴ συναισθηση πὼς εἶναι ὑπέροχη καὶ ἐξαιρετικῶ.....

Τὰ νεῦρα τῆς Γυναίκας εἶχαν τετωθῆ σὰν ἔτοιμα νὰ σπᾶσουν. Δὲν ἐσκεπτόταν πιά πὼς ἐσίμωνε πλέον ἡ ὥρα ἢ ποθητῆ, ἢ δεκάτη τρίτη ὥρα, πού θὰ τὴν χαιρόνταν καὶ πού θὰ τὴ «ζοῦσε», ἀφοῦ καιμιά δὲ θάχεν ὁμοιότητα μ' ὅτι μποροῦσε νὰ φαντασθῆ. Θὰ χτυποῦσε βαρειά τὸ μεγάλο ρολοῖ δέκα τρεῖς φορές καὶ τὰ μάτια της δὲ θὰ μποροῦσαν πιά νὰ δοῦνε τίποτε ἀπὸ τὸ γνωριμῶ της περιβάλλον, καιμιά γνωστὴ μορφή, οὔτε τὴν πιὸ ὁμορφη, οὔτε τὴν πιὸ ἀγαπημένη ! Ὡ ! ἔχει κ' ἡ συνήθεια κάποτε, σὰν τὴ Ζωή, ἕνα ὀλέθριο γόητρο !... Τὰ μάτια της δὲ θὰ δοῦνε παρὰ ἕνα περιβάλλον πλασμένο μόνο ἀπὸ τὴ Φύση, μιάν ἄλλη Φύση, λαξευμένη καὶ ξελεπτισμένη ἀπὸ μόνη τὴν ἴδια της τὴν Τέχνη ! Θ' ἀνσβλόσουνε εὐωδιές πρωτόγνωρες καὶ μουσιζὲς ἀνήκουστες καὶ χίλιες ἄλλες ἡδονικὲς συναισθήσεις, πού δὲν ὑπάρχουν τώρα ! Θὰ σημάνη γιὰ μιά στιγμὴ ἢ ὥρα πού θὰ φωτίσῃ ὀλόκληρη τὴν τιποτένια Ζωή με ἕναν νέο, ἀφάνταστο θαῦμα !... Μὰ ἔχει ἢ συνήθεια κάποτε, σὰν τὴ Ζωή, ἕνα ὀλέθριο γόητρο !...

Ἐλδοθῆ ἐπρόσμενε ἡ Γυναίκα....

Τὸ ρολοῖ χτύπησε καθαρά, ἀργά, ἐπίσημα, δώδεκα φορές. Τοὺς ἐμέτρησε με ἀπέραντη ἀγωνία τοὺς δώδεκα χτύπους, καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τῆς ξέφυγεν ἕνας.... Ἄλλως τε ἡ Ζωή ἐξακολουθοῦσε μονότονη γύρω της, μέσα της, ὅπως πάντα. Καὶ τὰ ρυθμικὰ δευτερόλεπτα πού ἀντηχοῦσανε βαρειά στὸ κουρασμένο της κεφάλι, σὰ νὰ τῆς τῶδιναν, καὶ σὰ νὰ τῆς τὸ ξέσκαζαν, τῆς διηγούταν ἀκούραστα τὴν ἱστορία κάποιου πού ἔζησε καὶ πέθανε, κάποιου, κάποτε, κάποιου, πού κανένας δὲν τὸν θυμάται κ' ὅλοι τὸν ξέρονε.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΛΟΣ

WALTER SCOTT Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΟΥ

Γεῖά σου - χαρὰ σου, ὠραία μου ! Δὲν θέλω τὸνομά μου
Κανεῖς νὰ μάθῃ, κ' ἂν ποτὲ τὰ κατορθώματά μου
Κεοδίσειν κάποιον ἔπαινο, σὲ σένα τὸν χαρίζω,
Ἐλᾶ, ἀνοιξε τὴν πόρτα σου, γιατί καθὼς γυρίζω,

Ἀπ' τοὺς θεομοῦς ἀνασασμοῦς ὅπου σκορπᾷ ἡ Συρία,
Μοῦ μοιάζει τοῦ Βοριά ἢ πνοῆ σὰν τοῦ θανάτου κρούα,
Ἄφισ' ὁ ἔρος τὴν ντροπὴ σήμερα νὰ νικήσῃ,
Καὶ δόσε τὴ χαρὰ σ' αὐτὸν πού δόξα θὰ σ' ἀρίσῃ.

* ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΠΡΟΦΗΤΙΚΑ

Μὲ νύχια πού ἀπ' τὴ ρόκα τὴ χρουσῆ
τοῦ τραγουδιοῦ τὸ νῆμα ξετυλίγω
πού τὸ κλουβὶ τῆς ὁμορφιάς ἀνοίγω
λυτρώνοντας κάθε ἀλαλή ψυχῆ.

Τώρα, μὲς στ' ἅγιο χῶμα πού ἡ βροχὴ
τῆς ἀνοιξης νοτίζει, ἐνῶ τὰ μπῆγω,
τῆς γῆς μὰ φλέβα κόβω, καὶ σὲ λίγο
νερὸ ἀναβρούζει ἀπ' τὴ νοπὴ πληγῆ.

Θροεὶ τῆς λαγκαδιᾶς ὁ κρύος ἀγέρας,
στὴν καρδιά μου· καὶ παίζει ὡς τὰ μελούδια
κάθε παλμὸς τῆς μυστικῆς ἡμέρας.

Κι' ὅσα δὲ φτάνουν τὴ ματιά, κρυμμένα
νερά, κρυμμένα ἀηδόνια, ἀνθοί, λουλούδια
βαδιά μου ἀντιφεγγίζουν μαντεμένα.

JUPITER EXUL

Τὴν διώξαμε τὴν τρισμακάρια γέννα
ἀπ' τὶς χρουσὲς κορφὲς τοῦ θείου βοινοῦ
μὲς στ' ἄψυχα στολίδια τ' οὐρανοῦ,
στὴν πολιτεία τῶν ἀστρῶν τὴν παρθένα.

Κι' ἂν εἶχε βέλη ὁ Δίας φαρμακωμένα
γιὰ τ' ἀδάμαστ' ἀδέρφια τοῦ Ὠκεανοῦ
μὰ ἔμπρὸς στοῦ ξύπνημα τοῦ ἀνθρώπειου νοῦ
τὰ τόξα του ὅλα βροῆκε ῥαγισμένα.

Καὶ μ' ὅλη τὴ σπιτιά τὴν ὀλυμπίαν
καὶ μὲ τῶν ἀναμνήσεων τὸ μελίσι
ἐτράβηξε στὰ οὐρανικά πε' ἄη.

Οἱ γλυκὲς θύμησές του δὲν ἐσθῆσαν·
στὴ μαύρη μνήμη ὡς ζωντανὸ φιλντίσι
παιζογελαῖ ἢ Εὐρώπη καὶ ἢ Δανάη.

Πάλι μὲ φέρνει σ' ἄλλη γῆ, τί κοῖμα !,
τοῦ κόσμου ἢ φρενιασμένη ἀνεμοζάλη·
καὶ κλαῖς μονάχη πιά στοῦ ἔρομο ἀκρογιάλι
καὶ γὼ ἀλαφρὸς γλιστροῶ στοῦ μαῦρο κῦμα.

Σβείς ἀπ' τὰ μάτια· μὰ ἡ γητεύτρα ἡ οἶμα
καὶ ὁ μυστικὸς ρυθμὸς, ἀγάλι - γάλι,
κεντοῦν ἐσένα μὲς στὰ φρένα πάλι
μὲ ὄνειρου ἀχνό, χρυσοποράσινο νῆμα.

«Τὸ στερονὸ χαμογέλιο σου ἀσημένια
γεμίζουν δάκρυα, κι' ἀπαλὰ σοῦ δένει
τὸ λαιμὸ κορδελίτσα βελουδένια.

Κλαῖνε φιλιὰ στὰ κοραλένια χεῖλη
κι' ὡς πουλάκι ἢ ψυχῆ, ὄξω χυμένη,
φτεροκοπάει μὲ τ' ἄσπρο σου μαντίλι.»

ORPHEUS

Ἄτρομο, ἀργὸ τὸ πέρασμά σου, Ὁρφέα,
δίπλ' ἀπὸ τῶν Σειρήνων τὸ ἀκρογιάλι
κι' ἂν τὸ φιλὶ ροδίζει στοῦ ἀνθογυάλι
τῶν χειλιῶν τους καὶ ἡ μουσικὴ ἢ μοιραία

βογγάει μὲς ἀπὸ στήθια πανωραῖα
καὶ σπαρταροῦν γιὰ σένα τέτοια κάλλη,
σειρήνα ἀντιλαλεῖ στὰ φρένα σου ἄλλη,
τοῦ μέσα κόσμου ἢ φλέβα ἀδρῆ, γενναία.

Τῆς ἴδιας σου ψυχῆς ἢ ὀλύμπια κλήρα
μὲ ἀκοίμιστα τραγοῦδια σὲ γεμόνει,
πού δὲν ἀκούς τῆς ζωῆς τὴ σφίγγεια λύρα,

σὰν στὴ δικιά σου ἀρομύζης τὰ δαχτύλια,
σὰν φτερουγῆ ἢ φωνὴ σου ὡσὰν ἀηδόνι
μεθυσμένο στὰ φεγγερά σου χεῖλια.

Ψυχή μου άγνή, κλειστέ κήπε άνθισμένη,
ήλιος λαμπρός σέ λούει με ζαΐθραν αίώνια,
στό κάθε άπόσκιο σου άγρυπνοῦν άηδόνια
κι' άχοῦς παλιούς, τραγούδια, άγάπες λένε.

Μά άκου! γύρου ό βοριάς και ή μπόρα κλαίνε
όλη την πλάση, επνίξαν άγρια χιόνια
τά πουλάκια εκουρνιασαν στα έξομα κλώνια
χωρίς πνοή μες στη σιγή σου μένε.

Μή την κρυφή σου ειρήνη φανερώσης
τά πουλιά της χαράς σου άς μη σηκώνη
φτερό απαλό· στη θύελλα μήν τά δώσης.

Με όλόκλειστα τά μάτια άς ανασένης
τό άγέρι· τό ζεστόν όπου σέ ζώνει
πλούτος βαθύς ζωής ειρηνεμένης.

COLLOQUIUM PAULI ET THECLAE

- PAULUS Χλωμή, παρθένα, τ' άγια σου μαρτύρια
στην όψη μου έχουν φέρει δάκρυα μαύρα.
- THECLA 'Ωσαν φιλή με χάδευεν ή λαύρα
σβήναν στ' αυτιά μου άγγέλων νικητήρια.
- PAULUS Νυφούλα, στών ματιών σου τά ζαφείρια
κυττάω νά σελαγα φωτός άνάβρα.
- THECLA Ανθόπνοη μες στη φλόγα έρχόταν αύρα
στό βλέμμα ούράνια έφέγγαν πανηγύρια.
- PAULUS Για σένα ήμέρες έξ έχω κλαμένα,
τόν πόνο σου, γλυκότατό μου κρίνο,
σε προσευκή ζητώντας ν' άλαφρύνω.
- THECLA Άγγέλοι με λουλούδια μυρωμένα
τό άχτινωτό του μαρτυρίου στεφάνι
για τά χρυσά μαλλάκια μου έχουν κάνει.

Η μακαρία ισαπόστολος Θεκλα ερριζιτηκε από το Ρωμαίο Ανθύπατο του Ιζόνιου στη φωτιά· αλλά με δύναμη θεϊκή εσωθήκε. Ύστερα από το θάμα, νύχτα, βγήκε μονάχη έξω απ' την άμαρτωλή πολιτεία, γυροβιάζοντας τον άγαπημένο Δάσκαλό της, τον Παύλο. Τόν βρήκε στους άγρους νά νηστεύη και νά προσεύχεται γι' αυτήν μέρες και νύχτες, έξ έως τότε, και μίλησαν μαζί με τέτοια λόγια.

Γοργός μες απ' την όρθρινή τή φρούνη
στοῦ Παύλου ή Θεκλα πάει τό δεσμοτήριο,
έτοιμη πιά για τό σκληρό μαρτύριο
με ψυχή φτερωμένη από τή νίκη.

Κι' αν οὐρλιάζουν της Ρώμης οι άγριοι λῦκοι
άγγελικά πουλάκια από τον Κύριο
στ' αυτί της ύμνο έλέγαν νικητήριο
'Ολονυχτις ως τή θαμπή άμφιλύκη.

Και τώρα για τό άμάραντο στεφάνι
μ' όψη που θεϊο φλογίζε χαμογέλιο
πρός τό μαρτύριο τρέχει νά πεθάνη.

Εϊνε χλωμό τό αφίλητό της στόμα
μά στέρια θά κηρύξη τό ευαγγέλιο
και στης φωτιάς την άγρια ζέστα ακόμα.

Όταν ο Παύλος είχε πιά ριχτεί στο δεσμοτήριο, ή μακαρία Θεκλα, ύστερα από όλονυχτία προσευχής, ξελεύοντας τή δόξα του, έτρεξεν εκούσια στον όρθρο νά τον συντύχη. Και πετώντας τά διαμαντικά της στους φρουρούς, έφτασε κοντά του. Ήκεινος ήτον ήρεμος και με βαθειά φωνή της ιστορούσε τά μεγαλεία του Θεου. Ήκεινη σκύβοντας έφιλοῦσε τά δεσμά του. Λίγο ύστερα, εδέχτηκεν ή άγία του μαρτυρίου τον άμάραντο στέφανο.

METANOCIA

'Ο θεός, ό θεός μου, όρθρίζω προς 'Εσένα
τή νύχτα δίχως ύπνο έχω περάσει
τήν ταπεινή ψυχή μου έχουν χειμάσει
όλα τά κύματά σου τ' άφροισμένα,

κ' έχω θαμπά τά μάτια και τά φρένα.
Του Μάη τό κοϊνον, ή άνθισμένη πλάση
στην ψυχή μου δέ δύνεται νά φτάση
και νά γλυκάνη στήθη άγγουσεμένα.

Πνίγομαι σε φριχτό και άνίερο πόθο,
και σαν πληγή βαθιά στη σάρκα νιώθω
νά πονή και νά αίμάση ή θύμησή της.

Κάμε νά σβύση ως φεγγαρίσια άχτίδα
χλωμαίζοντας στα μάτια μου ή μορφή της.
Τών θρόνων σου όρθια νά σταθή ή λεπίδα.

Το συννετό αυτό εϊνε σαν προσευχή ύστερα από τή συντριβή της μετάνοιας. Θρόνοι εϊνε οι Σεραφείμ. Και έβραϊτικά σεραφείμ θά πη έμψηστάδες. Κρατούν σπάδες φλόγινες και συμπαινουν τό θεϊκό πυρ.

Τώρα πού φῶς γεμάτο εἶχες τὸ μάτι
κι' ἀντηχοῦσαν στ' αὐτιά σου ἀγγέλων ὕμνοι
τῆς ἀμαρτίας πῶς ξύπνησαν οἱ σκύμνοι
στὴ σάρκα σου ; Πῶς θέριεψαν οἱ βᾶτοι ;

Σὲ οὐρανίσκο πού θεία γλυκάδα ἐκράτει
πῶς ἓνα ἀρνάκι ἀπ' τὴν ἀνθρώπεια ποίμνη
ἄναψε λύκου ὁρμὴ καὶ σ' ἄγρια λίμνη
πάθους κυλᾶ σου ἡ ἄσκησις ἢ φλογάτη ;

Τὸ βλέμμα τῆς, τὸ πορφυρὸ ζευγάρι
τῶν χειλιῶν τῆς, πού ὡς φλόγα στεφανώνει
τὸ πὺ κρουφὰ πού ζῆ μαργαριτάρια.

στά φεγγερά τοῦ αἱμάτου σου βασιλεία
ἃς φέρνουν τῆς ζωῆς τὴν ἔννοια μόνη
τὴν προσευκὴ στ' ἀφίλητά σου χεῖλια.

SANCTA AGATHA BEATISSIMA

Τὰ ἀθῶα στηθάκια τί μοῦ ξεροζιζώνετε ;
Εἶνε μικρὰ καὶ τρυφερὰ ὡσάν κοῖνοι,
εἶνε ἄγνὰ καὶ γεμάτα καλωσύνη
καὶ στίς γαλάζιες φλέβες τους ἀργώνεται

τὸ φίλτρο, πού στὴ γέψη του ἡμερώνεται
πᾶσα πνοὴ καὶ ἀργὰ τὰ μάτια κλείνει
τὸ φίλτρο πού ἡ μανούλα ὄντας τὸ δίνει
μεθάει κι' αὐτὴ ἀπ' ἀγάπη καὶ λιγώνεται

Ἔχω ἐγὼ φυλαγμένα γιὰ τὸν Κύριο
ἄλλα στηθάκια ἀπειραχτα, χιονένια,
καὶ δὲ θὰ κλάψω τὸ σκληρὸ μαρτύριο

σιωπηλὰ θὰ ὑποφέρω, δίχως ἔννοια
κι' ὕστερα μὲ ἡλιοστάλαχτα φτερά
θὰ βγῶ πρὸς τὴν ἀμάραντη χαρά.

Α. ΣΟΦΙΣΤΗΣ

Ἡ ἁγία Ἀγάθη ἐμαρτύρησε μὲ θαυμαστὴν ἀνεξικακίαν. Ὅταν τῆς ξεροζιζωναν τὰ παρθενικά στήθη, ἔλεγεν αὐτὰ τὰ λόγια στοὺς δήμιους, ἐνθυμίζοντας τὴ μητρικὴ στοργή. «Τὸ μητρικὸ γάλα εἶνε τὸ σύμβολο τὸ ἱερὸ τῆς μητρικῆς στοργῆς.

Ὁ ὕμνος τὴν παρθενικὴ ὠμορφιά σου
μὲ φῶς θριαμβικὸ θέλει λαμπρύνει
κι' ὀλόφωτο ἀστέρι μὲ θεία γαλήνη
θὰ λαμπυρίζει ἀπάνω στὰ μαλλιά σου.

—Λοῦσε πάλι τὰ κτάσπρα φτερά σου
πνεῦμα τοῦ τραγουδιοῦ στὴν ἅγια κρήνη
κι' ἀλαφρωμένο ἀπ' τὴν σκληρὴν ὀδύνη
ἃς ξεχυθῆ σὰν χρυσόσταλλο ἢ λαλιά σου.

Πέρα ἀπ' τὰ μαῦρα σύγνεφα, ὦ χαρά μου,
ἔλαμψε ὁ ἥλιος πάλι καὶ ἄσπρο κοῖνο
τινάχτηκεν ὁ ἀνθὸς τοῦ ἔρωτά μου

κι' ἄγγελος νὰ ὀδηγήη τὰ βήματά μου
σὲ δέησην ὅπως ἔκαμα νὰ κλῖνω
μ' ἀνθοῦς καὶ βᾶγια ἐπέταξε σιμά μου.

ΤΟ ΔΥΣΚΟΛΟ ΕΤΡΑΒΟΥΣΕ ΜΟΝΟΠΑΤΙ....

Τὸ δύσκολο ἐτραβοῦσε μονοπάτι
ψηλὰ πρὸς τὴ γαλάζια κορυφή,
μέσ' στὸν ἅγιον ἀγῶνα τῆς σοφῆς
ἢ καρδιά μου κι' ἀδάμαστη σὰν ἄτι.

Κι' ἡ δυνατὴ μορφή σου, ἡ φῶς γεμάτη
στὸ σκοτάδι σὰ δάδα ὅταν στηθῆ
κι' ἀνεμίσουν τῆς φλόγας τῆς οἱ ἀνθοὶ
ἀδίσταχτον ἐμπρὸς τὸ δρόμο ἐκράτει.

Σὰν τὸ φύλλο τῆς ἀνοιξῆς τὸ ἀγέρι
ξάφνου πρὸς τὸ γαλήνιο βραδυνο
μὲ τὸ ροδόπνοο πού ἀδράχνει χέρι

ἢ δυνατὴ κι' ὠραία ὁρμὴ μὲ φέρει
ἔλεγα μέσ' στὸν ἄπειρο οὐρανὸ
πρὸς τὸ χρυσὸν ὅπου ἔλαμπεν ἀστέρι.

Μ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

* Ἦρθες θλίψη ἀναπάντεχη
στῆς ζωῆς μου τὸ κάμα,
καὶ τῆς ἀνοιξῆς ἔφερες
φωτοβόλο τὸ θᾶμα.

* Ὅπως ξάφνου τὸ ἀνάνθιστο
πλημμυρᾶν ἀκρογιάλι
κοῖνα κόκκινα, ἀπλώνοντας
ἄλλου κόσμου τὰ κάλλη.

* Ἦρθες θλίψη ἀναπάντεχη
σὰν πού φτάνουν στὰ κλώνια
τὸ μαγιάπριλο φέροντας
τὰ μικρὰ χελιδόνια.

Κι' ὅλη ἡ πλάση μου φάνηκε
σὰ λουλουδι νὰ εὐώδα
σὰ νὰ ἐγίνη παράδεισος
καὶ πλημμύρισε ῥόδα.

Στὸν γκρομὸν ἤμουν τ' ἄγνωρο
πού σαλεύει μαμουῖδι
στὴν πνοή σου χρυσόφτερο
τώρα ὁρμῶ πεταλουῖδι.

* Ἦρθες θλίψη ἀναπάντεχη
στῆς ζωῆς μου τὸ κάμα
καὶ τὸ γέλιο, μου ἀνάβηρσε
μὲ τὸ δάκρυ μου ἀντάμα.

Κι' εἶν' ὁ πόνος μου διάφανος
σὰ δροσοῦλα στὰ κοῖνα,
πού τοῦ ἡλιοῦ καρτερεῖ
νὰ τὴν πάρει ἡ ἀχτίνα.

Σὺ μοῦ δίνεις τὸν ἄσπιλο
τὸ χιτῶνα πού λάμπει
στὸ χορὸ τοῦ Κυρίου μου
ἢ ψυχὴ μου γιὰ νᾶμπη.

Κι' εἶσαι ὁ λύχνος ὁ ἀκοίμητος
στὸν ψηλὸ λυχνοστάτη,
τὸ ταπεινὸ μου νὰ βρῆ
σὰ θάρρης μονοπάτι.

— «Εὐλόγημένος ὁ θεὸς ποῦ μᾶς ποτίζει Ὀδύνη» !
Στὸ σπήλαιο μέσα τὸ μουντό, μὲ τὴ μορφή στὰ χέρια,
Ξάνοιγα ἀχνὰ τ' ἀξέχαστα Μεγάλα Καλοκαίρια
Κι' ὅ,τι ἀγαθό, κρυφὴ πηγὴ, στὰ στήθη μου ἔχει γίνει.

Κ' εἶδα στὸ φῶς ἀπ' τὸ λαμπρὸ πεντάρφανο φεγγάρι,
Νὰ σοῦ κυλᾶ ἀπ' τὸ βλέφαρο, δειλὸ μαργαριτάρι,
Τί ἦτανε νύχτα χωρισμοῦ — Παλμὸς ποῦ μόχει μείνει,
Μέσ' τὴν καρδιά, γιὰ νὰ χυθεῖ νεροῦ ποντὴ ὁ Καμῆς.

Λέοντας καθάρια στὸν Ποιητὴν « Ἀστέρι ὁ χαλασμός,
Κ' ἡ Ἀγάπη πάντα ἀστέρευτη ποῦ ῥέει ὀλοῦθε Κρήνη !
Γιαυτὸ στὸν Πόνο ποῦ σφιχτὸ σὲ καίει στεφανί μὴ κρα-

τήσεις τὸ δάκρυ, εἶναι βροχὴ Αὐγουστιάτικη ἀπ' ἀστέρια
Μὰ ὑψώνοντας ἐκεῖ ψηλὰ, δοξαστικά τὰ χέρια
Νὰ πεῖς «Εὐλόγημένος Σὺ, ποῦ μᾶς κερνάς τὴν Πίκρα» !

ΝΙΚΟΣ ΠΡΟΒΕΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

CHARLES BAUDELAIRE

ΕΝΑ ΨΟΦΗΜΙ

Θυμᾶσαι ἐκεῖ τὸ θέαμα ποῦ ἔχουμε ἰδεῖ, ψυχὴ μου
'Εκείνη τὴ γλυκύτατη τὴ θερινὴν αὐγή
Σὲ κάποιου δρόμου τὴ στροφὴν ἓνα ἔλεινὸ ψοφήμι
Πάνω σὲ μιὰ λίθόσπαρτη στρωμνὴ.

Σὰν πόρνη, μὲ τὰ πόδια του στητὰ στὸν οὐρανό,
Ποῦ φλέγεται ὅλη, ἰδρώνοντας φαρμακερὸν ἄλατι,
Ἄνοιε μὲ τρόπο ράθυμο μαζὺ καὶ κυνικό,
Μαύρη κοιλίαν ἀποφορὲς γεμάτη.

Ὁ γήλιος τὴ σαπίλα αὐτὴ μὲ ἀχτίδες εἶχε ζώσει,
Σὰν νὰ ζητοῦσε νὰ τὴν ξεροψήσει,
Καὶ ν' ἀποδώσει ἑκατονταπλάσιο στὴ Φύση
Ὅ,τι εἶχε αὐτὴ ἐκεῖ πέρα συνεννώσει.

Κι' ὁ οὐρανὸς κυττοῦσε τὸ περήφανο κουφάρι
Σὰ λούλουδο πού ἀνεῖ κι' ἡ δυσσομία
Τόσο πολὺ ἦταν δυνατὴ, π' ἀπάνω στὸ χορτάρι
Θάρορειες πού θὰ σοῦ ῥθει λιποθυμία.

Πάνω απ' τὴ σάπια αὐτὴ κοιλιὰν ἢ μίγιες ἐβομβοῦσαν,
Καὶ τάγματα ἐξοροῦσαν μελανὰ
Μαζουὰ σκουλήκια, πού ὅμοια μὲ πιχτὸ πιοτὸ ἐκυλοῦσαν
Πάνω στὰ ράκη αὐτὰ τὰ ζωντανά.

Κι' ἀνεβοκατεβαίνανε σὰν κῦμα αὐτὰ τὰ πλήθη,
Σὰν κῦμα πού ξεσπᾷ μὲ παφλασμό.
Ποῦ ἤθελες πεῖ πῶς τὸ κορμὶ ξανάζησε κι' αὐξήθη,
Φουσκόνοντας νὰ πάρει ἀνασασμό.

Κι' αὐτὸ τὸ πλήθος ἔκανε ἕναν ἦχο μουσικό,
Σὰν τὸ τρεχούμενο νερὸ κι' ὡσὰν ἀνέμοι μύριοι,
"Ἡ, σὰν τὸ στάρι πού ὁ λυχναῖς μὲ χέρι ρυθμικό
Χτυπάει καὶ γυρνάει στὸ λυχνιστήρι.

Κ' εἶχε γενεὶ σὰν ὄνειρο καθὼς οἱ φόρμες σβυόταν
Κι' ὅμοιο μὲ σχέδιο ποῦρχεται ἀπαλὰ
Στὸν ξεχασμένο πίνακα τοῦ καλλιτέχνη, ὅταν
Τὸν ἀποσῶνει μὲ τὴ μνήμη μοναχά.

Πίσω απ' τὸ βράχο ἕνα σκυλί μ' ὀλάνοιχτο τὸ στόμα,
Μᾶς κύτταξε μὲ μάτι θυμομένο
Φυλάοντας τὴ στιγμή νὰ ξαναπάρει ἀπὸ τὸ πῶμα
Κάποιο κομμάτι πού εἶχεν ἀφημένο.

— Κι' ὅμως μιὰ μέρα θὰ γενεῖς ὅμοια μ' αὐτὴ τὴ βοῶμα,
Μ' αὐτὴ τὴ δυσωδία ποῦναι ἔμπρός μου,
"Ἡλιε τῆς φύσης μου κι' ἀστέρι τῶν ματιῶν, κι' ἀκόμα,
"Ἐσὺ τὸ πάθος μου κι' ὁ ἄγγελός μου!

"Ἐτσι καὶ σὺ θὰ γίνεις, ὦ βασίλισσα στὴ χάρη,
Μετὰ ἀπὸ τὴν κηδεῖα σου, σὰ θὰ φτάσεις,
Κάτου απ' τὴν ἀνθισμένη γῆ κι' απ' τὸ χλωρὸ χορτάρι,
"Ἀνάμεσα στὰ ὀστὰ γιὰ νὰ μουχλιάσεις.

Καὶ τότες, ὦ πεντάμορφη, νὰ πεῖς στὸ πεινασμένο
Σκουλήκι, πού τὴ σάρκα σου θὰ φάει μὲ τὰ φιλιὰ,
Πῶς ἔχω τῶν ἐρώτων μου τῶν σάπιων φυλαγμένο
Τὸ σχῆμα καὶ τὴ θεῖαν εὐωδιά!

ΝΙΚΟΣ ΠΡΟΕΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

"Ἐνα κυπαρίσσι βλάστησε κι' ὁ νοικοκύρης τῆς γῆς τὸ σκέπασε μὲ φράξα γιὰτι
κεῖ συνηθούσανε νὰ παίζουν τὰ παιδιὰ του κι' ἤθελε νὰ τὸ μεγαλώσῃ, νὰ τὸ προ-
φυλάξῃ—νὰ γίνῃ μιὰ φορὰ κατάρτι σὲ καράβι ἢ μεσοδόκι σὲ σπήτι—καὶ ἔστερα
ἐκανε γύρω του μὲ ξύλα μιὰ σκάρα.

Μέσα στὰ φράξα καὶ μέσα στὴ σκάρα τὸ κυπαρίσσι ἄφηνε τὰ παιδιὰ πού παίζα-
νε χαρούμενα ἀπ' ἔξω. . . .

Τώρα εἶναι χειμῶνας καὶ παίζουνε μὲ μπάλες ἀπὸ χιόνι. . .

Τώρα εἶναι ἀνοιξὴ καὶ παίζουνε μὲ τίς πεταλοδίδισες. . .

Τώρα εἶναι καλοκαίρι καὶ χίλια παιχνίδια σκαρφίζονται στοὺς ἴσκιους. . .

Τώρα εἶναι χυνόπορο καὶ χαίρουνται τὴν ἀφθονία τῶν καρπῶν τῶν γύρω
δέντρων. . . .

Μέσα στὰ φράξα καὶ μέσα στὴ σκάρα, τὸ κυπαρίσσι ἔγινε ἐφτά χρονῶν—ἀπό-
κτησε ἡλικία. Τοῦ βγάλανε τὴ σκάρα καὶ πάμπαν νὰ τοῦ χύνουν πιά νερό. Εἶχε
κορμώσει κι' εἶχε κάνει ρίζες, ἐτσι πού τὸ φρόντιζαν. "Ὅταν τοῦ βγάλανε τὴ σκάρα
καὶ κύτταξε γύρω του, ἦτανε μοναξιά. Τὰ παιδιὰ πού ἄλλοτε παίζανε γύρω του,
εἶχαν ἀποκτήσει καὶ κείνα ἡλικία καὶ δὲν ἐρχόνταν πιά νὰ παίζουνε χαρούμενα.

Τὸ κυπαρίσσι μέσα στὴ μοναξιά του ἔπεσε σὲ βαρεῖα μελαγχολία, στὴν ἀρρώ-
στια του τὴν κληρονομική. Τόρριξε στὴ φιλοσοφία—κι' οὐτ' ἄνθρωπος, οὔτε πουλὶ
τὸ σίμωνε ποτέ.

Μιὰ μέρα ἕνας κόρακας ἐπέταξε καὶ κάθησε στὸ κυπαρίσσι πού τεντωνόταν ἀπο-
ξεχασμένο στὴ συλλογὴ του, καὶ ἄφηνε μικροὺς, χαρούμενους κρογμούς.

— Γιατί ἔτσι καλοδιάθετος; τὸν ρώτησε. Καὶ πρόσθεσε μ' ἕνα τρόπο, σὰ νὰ
τοῦ ἐζητοῦσε νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ ἕνα μεγάλο μυστικὸ!

— Γιατί ἔτσι καλοδιάθετος; . . . Πές το καὶ σὲ μένα ! . . .

— Χειμῶνας εἶναι ! . . ὅλα παγώσανε ! Πουλιὰ καὶ ζῶα φορᾶνε ἀπὸ τὴν πείνα
κι' ἀπ' τὸ κρύο καὶ γὼ χορταίνω ! . . .

Καὶ τὸ κυπαρίσσι στοράφηκε γύρω του καὶ εἶδε.

— "Α. Ναι ! . . . Εἶναι χειμῶνας. . . εἶπε καὶ ξαναθυθίστηκε στὴν ἔγνοια
του !

Μιὰ μέρα ἕνα ἀηδόνι ἐπέταξε καὶ κάθησε στὸ συλλογισμένο κυπαρίσσι καὶ ἄφηνε
γλυκοὺς κελαϊδισμούς.

— Γιατί τραγουδᾷς; τὸ ρώτησε. . . . Πές το καὶ σὲ μένα ! . . .

— Γιατί εἶναι αὐγὴ κι' εἶναι ἀνοιξὴ. . .

Καὶ τὸ κυπαρίσσι στοράφηκε γύρω του καὶ εἶδε. . .

— "Α ! . . . Ναι ! . . . Εἶναι ἀνοιξὴ. . . εἶπε καὶ δὲν εἶπε ἄλλο.

Μιὰ μέρα ἐπέταξε καὶ κάθησε στὸ κυπαρίσσι ἕνα τζίτζικι πού ἐχαλοῦσε κόσμο μὲ
τὸ τραγοῦδι του.

— Πές το καὶ σὲ μένα. . . Πές το καὶ σὲ μένα. . . Γιατί τραγουδᾷς ἔτσι; . . .

— Γιατί εἶναι καλοκαίρι !

Καὶ τὸ κυπαρίσσι στοράφηκε γύρω του καὶ εἶδε κι' εἶπε :

— "Α, ναι ! . . εἶναι καλοκαίρι. . . καὶ δὲν ξαναμίλησε.

Καὶ μιὰ μέρα σιμά του στάθηκε ὁ νοικοκύρης. Ἐβλεπε τριγύρω τὰ δέντρα του,
φορτωμένα μὲ ὄριμους καρποὺς καὶ χαμογελοῦσε καὶ τοῦ φεύγανε μικρὸς κροαγὲς
χαρᾶς.

Καὶ τὸ κυπαρίσσι μάταια ρωτοῦσε :

— Γιατί; . . Γιατί; . . .

Μὰ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶναι τόσο σιωπηλὴ !
. Περάσανε χρόνια πολλὰ.
Τὸ κυπαρίσσι ἄφηνε μὲ τὴ σειρὰ τῶν κόρακα, τ' ἀηδόνι, τὸ τζίτζικι κι' ἔβλεπε

... τὸ νοικοκύρη του με τὰ σιωπηλά ξεσπάσματα τῆς εὐχαρίστησής του καὶ καταλάβαινε ἔτσι τὸ χειμῶνα, τὴν ἀνοιξίη, τὸ καλοκαίρι, τὸ χυνόπωρο...

Περάσανε ἀκόμα λίγα χρόνια.

Καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ νοικοκύρη — πᾶλληγάρια πιά — στηθήκανε τὸ καθένα ἀπὸ μιὰ φορὰ κοντὰ στὸ κυπαρίσσι, καὶ τὸ κυττάζαν με̄ ξεσπάσματα σιωπηλῆς χαρᾶς.

Καὶ τὸ κυπαρίσσι ρωτοῦσε :

Γιατί;... Γιατί;...

Μὰ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶναι τόσο σιωπηλή!...

..Μιὰ μέρα ξαναπήγανε ὅλα τ' ἀδέρφια μαζί — ἦτανε πιά ἄντρες μεστωμένοι.

Κρατοῦσεν ὁ καθένας ἕνα μεγάλο τσεκούρι, ὅλοι μαζί μιλοῦσανε με̄ φούρια καὶ πῆραν θέση γύρω του...

Τὸ κυπαρίσσι θυμήθηκε τὰ πρῶτα χρόνια, τὸν καιρὸ πού μεσ' ἀπὸ τὰ φράξα καὶ μέσα ἀπὸ τὴ σκάρα τοὺς ἔβλεπε παιδιὰ νὰ παίζουνε, νὰ παίζουνε ὀλοχρονίς.

— Τὶ παιχνίδια θὰ παίξετε;... Τὶ παιχνίδια θὰ παίξετε;... Πέστε το καὶ σέ μένα!...

..Καὶ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ ἐμίλησε :

— Τὸ σκαρὸ τοῦ παραβιοῦ μας θέλει τὸ κατόρθο του στὸ μπόι σου...

ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΑΓΡΥΠΝΙΑ

(Ψαλμὸς συνέσεως τῷ Δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ. Προσευχὴ. Ψαλ. ΡΜΑ')

Ἐξωτικὸς, στὴν ἄκρη τῶν Κοιλάδων,

περίμενα τὴ σημερὴν νη γιορτῇ, στὸ σκοτος τῶν λαμπάδων,

ἀποκληρὸς τῆς φωταψίας τῶν ἡμερησιῶν Ἡλιῶν,

γονατιστῆς, καὶ νησευτῆς, καὶ ἀποβλητῆς τῶν χιλιῶν,

δαμονικῶν Ταξιαρχῶν. Μᾶδικα ἐταλαιπώρου

τῇ θυελλᾷ τῶν νοημάτων μου, τῇ ρώμῃ τῶν γονάτων,

γιατὶ τὸ ξέρω, ἀλλοίμονον, τίς πανοπλίαις ἐφοροῦν

τὰ ἑκατομμύρια τῶν λαῶν, πού ἐρείπια στρατευμάτων

κατάντησαν τὰ ἐλεεινά. Καὶ θλίβω τῶν ματιῶν μου

τὸ φέγγος με̄ τὸ πίκραμα τῶν λυπηρῶν δακρῶν

καὶ ὁ Ἀμαρτωλὸς, ἐσώριασα, στῶν ἄλλων τῶν δεινῶν μου

τὰ πλήθη καὶ τὸ πῶδ φοριχτόν : ἴδιο ἄβουλο θηρίον,

ἀντὶς Πανήγυρη εὐλαβῆ νὰ στήσω καὶ Ἱερουργίαν

ἁρμονικῇ, ἀνυμνητικῇ τῆς θείας τῆς Καλωσύνης

νὰ διαλαλῶ, ἐγὼ δέχομαι με̄ ἀνόητη ἀπραξίαν

τὸν Ἀρχοντα, τὸ Ἄλφα καὶ Ὁμέγα τῆς Χριστιανωσύνης.

Ἄλλοίμονο, τῶν ἀγριῶν λαῶν ἡ ὀρμητικὴ ἢ ἀντάρα

καὶ τὴν εἰρήνην τάραιξε τῆς μέσα μου εὐλογίας

καὶ αἰστανόμην ἀπειλητικὰ τοῦ θεοῦ μου τὴν κατάρα,

καὶ μακρονάμενο ἀπὸ με̄ τὸ Τέκνο τῆς Μαρίας.

Κι' ὁ Ἀνελέητος Ἀσκητῆς, τρέμω, μὴν τάραιξαι σφάλω,

μὴν ἐνοιωθῶ με̄ τοὺς θνητοὺς. Πολεμιστὲς, καὶ γίνω

τοῦ Σατανᾶ ἢ συνέργεια, πού τότε πιά θὰ ψάλω

ὄχι Ὑμνο τῶν Χριστούγεννων, μὰ θρηνο.

25 Δεκεμβρίου 1914

ΤΑΚΗΣ ΠΑΠΑΤΖΟΝΗΣ

Animula, vagula, blandula,

prospes, comescue corporis,

qua anhe abibis in loca :

pallidula, rigida, nudula,

nec, ut soles, dabis jocos.

ADRIANUS

(Ψυχούλα ἄστεγη, χαϊδεμένη,

τοῦ κορμοῦ ξενητεμμένη συντροφίσσα,

— γιὰ πού μισεύεις!

χλωμόλα, τρεμουλιάρικα, ὀλόγυμνη,

μῆτε θὰ κάνης πιά χαρὲς, σάν πρῶτα.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ

Κάτω ἀπ' τὶς ἐλιές, οἱ ὄρες σιωπηλὲς
πέρονουνε τὴ μέρα πεθαμμένη.

Κάτω ἀπ' τὶς λιγνές, τὶς σκόρπιαις ἀγριελιές,
ἄφωνο, πικρό, τὸ λείψανο διαβαίνει...

ὦ, τὴ νειότη σου, ξανθοῦλα μου ἐρωμένη,
με̄ τὴν ὄχρα του ἔχει ὁ Θάνατος βαμμένη.

Κ' εἶν' ἡ νύχτα πιά, πού, μαρτυρικὰ,
γνώριμη, χωρὶς μυστήριον, βασιλεύει.

Κ' εἶν' ἡ νύχτα πιά, πού κοῦρα καὶ πληχτικίῳ,
στὰ βαθειά, βαθειά μου δυναστεύει...

Πέρονουνε τὴ μέρα πεθαμμένη.

— Μᾶς χωρίζουν πιά, ὦ νεκρὴ ἐρωμένη.

Μὲς 'στὸ ἀέρινον, πού φεύγει, δειλινό.

τὸ πορτραῖτο σου, 'στὸν ἥλιο, πὼς χλωμαίνει!

Μὰ ἐγὼ τὴ ζωὴ μου ἀκόμα ν' ἀγρυπνῶ,

— ἔτσι μοῦ μέλλεν, ὦ ἀγάπη Σταυρωμένη.

Ἄκου, σιγανά, παραμιλεῖ ἕνα φύλλο,...

κάποιο φῶς μαβὺ γλυστοῦ ἀπ' τὰ μονοπάτια.

ὦ ψυχὴ μου, σκέπασε τὰ μάτια!

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΑΝΥΦΑΝΤΡΑ

Διάζεται ή Κόρη του Νησιού και ανάερα σπιμονίζει
Λευκό τὸ νῆμα, σὰν ἀφρὸ σὲ βράχο ἀκρογαλίτη,
Κι' ἔτσι, νυφούλα τοῦ Γιαλοῦ, τοῦ λέει, τοῦ κελαϊδάει :
«—Βοήθα με Ἀγέρι τῆς Στεριάς και τοῦ Πελάγου Ἀγέρι,
Δεξόξερβα και κατὰ μὲ Χτενάκι και Σαγίτα,
Νὰ ὑφάνω τοῦ ἄρμενου πανὶ κρουστό, σιγουρεμένο,
Νὰ παίρνει ἀγάλια τὸ Βοριά, και τὸ Νοτιὰ περισσια,
Τοὺς δυὸ καλοδεχόμενους, καλοταξιδεμένους.
Στοῦ γυρισμοῦ ἀπ' τὰ πέλαγα ν' ἀπλώνει ὡς στὰ λιμάνια,
Νὰν τὸ ροδίξει ἡ Χαραυγή, νὰν τοῦ γελάει τὸ Γέρομα,
Και τὸ Ἀστεράκι τοῦ Βοριά νὰν τὸ γλυκαντικρούζει
Φτερὸ νὰ γίνει στοῦ καλοῦ γονιοῦ τὸ τρεχαντήρι,
Και ἀητὸ νὰ δείχνει ἀνέφοβο τὸ συχνοταξιδιάρη
Μ' ἂν εἶνε τῆς Ἀγάτης μου, πανάκι, και σὲ δώσουν
Μὲ τὰ Γραιγάλια ἀρμενίξε, μὲ τὸν Καιρὸ μὴν παίζεις
Και ἂν ἡ Βροχούλα - ξέρε το - σὲ συχνοψιχαλίξει
Θᾶνε τοῦ δάκρουου μου ἡ δροσιὰ μέσ' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια,
Κι' ἐγὼ Θάμαι τὸ Σύνγεφο μαζί σου ποῦ ἀρμενίξει
Πανάκι μου, ἔτσι τέλεψε κρουστό, σιγουρεμένο !»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

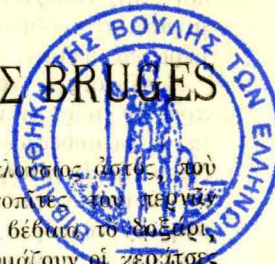
OLIVER GOLDSMITH

ΣΤΗΝ ΗΣΥΧΙΑ

Ἦ ποθητὴ συντροφίσισα κάθε ζωῆς ποῦ σβύνει
Γλυκύτατη ἡσυχία,
Γραφτό μου ἐμένα εἶν' ἡ ψυχὴ παντοτεινὰ νὰ κλείνει
Μπορὸς στὴν ἀτελποσία.
Εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ποῦ τὴ δουλειὰ τελειώνει
Στὸν ἴσκιου σου ἀπὸ κάτου
Και μὴν ἐργατικὴ ζωὴ γαλήνια στεφανώνει
Μὲ τᾶνθη τοῦ θανάτου.
Γι' αὐτὸν ὁ πόνος κι' ὁ δαρμὸς, ὁ κίνδυνος κι' ἡ θλίψη
Ποῦ τὴν καρδιά λυγοῦνε
Σβύνουν ἀμέσως κι' οἱ Ἄγγελοι τρέχουν ἀπὸ τὰ ὕψη
Γιὰ νὰ τὸν ὀδηγοῦνε.

+ ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΟΥ ΤΗΣ BRUGES

Τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀναγεννήσεως, ζοῦσε στὴν Bruges ἕνας πλούσιος ἄστος, ποῦ διασκέδαση δὲν εὗρισε στὰ μεγάλα φαγοπότια, ὅπου οἱ συντοπίτες τοῦ περὶ τὴν ὥρα τοὺς τρώγοντας και ἀστειολογώντας. Θὰ τοῦ ἄρεξε βέβαια τὸ ἄστυ θανατάσιος σκοπευτῆς ὡς ἦτανε, μὰ ἐλόγιαζε ἀνάσι νὰ τὸν θαυμάζουν οἱ ζερόσιες τῆς Bruges. Ἐδειχνε ἀκόμα πὼς εἶχε και κάποιος χορτάσει τὴ γυναῖκα του, ἂν και ἦταν τούτῃ δροσάτη και πιστὴ. Ἄν κρίνη κανεὶς ἀπ' τὴν εἰκόνα τῆς, θάμιοιαζε τῆς γυναῖκες ποῦ βλέπομε στῆς μικρογραφίες τοῦ Μέμιλιν(1), θάταν δηλαδὴ γυναῖκα, ποῦ θὰ νοιαζόταν μόνο για ὅ,τι ὑπάρχει στὸν στενὸ κύκλου μιᾶς ζωῆς κανονικῆς, ἀνίδει ἀπὸ ἐλαφρότητες και τρέλλες, ποῦ μόνες αὐτῆς θὰ μπορούσαν νὰ ἰκανοποιήσουν τὸν μελαγχολικὸ, δίχως ἀσχολία, σύζυγὸ τῆς.

Μιὰ μέρα ὁ ἄστος τῆς εἶπε πὼς θάθελε νὰ πάη προσκυνητῆς στὰ Ἱεροσόλυμα. Κατὰ βάθος ὅμως σκοπὸς τοῦ ταξειδιοῦ του ἦταν ἡ διασκέδαση και ἡ ἐλπίδα καμιάς ὑπέροχης περιπέτειας.

Ὅμως τότε, πέρα ὡς πέρα, πραγματοποιοῦμε τὰ ὄνειρά μας ; Ὁ Φλαμανδὸς δὲν πῆγε παρακάτου ἀπ' τὴν Ἰταλία, γιατί μιὰ γυναῖκα, ποῦχε ὅλη τὴν ὁμορφιά τοῦ τόπου, και ποῦ γι' αὐτὸ τοῦ ἐφάνηκεν ἀσύγκριτη, συγκράτησε ἀπάνω στὸ γυμνὸ τῆς στήθος αὐτὸν τὸν ἄξεστο ταξειδιώτη.

Ὁ Λαυρέντιος τῶν Μεδίκων τὴν εἶχε κόποτε ἐρωμένη του, και μιὰ νυχτιὰν ὀλόκληρη ὁ Πιζ τῆς Μιράντολας τὴν εἶχε σφίξει στὴν ἀγκαλιά του. Εἶδα τὰ πορτραῖτα τους, ποῦ ἀργότερα τὰ πῆγε ἡ ἴδια στὴ Φλάντρα. Βοῦσκονται στὴν Ἀμβέρσα, στὸ μέγαρο Πλανταίν. Ὁ Λαυρέντιος τῶν Μεδίκων εἶναι χοντρος και θρώμκος σὰ δάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας, και τοῦ Πιζ τῆς Μιράντολας ἡ ὄψη, καθάρια και ψυχρὴ, θυμίζει νέον ἑβραῖο διανοούμενο, ἀδέξιο και κομπό.

Μὲς στὸ ἄρωμα και τὸ μετᾶξι ἡ Κλορίντα(2) αὐτὴ διάβαζε στὸν ἐρωμένο τῆς, τὸν Ἀριόστο, και ἡ ἥρημη μεγαλοπρέπεια τοῦ ποιήματος ἠῦξανε τόσο τὴν ἡδυπαθὴ τῆς χάρη, ὥστε ἡ μελαγχολία τοῦ νέου Φλαμανδοῦ, ποῦ κόντετε σχεδὸν νὰ μοιάσει κάκιωμα, μετεβλήθη σὲ μιὰ μεθυστικὴ θλίψη.

Ἀφοῦ σπατάλησαν ὅ,τι εἶχαν και δὲν εἶχαν, ὡς κι αὐτὰ τὰ κοσμήματά τους, ὁ Φλαμανδὸς, ποῦ τοῦ ἦταν τρομερὸ νὰ φαντάζεται πὼς μπορούσε ἡ ἐρωμένη του μιὰ μέρα νὰ βρεθῆ μαζουὰ του, γοιὰ κ' ἐλεινὴ, τὴν παρακάλεσε νὰ τὸν συνοδέψῃ στὴ Φλάντρα, ὅπου θὰ βοῦσαν σ' ἀφθονία τὸ κάθε τί.

Ἡ Κλορίντα, στὸ διάστημα ποῦ δίδασκε στὸν ἀγαπημένο τῆς βάρβαρο εἰς ἡδονῆς ποῦ παρέχουν τὰ ὄραια πράγματα, ἡ ἴδια ξέμαθε νὰν τ' ἀγαπᾶ. Γι' αὐτὸ και δὲν τὴν ἔνοιαζε καθόλου ποῦ θὰ τ' ἄφηνε, φτάνει νὰ μὴν ἔχανεν ἐκεῖνον.

Τὴν ἐξορία τὴν ἐδέχθη. Ὅμως, ὅσο προχωροῦσαν στὸ ταξεῖδι τους, τόσο κ' ἡ θλίψη τους μεγάλωνε, γιατί ἡ Πλάση γινόταν ὄλο και πιὸ φτωγὴ, κι ὄλο πηγαίνανε πρὸς τὸν χειμῶνα.

Ὅταν φάνηκε ἡ Bruges, νοῦσαν κ' οἱ δὲο τους πὼς εἶχαν φτάσει στὸ σημειο, ὅπου τελειοανε ἕνα μέρος τῆς ζωῆς τους, και τὸ μέρος αὐτὸ ἦταν ἡ νεότη τους.

Ἐνα γλωμὸ μέσημεριανὸ φῶς, ποῦ ἔπεφτε ἀπ' τὸν πεῖο τεφρὸν οὐρανὸ, σκέπαζε ἕναν κάμπο παγωμένο. Ἡ ξένη ἔνοιωθε μέσα τῆς μιὰν ἀγωνία. Φαβόταν μήπως ὁ ἐρωμένος τῆς, βλέποντας τὴν ἀληθινὴ του γυναῖκα, ἔπανε νὰ τὴν ἀγαπᾶ

(1) Περιφῆμος Ὁλλανδὸς ζωγράφος.

(2) Ἡρωίδα τοῦ Ἀριόστου.

καὶ τὴν ἔδιωχνε. Ἐκεῖνος πάλι, ἀντιζυγίζοντας τὶς εἰκόνας ποὺ εἶχαν ἀλημι-
μυρίσει τὰ παιδικὰ του μάτια, αἰσθάνθηκε ἕναν οἶκτο γιὰ τὸν ἑαυτό του, περὶ μιά
μέρα θὰ πεθαινε.

Με τοὺς λογισμοὺς αὐτοὺς ἔφτασαν στὴν προκυμαία τοῦ Rosaire καὶ ἔσκυψαν
πρὸς τὸ μικρὸ κανάλι, ποὺ βρέχει τὰ χαμηλὰ πλινθόκτιστα σπίτια, ποὺ ἐδῶ καὶ ἐ-
κεῖ εἶναι ἀσβεστομένα. Ἡ πυρετώδης μυρωδιά του τοὺς ἔφερε στο νοῦ τὸν παρὰ-
δεισο τῆς Βενετίας.

Κυττάζαν τὸν μελαγχολικὸν αὐτὸν καθρέφτη, ποὺ τὸν ἐπλασίωναν τῶν μενα-
στηριῶν τὰ χόρτα, ποὺ φυτρῶνουν ἀπάνω στὶς παλιές τὶς πέτρες, καὶ ἡ σκέψη τους
μαζὶ με τὸ παγερὸ νερὸ πήγαινε καὶ χανόταν κάτω ἀπ' τοὺς θόλους τοὺς σκοτει-
νοὺς. Ὁ οὐρανὸς ἦταν τόσο κοντὰ σ' ὅλες αὐτὲς τὶς μικρὲς στέγες με τὰ παρὰ-
ξένα σχήματα, ποὺ θαρροῦσες πὼς τὸν ἀγγίζει τὸ καμπαναριὸ τῆς Παναγίας. Καὶ
τότε δίχως ἄλλο, ἄπως καὶ σήμερα, ἡ ἀπλοϊκὴ, ντελικάτη ταράτσα τῆς ταβέρνας
τῆς Ἀγελάδας θὰ ἔβριζε πρὸς τὸ κανάλι, στηριγμένη σὲ λεπτὲς κολώνες. Καὶ ἡ
κόμα, ἴσως νὰ ἀντηχοῦσε στὴν ἀγορὰ καὶ ἡ θλιβερὴ μουσικὴ ποὺ ἔτυχε ὁ ἴδιος
ἐγὼ ν' ἀκούσω.

Ὁ νέος Φλαμανδὸς κύτταξε τὴν ἐρωμένη του, ποὺ ἔτρεμε, καὶ τῆς εἶπε :

— Τώρα ποὺ μαζί σου ἐπιστρέφω στὸν τόπο αὐτόν, ποὺ ἄφησα πρὶν νὰ σὲ γνω-
ρίσω, θέλω ἀπ' τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου, ἀγαπημένη μου, νὰ σοῦ ἐκφράσω τὴν εὐ-
γνωμοσύνη μου γιὰ ὅ,τι σοῦ χρεωστῶ. Ἦμουν ἕνας σωστός βάρβαρος καὶ τώρα
πιά δὲν εἶμαι.

Κ' ἐκεῖνη, ποὺ ποτὲ δὲν τῆς ἔφευγε — τόση ἦταν ἡ φινέτσα της — τὸ γελοῖο,
ὅταν καὶ ἂν τὸ συναντοῦσε, καὶ σ' ὅσο μικρὴ δόση, σὲ τέτοιο βαθμῶ, ἐσυγκινῆθη
ποὺ γέμισαν τὰ μάτια της δάκρυα. Καὶ τοῦπε :

— Δὲν ξέρω πὼς συμβαίνει, φίλε μου, ἐσὺ ποὺ εἶσαι καμμιά φορὰ τόσο σκλη-
ρὸς, καὶ λίγο — ἐπίτρεπέ μου νὰ στοῦ πῶ — θάνατος, νὰ λές κάποτε πράγματα
λεπτά, ὅσο κανέναν. Στὸ λέω, καὶ πιστέψέ με, μόνον ἐσὺ ὑπάρχεις γιὰ μένα στὸν
κόσμο.

Ἀγκαλιαστῆζαν, ὄχι τόσο σὰν δυὸ ἐρωμένοι, ὅσο σὰν ἀδελφοὺς καὶ ἀδερφή, ποὺ
νοιῶθουνε πὼς εἶναι ἀπ' τὴν ἴδια ράτσα, καὶ σὲ τέτοιο βαθμῶ, ποὺ θάδινε πρῶθυ-
μα ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον τὴ ζωὴ του, πεισμένος πὼς ἡ ἀληθινὴ του ζωὴ δὲ βρι-
σκεται στὸν ἴδιον ἑαυτό του, μὰ στὸν ἄλλον.

Ὡς τόσο φτάσαν στὸ σπίτι τοῦ Φλαμανδοῦ, ὅπου ἡ γυναίκα του ἔδειξε ἀληθινὴ
εὐχαρίστηση γιὰ τὸ γυρισμὸ του, καὶ ὁ Φλαμανδὸς, βλέποντας τὴν ἐμπιστοσύνη
τῆς αὐτῆς, ἂν καὶ τὴ συμπονοῦσε γιὰ τὸ ἄδικο ποὺ τῆς εἶχε κάνει, ὅμως ἐξ ἄλλου
ἔνοιωθε μέσα του ἕναν ἀντίπαλον ὀδυνηρὸ τοῦ πόνου ποὺ θὰ αἰσθανόταν ἡ ὥραία
του φίλη ποὺ βασίζονταν ἐκεῖ, λίγα βήματα σιμὰ. Τὴν παρουσίασε στὴ γυναίκα του:

— Ἀγαπημένη μου γυναίκα, φίλησε αὐτὴ τὴν ξένη, γιὰτὶ εἶναι ἡ μεγαλεί-
τερη εὐτυχία τῆς ζωῆς μου. Εἶναι μιά ἀλλόθρησκη, ποὺ τὴν προσηλῆνισα κατὰ τὴ
σταυροφορία μου, καὶ ποὺ τὴν πήρα μαζί μου γιὰ νὰ μὴν ξαναγυρίσει στὰ εἰδωλά
της.

Ὅταν ἡ φήμη ἀπλώθηκε στὴν Bruges, πὼς ὁ εὐγενὴς προσκυνητὴς εἶχε προ-
σηλιτίσει μιά ἀλλόθρησκη καὶ πὼς τὴν εἶχε φέρει μαζί του, οἱ συντοπίτες του ὅ-
λοι ἔκαναν πρὸς τιμὴν τοῦ ἕνα μεγάλο γεῦμα, ὅπου ἤρθε τὴν τιμητικὴ θέση με τὴν
ξένη δεξιά του καὶ ἀριστερὰ τὴν γυναίκα του.

Ἐνοιωθε μεγάλη χαρὰ, βλέποντας τὸν θαυμασιὸ ποὺ προκαλοῦσε ἡ λαμπρὴ
ὁμορφιά τῆς ἐρωμένης του, ὅμως ἦταν σκεπτικὸς, καθὼς καὶ ἐκεῖνη, τόσο, περὶ
κάναν σ' ὅλους τὴν ἐντύπωση ἁγίων.

Ὅταν ἤρθε ἡ ὥρα ν' ἀναπαυθοῦν, ἡ γυναίκα του, ποὺ εἶχε χάσει πολὺ ἀπ'
τὴν εὐθυμία της στὰ κλάματα ποὺ ἔκανε κατὰ τὴν ἀπουσία του, τοῦπε μ' ἕναν
θλιμμένο τόνο :

— Ἔχω μαραθεῖ πολὺ καὶ ἔχω ξεμαθεῖ πολὺ τὴν ἡδονὴ, ἀρχοντά μου μὴν ἐρ-
θῆς στὸ κρεβάτι μου. Θέλω νὰ ὑπερετήσω ἐκείνην ποὺ, χάρις σὲ σένα, βρῆκε τὸν
Παράδεισο. Θέλω νὰ συντροφέω τὸν ὕπνο της.

Ἡ Κλόριντα, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ ὑποφέρει τὴν ἰδέα πὼς θὰ κοιμώταν μόνη,
ἐνῶ ὁ λατρευτὸς της θὰ βρισκόταν στὴν ἀγκαλιά τῆς γυναίκας του, ἐδέχθη με με-
γαλὴ ἀνακούφιση τὴν λύση αὐτή.

Τὶς βοήθησε καὶ τὶς δυὸ νὰ γυθιοῦν, καὶ ὕστερα καὶ ὁ ἴδιος ἔπεσε σ' ἕν' ἄλλο
κρεβάτι τῆς ἴδιας κάμαρας.

Ἔτσι ζῆσαν καὶ οἱ τρεῖς τους, καὶ συχνά, στὸν μακρὸ Φλαμανδικὸ χειμῶνα,
ἐπειδὴ τὸ κρεῖτο ἦταν δυνατὸ, πήγαινε τότε ἡ μιά καὶ πότε ἡ ἄλλη ἀπ' τὶς γυναί-
κες του καὶ τοῦ κρατοῦσε τὴ νύχτα συντροφιά.

Ἡ Bruges εἶναι μιά πόλις, ποὺ τὴν σκιάζουν τὰ δέντρα καὶ ποὺ τὴν καθρε-
φτίζουν κανάλια, πόλις ποὺ φρεσὰ ἀδιάκοπα ὁ βοριάς καὶ σημαίνουν οἱ καμπάνες.

Οἱ δυὸ ἐρωμένοι, ὅταν κυττάζαν τοὺς κύνους ἀθόρυθα νὰ σκίζουν τὰ νερά,
θυμῶντουσαν πὼς τὰ κανάλια τὰ Βενετικά ἀντηχοῦν ἀπὸ τραγοῦδια καὶ γέλια ἐ-
ρωτοπόσων γυναικῶν. Γι' αὐτὸ οἱ δυὸ τοὺς ἀγαποῦσαν τὴ νύχτα, ποὺ γέμιζε με
ἴσκιους τὶς ὑπερβολικὰ λεπτυσμένες κομπότρες τῆς Φλαμανδικῆς τέχνης καὶ δὲν
διατηροῦσε μὲς στὸ σκότος της παρὰ μόνον τὴν ἐλαβλητικὴ ὀρμη τῶν ἀρχιτεκτονι-
κῶν μαζῶν.

Στὴν μεγάλη πλατεία τῆς ἀγορᾶς, ὅταν ἡ ἑσπέρα μετέβαλλε τὸ καμπαναριὸ
σ' ἀγέροχο Φλωρεντινὸ κάστρο, ἡ Κλόριντα συλλογιζόταν τοὺς ἀπόκοτους ἄντρες
ποὺ ζοῦσαν ἐκεῖ κάτω μὲς σ' αὐστηρὰ ὁμοιομορφα παλάτια καὶ ποὺ πρῶτοι τὴν
εἶχαν σφίξει μὲς τὰ γερά τους μπράτσα, καὶ ἐκεῖνος συλλογιόταν πάλι πὼς στὰ πλα-
τεῖα πλακόστρωτα τῶν Τοσκάνικων δρόμων συγκεχυμένα αἰσθήματα εἶχαν ταρά-
ξει τὴν ψυχὴ του. Ἔτσι δὲν μποροῦσαν, χωρὶς μιά μέθη ὀδυνηρῆ, νὰ θυμηθοῦν
τὶς μέρες τὶς ἰταλικῆς των. Ὅχι γιὰτὶ τὸ παρελθὸν αὐτό, ἦταν προσιμώτερο ἀπ'
τοὺς ἀργούς περιπάτους ποὺ ἔκριναν μὲς τὴν καταχνιά τῆς θάλασσας τοῦ Βορροᾶ,
καὶ ἀπ' τὶς βραδείες ποὺ περνοῦσαν πίσω ἀπ' τὰ τζάμια με τὶς μεταλλικὲς ἀνταύ-
γειες στὸ Δρόμο τῶν Χηνῶν, μὰ γιὰτὶ ὁ χαρακτήρας των δὲν μποροῦσε ν' ἀνεχθῆ
τὴν μετριότητά, ἐνῶ ἡ Φλαμαντέζα, ὅταν τοὺς ἐτοίμαζε ἕνα καλὸ γεῦμα ἢ ζέ-
σταινε καλὰ τὸ σπίτι, γιὰ τίποτε ἄλλο δὲ νοιαζόταν πιά.

Ὁ Φλαμανδὸς πέθανε ἀπὸ μιά ἀρρώστεια τῆς καρδιάς, καὶ τὶς δυὸ του γυ-
ναῖκες, καθὼς λέγανε στὴ Bruges, δὲν ἔμεινε κανεὶς ποὺ νὰ μὴν τὶς λυπηθῆ: μὰ
ὁ πόνος τῆς γυναίκας, ὅσο καὶ ἂν φαινότανε τρανός, δὲν ἔφτανε ὅμως τὸν πό-
νο τῆς ξένης, ποὺ χάνοντάς τον, ἔχανε τὸν ἀνδροπο ποὺ τῆς εἶχε ἀποκαλύψει τὴ
ζωή.

Ἡ ὁμορφὴ ξένη μπῆκε στὸ μοναστήρι τῶν Ἐξαγνιστριῶν, ποὺ ὁ κόσμος τὶς
ὀνομάζει Κόκκινες Ἀδελφές, γιὰτὶ εἶναι ντυμένες με κόκκινα πουκάμισα καὶ φο-
ρῶν κόκκινες μεταξωτὲς κάλτσες. Καὶ γιὰ νὰ ἐξαγνισθῆ ἀπ' τὶς ἡδονὲς ποὺ εἶχε
αἰσθανθεῖ προτοῦ γνωρίσει τὸν ἐρωμένο της, κατεδάξασε τὸν ἑαυτό της νὰ
μὴ τυλίγη τὸ ὄραϊο της σῶμα παρὰ μόνον με μετάξι. Ἔτσι σὲ κάθε της δῆμα ὁ
θρόος τοῦ μεταξιοῦ τῆς θύμιζε τὶς τρομερὲς τῆς ἁμαρτίας. Λένε πὼς θέλησε νὰ
πεθάνη πρῶτη γιὰ νὰ μείνῃ λίγες στιγμὲς ἀκόμη κοιμισμένη μαζί του μὲς τὸν
τάφο.

Ἡ Φλαμαντέζα ἔζησε καιρὸ στὸ μοναστήρι, ὅπου εἶχε ἀποσυρθεῖ. Γιὰ νὰ ἐξι-
γιάσω τὴν ἱστορία τους, πῆγα καὶ τὸ ἐπεσκέφθηκα. Μόνον ἡ νοπὴ γλύκα τῆς λέ-
ξης «μπεγγινιά» υποσεῖ νὰ ζωγραφίσῃ κάτι νερὰ ποὺ παρασύρουν φῶμα στὸ τρέ-
ξιμό τους, ἕναν γλιστῶν ἥλιο, ποὺ ἀπαλαίνει τὸ λογῶμα τῶν κροαμιδιῶν, τὴ λαφροιά
πνοὴ τῆς θάλασσας, τὸν ἀσημένιο ἥχο τῆς καμπάνας, καὶ τὴ θλίψη τοῦ περιβόλου

αὐτοῦ, ὅπου ἐξακολούθησε τὴν φτωχὴ ζωὴ της, ποὺ δὲν ἦταν πάντοτε, παρὰ μιὰ μισοζωή.

Ἀνάμεσα ἀπ' τὰ χαμηλά σπίτια τίποτε δὲ φτάνει ὡς τὸ ἔρημο αὐτὸ μέρος, οὔτε τὰ καλέσματα τῆς ἡδονῆς, οὔτε ὁ θόρυβος τῆς κοινῆς γνώμης. Ἄλλως τε εἶχε ποτέ της τάχατε αἰσθανθεῖ τίποτε ἀπ' τὸν ἔρωτα καὶ ἀπ' τὴν κενοδοξία ποὺ εἶναι γεμάτος ὁ κόσμος; Ἡ ψυχὴ της ἦταν ἀπλή, σὰν τὴν αἰλὴ τοῦ μοναστηριοῦ, τὴν τράγωνο ἀκανόνιστο, γιομάτο πρασινάδα, ποὺ τὸ κόβουν μονοπάτια, ἀπ' ὅπου ἀνεβαίνουν σὰ βαγιόκλαδα φιλόλογες λεῦκες.

Τὴν ὥρα ποὺ πέθαινε, ἡ στερνὴ της ἀποθυμῶν ἐστάθη νὰν τὴ θάψουν στὰ πόδια τῶν δυὸ μακαρίτιδων, καὶ αὐτὸ δὲν ξάφνισε κανένα γιατί τοὺς εἶχανε γιὰ ἁγίους.

Θέλησεν ἀκόμα νὰ σκαλίσει πάλιν τὸν τάφο τοὺς ἑνα μπρούντζινο ὁμοίωμα της, στὴ θέσῃ ποὺ μπαίνει συνήθως ὁ πιστὸς σκύλος. Μὰ ἡ ταπεινότης αὐτῆ φάνηκε ὑπερβολικὴ καὶ ἐναντία πρὸς τὸ οἰκογενειακὸν αἶσθημα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ βρίσκονται σήμερον στὴν ἐκκλησιὰ καὶ οἱ τρεῖς πλάι - πλάι, ἰσότιμοι, κρατῶντας ὁ καθεὶς στὰ χεῖρα τὴν κορδέλα, ὅπου εἶναι γραμμένα τὰ ἱερά τουτο λόγια, ποὺ ἡ ἴδια εἶχε διαλέξει :

«Μάοθα, Μάοθα, μεριμῶς καὶ τυροβάζῃ περὶ πολλὰ. Ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξέλεξάτο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς».

(Μετάφρασις Χ.)

ΕΚΕΙΝΗ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ...

I

Σὲ κάποια πολιτεία καιρὸ φτασμένος
μόνος γυρίζω, αὐγὴ ὡς τὸ θράδυ, μόνος
πόθος κανεῖς ἀρχαῖος κανένας πόθος
καὶ εἶμαι ἀπ' τὸ κάθε τί ὁ ξεδιφασμένος.

Πότε, ἀπὸ ποῦ ἔχω ἐρθεῖ, δὲν τὸ λογιάζω
νὰ μοῦ τὸ εἶπουν μιλῶ δὲ μοῦ μιᾶνε
πικροχαμογελᾶνε, ἀντιπερνᾶνε
σὰ νὰ μὴν εἶμαι, σὰ νὰ μὴν τοὺς μοιάζω.

Κι' ὅταν μεσημερνὸς ὁ ἥλιος κεντρώνει
καὶ πέρα ὡς πέρα ἡ χώρα ὅλη ἐρημώνει,
καὶ οὐδὲ σὲ θύρα, οὐδὲ σὲ παραθύρι

δὲν ἀγροικᾶς, οὐδὲ θωρεῖς κανένα,
κατάσπρη ἢ πολιτεία φαντάζει ὡς ἕνα
παληὸ, λησμονημένο κοιμητήρι.

II

Δροσιὰ πρωινή, ποὺ ὡς ἀνοιξα τὸ παραθύρι μου, ὅλη φῶς
σὰν ἕνα χᾶδι, σὰν ἕνα φιλὶ στὸ μέτωπό μου,
στὰ χεῖλῃ μου, στὰ μάτια μου, σ' ὅλο τὸ νέο μου τὸ κορμί
σ' ἐνοιωσα πρὶν ὅλη τὴν κάμαρά μου πλημμυρίσεις
συνηθισμένοι θόρυβοι τοῦ δρόμου, ἀργές φωνές,
γλυκεῖα γυναῖκα ἐσὺ ποὺ στοῦ σπιτιοῦ σου τὸ κατῶφλι,
τὸ χεῖρι ἀντήλιο βάνοντας, γνέφεις μὲ τ' ἄλλο κατοικιοῦ
ὅπου σ' ἀκούει καὶ πρὸς ἐσὲ γυρνάει καὶ σοῦ ἀντικραίνει,
γέροντα μπρὸς στὸ σπίτι σου, ποὺ λιάξεσαι ὄλβιος καὶ γελᾶς
μὲ τὰ παιδιὰ καὶ πιότερο μὲ τὸ τρελλάγγονό σου,
λαλίματα τῶν πετεινῶν, τῆς ἐκκλησιᾶς τροῦλλε χρουσὲ
ὅπου πεντοβολᾶς, κοπέλλα ποὺ γοργοδιαβαίνεις,
χᾶδι γλυκὸ τοῦ ἡλίου στὰ ξεβαμμένα τῶν μικρῶν
σπιτιῶν ποὺ λίγη χλόη δροσαναπνέει, τὰ κερμαῖδια,
ὅ ἐσὺ τοῦ δρόμου γνώριμη θεομὴ ζωὴ καθημερινή,
μὲ τί πόθο οἱ ποὺ γλυκὲς μου θᾶρχονται ἀναμνήσεις

III

Ὅταν ἡ Μοῖρα μου τὰ βηματά μου ἄλλοῦ ὀδηγήσει,
στὶς νύχτες τὶς ἀτέλειωτες μιᾶς χώρας βορεινῆς,
ὅ μὲ τί πόθο οἱ ποὺ γλυκὲς μου θᾶρχονται ἀναμνήσεις
νὰ μὲ γεμίσουνε, μὰ τί ἀνιστόρητο καῦμό!

Ὡ Ἀθήνα πῶς θὰ νοσταλγῶ τὸ φῶς σου τὸ λαμπρὸ,
τοὺς κάμπους σου ἕνα δειλινὸ γλυκύτατο τοῦ Ἀπριλίου,
μὲ λίγα ἐλιόδεντρα, μὲ τῶν βουνῶν σου τὶς γραμιές,
μὲ μιὰ γαλάζια ἀκρογιαλιὰ στοῦ ὀρίζοντος τὰ βᾶθη.

Θ' ἀναθυμᾶμαι τὶς ληνές ἀριστοκρατικῆς
παιδοῦλες σου ἀγαποῦλες μου τὶς Ἀθηνωτοπούλες,
μέσα στὸ φῶς τ' ὀλόχουσο πρωῖνοῦ χειμερινοῦ,
στὸ βράδυσμα τὸ ἀργὸ μιᾶς φθινοπωρινῆς ἡμέρας.

Τὴν πρώτη Ἀπριλινὴν αὐγὴ, τ' ἀπογευματινὰ
μὲς τοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά, τὶς φεγγαροβραδιές σου
ποὺ μ' ἔπαιρνε ὁ βαθὺς καῦμός τῶν μακροταξιδιῶν
ἀπάνω στὴν ὀλόχαση Φαληρικὴν ἐξέδρα...

Ἡρεμοὶ ἐχτές, μὴν ἤρεμη ἐσιμώσαμε χαρά.
Ἡρεμοὶ, ὡς νᾶτανε πολὺ μακρὰ κιάλα οἱ μικρὲς μας
σκέψεις, οἱ ἀσήκωτες τῶν δειλινῶν βαρυθυμίες...

Μὲς τὸ δροσάτο ἀπριλινὸ δεῖλι τὸν ἴδιο δρόμο,
πάλιν ἐχτές ἐπήραμε τῶν γελαστῶν ἀγρῶν,
γοργοὶ σὰ νὰ μᾶς πρόσμενε κάπου ἢ χαρὰ ἐκεῖ πέρα,
σὰν νᾶταν κιάλας οἱ μικρὲς στιγμὲς πολὺ μακρὰ.

Μιὰν ὥρα, σκέψη θλιβερὴ, ποὺ δὲν χωρᾷ ἢ ψυχὴ μας,
μιὰ γλυκειὰν ὥρα ἦταν, καὶ τὴν γαλήνην ὁ ἀπτικὸς
τόσο βαθειὰ μᾶς στάλαζεν ὁ κάμπος, ποὺ ξανάρθες
στὸ νοῦ, ὅπως πάντα τῆς χαρᾶς πλάνο ὄνειρο λαμπρὸ.

Καὶ μέσα μας λουλούδισε λίγες στιγμὲς ἡ ἐλπίδα,
κι' ἤρεμοὶ ἀργὰ ἐσιμώσαμε μὴν ἤρεμη χαρὰ
ἤρεμοὶ, ὡς νᾶτανε πολὺ μακρὰ κιάλα οἱ μικρὲς μας
σκέψεις, οἱ ἀξήγητες τῶν δειλινῶν βαρυθυμίες . .

V

Ἐγὼ μαζί σου ποὺ εἶχα ὄνειρευτεῖ ἴλαρες στιγμὲς
γλυκύτερες κι' ἀπ' τοὺς καρποὺς ποὺ λαίμαργα λιγώντας

ἓνα κατάφορτο κλαοὶ μᾶς πλημμυροῦν τὴν ἀγκαλιά,
στιγμὲς ποτιστικώτερες μαζί σου νὰ τρυγήσω

κι' ἀγνὲς χαρὲς, καθὼς τῶν πρωταγάπητων παιδιῶν
ποὺ ὁ ἓνας στὰ μάτια τοῦ ἄλλουνοῦ κυττάζοντας διαβαίνουν

τὸ δεῖλι, κάτου ἀπ' τὰ δεντρά, σὲ δρόμο ἀπόμερον, κι' ἀργὰ
κάποτε-κάποτε ὀμιλοῦν γιὰ τὰ πουλιά, γιὰ τ' ἄνθη,

σ' ἀναλογίζομαι, ὃ γλυκειά, κι' ἡ σκέψη μου εἶναι στεναγμὸς
ὅπου βαθειὰ ἀπὸ τὴν ψυχὴν στὰ χεῖλη μου ἀνεβαίνει,

σ' ἀναλογίζομαι κι' ἀργό, θερμὸ τὸ δάκρυ μου ἀναβορᾷ
στὰ βαρεῖα μάτια μου στὰ πονεμένα μου τὰ μάτια,

σ' ἀναλογίζομαι καὶ πειὸ μικρὸ ἀπ' τὸν στεναγμὸ
κι' ἀπὸ τὸ δάκρυ, ἓνα παράπονο μὲ πνίγει!

Θυμᾶμαι ἓνα μικρὸ νησὶ ποὺ ἀράξαμε ἓνα δειλινὸ
Σὲ λόφους καταπράσινους λίγο σπιτάκια ἀσπρίζαν
Ἄπ' τὰ βουνὰ μὲς τὸ θαμπὸ ποὺ ἐγαλανίζαν φῶς
μοσχόβολη αὔρα στὰ πανιὰ τοῦ πλοίου ἄλαφρὰ ἐφυσούσε.
Μὲς τὴ γλαυκὴ σιωπὴ γλυκὰ ἀναγάλλιαζε τὸ πᾶν.
Ἡρεμο ἐκύλα στὴ λαμπρὴν ἡμέρα ἓνα τραγοῦδι.

Μὰ ἐμεῖς στὰ μάτια, ποὺ εἶχαμε τὰ ὄραματα χουσσῶν
πόλεων παράξενων καὶ τροπικῶν κι' ὀλάσπρων πόλων,
ἀδιάφοροι ἐθωρήσαμε τ' ὄρατο μικρότατο νησὶ
κι' ἀξένοαστοι ἓνα δειλινὸ τὸ εἶδαμε ἀργὰ νὰ σβύνει.

Μὰ τώρα ποὺ τὰ ὄραματα σβύσαν τῶν πόλεων τῶν χουσσῶν,
θυμᾶμαι ἓνα μικρὸ νησὶ ποὺ ἀράξαμε ἓνα δεῖλι . . .

VII

Ὁ ἥλιος ἀπόψε εἶναι γλωμὸς, σὰν ἄνθρωπος ὅπου καιρὸν
ὁ πυρετὸς στὴν κλίνη του τὸν ἔχει καρφωμένον.
Οἱ ἴσκιοι θολοὶ ἀπ' τὴν κάμαρα περνοῦν, κι' ἀπὸ τοὺς πόρους τῶν
κάτι ὅσων αἶμα κόκκινο στὸ πάτωμα σταλάζει.
Τὸ ἀγκάλιασμά σου εἶναι μικρὸ τὸ σῶμα σου βαρὺ
Τὰ νειάτα σου μοῦ δείχνονται σὰν πόφωσα μαοσιμένα
Τὰ βαθουλά σου ὀλόμανοσα μάτια μεγάλα εἶναι θαμπὰ
σὰν πληγωμένα. σὰν ἀροοστημένα. σὰν κλαμένα.
Τὰ μέλη μας ἀδύναμα μὲς τὸ κρεβάτι ἀκίνητοῦν.
Μάταια τὰ γέοια σου, τὰ γέοια μου ζητοῦνε
Ὁ λόγος ἀπ' τὰ χεῖλη μας βγαίνει ἀγαινός, λειψός
καὶ μὲς τὸ κίτοινο ἰσχυρῶς κυλάει σὰ ματωμένος.
Μάταια ζητοῦμε στὴν μικρὴ νυχτωτικὴ βοαδειά,
νὰ ζωντανέψουμε μιὰ ἀπὸ καιοὺ νεκοῦν ἀνάπη
Σὰν ἴσκιοι ποὺ οὐδὲ μιὸ δὲν πισωστοέκουνε στιγμὴ
Ἄες πῶς οἱ ἀγαπητὲς παλῆς ὄρες μακραίνουν. . .

VIII

M. S.

Ἀπόψε ἐδῶ ποὺ κάθομαι στὴν κάμαρά μου μοναχὸς
μ' ἓνα βιβλίο ποὺ εἶναι νεκρὸ γιὰ μένα ὅ,τι κι' ἂν γράφει,

αἰσθάνομαι κάτι ἀπὸ σὲ πῶς ἔχω ἀνάγκη τὴν ψυχὴ
νὰ μοῦ ποτίσει, νὰ μοῦ τὴ δροσολογίσει ἀπόψε.

(Γιατί όλα πάλι είναι για μέ ξένα κι' αδιάφορα, ὡσάν μιὰ σίναξη ἀνθρώπων πού γοργοπερνᾶμε ἀνάμεσά των.)

Καὶ προσπαθῶ νὰ σ' ἀναστήσω ἐντός μου· ὅμως ἄλλοι χιμαιρικό εἶναι φάντασμα καὶ μοῦ γλυστράς καὶ φεύγει

Καὶ μόνο ὡσάν μῦθο καὶ φῶς κάτι ἄπιαστο σταζοβολᾷ ἢ ἀνάμνησή σου μέσα μου, καθὼς μέσ τὸν χειμῶνα

Οἱ μέρες ὅπου μυστικά τὴν ἀνοιξη μᾶς προσμηνᾶν.

= MADRIGAL = IX

Σ. Ρ.

Σάν ἕνας κήπος εἶσαι, πού διαβαίνοντας μιὰ νύχτα,
'Απ' ἔξω, κάποιοι κουρασμένοι, κάποιοι δυστυχεῖς

Σταμάτησαν, κι' ὦρα πολλή ὀσφρανθήκαν, κάτι ρόδων
Πρωτοσυνάντητων τὴν ἀλησμόνητη εὐωδιά.

*Α! μέσ τοὺς πόνους των ὁ πειθὸ μικρὸς δὲ θᾶναι πόνος
Τὰ ρόδα ἐκεῖνα, ἢ νύχτα ἐκεῖνη, ἐκεῖνη ἢ μυρωδιά. . . .

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ X

Λίνα, Λίνα γλυκειά μου, ἀθῶο κοράσι
πού τῆς σαρκὸς τὴν πρώτη ἀνατριχίλα
σοῦ ἐξύπησα, μ' ἕνα φιλιὸ στὰ χεῖλια
τὰ ὑγρά, τὰ πορφυρᾶ σου ὡσάν κεράσι.

*Ω πόσος, πόσος τώρα ἔχει περάσει
καιρός, ἀπὸ τὴν πρώτη ἀνατριχίλα,
ἀπ' τὴ βαθειὰ δαγκωματιά, στὰ χεῖλια,
Λίνα, Λίνα γλυκειά μου, ἀθῶο κοράσι!

XI

Τόποι πού δὲ σᾶς φαίδρυνε ποτὲ τὸ πέρασμά της
ὠραῖοι μὰ πόσο θλιβεροὶ χωρὶς ἐκεῖνη, ὦ τόποι!
'Εδῶ ἀπὸ δρόμο μακρυνὸ κανένα δειλινὸ
θαμπὸ τοῦ Αὐγούστου, στὸν πυκνὸν ὀλόδροσο πευκῶνα
μαζὶ δὲν ἦλθαμε ν' ἀναπαυθῶμε ὦρα πολλή
'Εδῶ ποτὲ ἢ θερμὴ, βαθειὰ φωνὴ της δὲ γροικίθη,
τὸ γέλιο δὲν ἀντήχησε ποτὲ τὸ παιδικό.

. . . Μαζὶ θάρχομαστε, κι' ἀπὸ τὸν δρόμο κουρασμένοι
Θὰ ξαπλωνόμαστε στὸ πεῦκο ἀπάνω τὸ ζεστό. . .

. . . Φιλιά, θερμὰ ἀγκαλιάσματα, χάρδια, λόγια τρελλὰ
μέσ στὶς στερνὲς φαιδρὲς φωνὲς τῆς μέρας πού θὰ σθῶνη
Μ' ἀλλοίμονό μου! ἐδῶ ποτὲ μαζὶ της δὲ θάρθῶ
τόποι πού δὲ σᾶς φαίδρυνε ποτὲ τὸ πέρασμά της. . . .

XII

Θυμᾶμαι ἀπόψε ἐν' ἀποβραδυνὸ μέσ σ' ἕνα δάσος:
Κάτου ἀπ' τὰ πεῦκα σιωπηλοὶ ἐκνιτάζαμε τὸ ἀργὸ
τοῦ ἡλίου βασίλειμα, πού τὰ ροδοκοκκίνιζε· αὔρα
λαφρὰ εἶχε πάρεϊ νὰ φυσᾷ, κι' ἦταν θαμπὸς σπασὸς
σὲ μαγικὸν ἀέρινον αὐτὸ τραγουδημένος.
'Ο ἄπνοος ἴσκιος μαλακὰ χυμένος στοὺς ἀγρούς
ἦρα τὴν ὦρα στῶν δεντρῶν ἐπύκνωνε τὶς ρίζες.

Λαμπρὰ τ' ἀστέρια ἐπροβάλλαν κι' ἐσύ, ψυχὴ, ὅλη μέρα
πού ἀνώφελα εἶχε προσπαθήσει ὀλίγο νὰ χαρεῖς
μέσ τὰ παιγνίδια ὀλίγο, μέσ τὰ γέλια νὰ ξεχάσεις,
σὲ μιὰ, ὡσάν διψασμένο ἐλάφι, γνώριμη πηγὴ
θολὴ ἀπ' τὸ δάκρυ σου ἔσκυβες νὰ πιεῖς, κι' ἢ ἀνάμνησή της,
ξανά ἐγινόταν μέσα μου πόνος γλυκὸς καὶ μουσικὴ. . . .

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΣΤΡΑΒΟΣ

Ἔβανε θυμᾶμαι τότε τραγική καὶ δὲ μοῦ φαίνεται νὰ λαθεῖν : ἀνήμερα τοῦ
Σταυροῦ.

Δὲν εἶχα ξυπνήσει καλὰ ἀκόμη, σὰν ἀκουσα τὸ σήμαντρο τῆς ἐκκλησίας νὰ μέ
ντύνῃ στ' ὀρθρινὸν λάλημά του. Ὁ θόρυβος αὐτὸς πού τὸν νόμιζα νὰ μπαῖνῃ ἀπὸ
τὸ παράθυρο καὶ ν' ἀγγίξῃ τὰ φύλλα τῆς ἀμυγδαλιάς, πού ἦταν σὰ κινηθῆναι
μικρὸς στὸ παράθυρο, δὲν ξέρω γιατί ἤθελα νὰ φαντάζομαι πὼς ἔκανε τὰ μικρὰ
φύλλα της νὰ χορεύουν στὸ πέρασμά του. Δὲν ξέρετε οἷς ἀκόμη τί καλὰ μοῦ φά-
νηκε γιὰ ἀρχὴ τῆς μέρας μου αὐτό. Καὶ πραγματικὰ ἦταν ἢ πιὸ καλὴ ἀρχὴ ν' ἀ-
κούσω τὸν ὄρθρο ἀπὸ τὸ γέρο πατᾶ, πού ἦθε νὰ μᾶς λειτουργήσῃ. Δὲν κατᾶλα-
βα καὶ γὼ πὼς μοῦ φαίνονταν, ποτὲ δὲν εἶχα διατεθῆ τόσο καλὰ. Οἱ Βυζαντινὲς
ἀγιογραφίαι τῆς «Ἁγία - Τριάδας», σὰν ἔμπαινα στὴν ἐκκλησίαν, πού φαίνονταν
πᾶρα πολὺ συγκεντρωμένη στὸν ἑαυτὸ της, νόμισα πὼς κούθανε κάποιον γέλιο —
τί περίεργο — πού τὸ συγκρατοῦσε ὡς τόσο μόνο ἢ σοβαρότητα τῆς στιγμῆς. Ἦ-
σως καὶ νὰ τὸ ἀκούγα, ἀν' ὁ παπᾶς δὲ μοῦ ἐφαίνονταν τόσο καλὰ μὲ τὰ ἄσπρα του
μαλλιά, ἀπὸ τὰ ὅποια νόμιζα ν' ἀναχωρῆ σὰν ἀπὸ κραδασμό, ὅπως στὸν ἦχο, ἢ γα-
λήνη καὶ τὸ θεῖον, καὶ μὲ τὴ γηρασμένη φωνή του, πού τὴν ὑπομιαζόμουνα πὼς
ἔρχεται ἀπὸ τόσο μακρυνὰ, σὰν ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων.

«Οὔτοι ἐν ἀομασί καὶ οὔτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν
ἐπικαλεσόμεθα».

(Intermezzo)

Ἔρμο τὸ σπῆτι ἀπὸ φίλους καὶ δικούς
 κί ὁ Θάνατος σιμώνει !
 —Τ' ἀκοῦς, μητέρα, τὰ βαρειά του βήματα, τ' ἀκοῦς ;
 Κ' εἴμαστε μόνοι !

Νά ξαναζήσω τὴ στερνὴ μου ὀλόθλιβη στιγμή
 τὰ περασμένα βράδια,
 Πῶς ἀντηχοῦν νοσταλγικοί, βαρειοὶ ἀναστεναγμοὶ
 μέσ' στὴν ψυχὴ τὴν ἄδεια !

III

... Ὅσες ξανθοῦλες μάργελες τὸ δεῖλι ἀγοπεροῦν
 ἀπ' τὴ μεγάλη στράτα
 καὶ τὴν ἀγάπη γέβουνται καὶ τὴ χαρὰ κερνοῦν
 σ' ἄπλερα νᾶτα,

εἶναι οἱ καλές μου, εἶναι μου οἱ γλυκές
 κ' ἡ ἀγάπη τους μὲ δένει.

— Αὐτὲς κ' οἱ πιὸ καλόγνωμες, κ' οἱ πιὸ πονετικές
 γιὰ ὅποιον νηὸς πεθαίνει !

Τὸ ὠραίο κορμὶ ἄς στολίσουν τὸ θεομὸ
 μὲ γιορτινὰ φουστάνια,
 δαμάντια ἄς βάλουν στὰ σγουρὰ μαλλιά καὶ στὸ λαμὸ
 χρυσᾶ γιορτιάνια.

Καὶ συνροφιά στὸ γιό σου ποὺ ἀγρυπνᾷ
 ἢ ἔγνοια ἢ πιὸ στερνὴ σου

Ἔ! μὴ ντροποῦν τὰ χεῖλη σου, μητέρα, τὰ σεμνὰ
 νὰ ρηθοῦν νὰ τοὺς μηνύσουν !

Δὲν ὑπακούει σ' ἀκόλαστο ἢ ψυχὴ μου πειρασμὸν
 εἶτε σὲ πόθο πλάνο
 μ' ἂν δὲ χαροῦν τὰ χεῖλη μου ἕναν ὑστατὸ ἀσπασμὸν
 μὲ πίκρια θά πεθάνω.

(Κί ἀπ' τὶς ἀφέγγαρες νυχτιές ποῦ ἡ ἀγρύπνια σου ἀνεβάξει
 στὰ πικραμένα χεῖλη σου μιὰ μάταιη προσευχὴ,
 τὰ δειλινὰ εἶναι πιὸ βαρειά στὴν ἔρημη ἐξοχὴ
 ὅταν λυγμὸς ἀβάσταχτος τὸ στήθος σου σπαράζει

καὶ δὲν τὸν σβυεὶ μακρόθυμη μιὰ γλυκαπαντοχί.)
 Στὴ μοναξιά μου ἀκαρτερῶ ἐγὼ νᾶθθῃ ὅταν θραδειάζει
 χαριτοβλέφαρη, καλὴ ἀδερφοῦλα, ποὺ ἀγοσταῖζει
 μιὰν ἡρεμία θεϊκὰ στὴ θλίβεση ψυχῆ.

Κ' εἶναι τὰ μάτια της γλυκά, τὰ λόγια της μελένια
 καὶ μοῦ κοιμοῦν τὴ σκέψη μου καὶ μοῦ κοιμοῦν τὴν ἔννοια
 κί ἀποξεχνᾶω τὴ λύπη μου καὶ τὸν βαρὺ καιμό.

Κί ὅταν τὸ ὠραῖο της πρόσωπο ἡ ἀγρύπνια μοῦ ἐνθυμίζει
 μέσ' στὸ σκοτάδι μιὰν εὐχὴ τὸ ἀχεῖλι ψιθυρίζει :
 — Ὅλη ἡ ζωὴ μου ἄς εἴτανε ἕνα τέτοιο δειλινό.

ΒΙΚΤΩΡΙΑ

Τὸ ἔρμο κεφάλι τώρα πιά στὸ στήθος σου δὲ γέρνει
 δὲ μοῦ χαϊδεύει τὰ μαλλιά τὸ χέρι σου, ἀδερφή
 κ' εἶναι πολὺς ὁ πόνος μου κ' ἡ λύπη ποὺ μὲ δέρνει
 κ' εἶναι μικρὴ καὶ δὲ μπορεῖ ἡ ἀδύναμη ψυχῆ.

Ἡ ἀνάμνησή σου σὲ καιροὺς παληοὺς πίσω μὲ φέρνει
 ποὺ μοιραζόμαστε μαζὶ τὴ θλίψη ὡς τὸ ψωμί,
 καὶ μέσ' στὴ νύχτα ἴσκιος βουβὸς ξοπίσω του μὲ σέρνει
 στὸ μονοπάτι, ὑπάκουον, κοντά σου ποὺ ὀδηγεῖ.

Καὶ ὦ ! τὴν βαρὺθυμη ψυχῆ πόσο γλυκὰ ἀπαλύνει
 ἀπόψε ὁ πλάνος πόθος μου ποὺ ὀλάνθισε κρυφός.

(Τί κί ἂν σιγοῦν, καὶ δὲν ξεσποῦν γιὰ μὲ ἐπιτάφιοι θοῆνοι ;

Τί κί ἂν δὲν κλαίῃ τὰ νᾶτα μου γονεῖος εἶτ' ἀδερφός ;)
 Πλάι σὲ σὲ θ' ἀναπανθῶ, ἀδερφή μου, ἐν εἰρήνῃ
 καὶ δὲ θά ἰδῶ τὸν πόνο μου στῆς νέας Αὐγῆς τὸ φῶς.

Η ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ * * * * * ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

(Le Mouvement Intellectuel Français pendant et après la Guerre)

Για τους περισσότερους Γάλλους συγγραφείς, ο μεγάλος πόλεμος που έπι τέσσερα ολόκληρα χρόνια συνεκλονισε την ανθρωπότητα ολη και που έγινε προξενος τόσον μεγάλων καταστροφών, στην αγαπημένη ιδίως πατρίδα των, υπήρξε μια πραγματικότητας αφανταστος οδυνηρή, μια πραγματικότητας, με την οποία τους εφερε αντιμέτωπους ή 'Ανάγκη, χωρίς ίσως να ήταν και αρκετά προετοιμασμένοι για να την υλοστούν, μια πραγματικότητας, που όσο κι αν εστάθη γονιμη από μερικές απόψεις, δεν υπήρξε όμως γι' αυτό και λιγότερο τραγική.

Τα πλείστα των έργων, που είσαν το φως κατά το διαστήμα του πολέμου, δεν είναι δυνατόν παρά κ' έκεινα να φέρουν αποτυπωμένη σε κάθε τους σελίδα, σε κάθε τους λέξη, την πυρίνη σφραγίδα της αγωνίας, την ασθυστη ανησυχία του πνευτός, που βασάνισε, τυραννικος κι ανίκητος, ολόκληρους λαους.

Η ανησυχία αυτή κ' η αγωνία είναι και οι κυρίαρχες άλλωστε αν όχι και οι μόνες αρετές των εν λόγω φιλολογικών έργων, που γραμμένα καθώς είναι βιαστικά και μέσ τον αναδρασμό της πάλης, θάταν κάπως δύσκολο, αδύνατο ίσως, νάχουν τις χάρες των έργων, που ωριμάζουν και γράφονται—σοφά κι ισόρροπα— μ' αγώνα και μ' ύπομονη.

Διαβάζοντάς τα οι μελλούμενες γενιές, θα ίδουν πόσο κ' οι πιο αδιάφορες για τις συρράξεις των λαών διάνοιες των επί των καιρών μας — αυτές κυρίως — δέ δίστασαν ούτε στιγμή μπρός σε μια πραγματικότητα, που τόσο άξιαφα τους απέκαλύπτετο και τόσο άμεσα τους επεβάλλετο, να εγκαταλείψουν και τους πιο απρόσιτους πύργους των, και να επικοινωνήσουν στον πόνο και στην απόγνωση, και στην πιο έξαλλη ύστερα χαρά, μ' έναν ολόκληρο λαό, που πολεμούσε τον έαυτό του αγώνα.— Η στάση αυτή ήταν και η μόνη ένδεδειγμένη. Κάθε άλλη, πλέον εφεκτική, λιγότερο ενεργός, θα ήταν εγκληματική, θάταν ανάλογη με τη στάση γιατρού - εφευρέτου, που κρατάει μυστική την εφευρεσή του, με τη στάση ανθρώπου που έχει — κατά τη φράση του Helio αν δεν απατώμαι — κάτι καλό να πη, όσο μηδαμικό κι αν είναι, και που δεν το λέει.

Για την εκτίμηση των έργων αυτών δεν επιτρέπεται — δεν είναι ήθικό, ούτε ευγενές — να γίνη χρήση αισθητικών κριτηρίων. Είναι τόση η ανθρωπινή το υς αξία, όσο τε όχι μόνον, όταν υπάρχουν, μετριάζονται οι καλλιτεχνικές των ατέλειες, αλλά και σχεδόν συντελούν, θάλεγε κανείς, εις το να εξυψωθούν και γι' αυτές ακριβώς τις ατέλειες των τα τέτοιου είδους έργα στη σιμείδησης μας. — Τέλειο μορφικώς έργο σημαίνει και τέλεια ύποταγή του ανθρώπου στον καλλιτέχνη, πράγμα ασυγχώρητο σε ώρα που ο συγγραφέας - άνθρωπος θα είχε πρό παντός ανάγκη όλων των ανθρώπινων του δυνάμεων.

Μια μέθοδος εργασίας σαν του Φλωμπέρ, τόσο ψυχρή, τόσο αντικειμενική, τόσο υλολογιστική — και από της ανωτάτης έστω καλλιτεχνικής σχολιάς — του αισθητικού effet μία μέθοδος τόσον détachée από τα πράγματα, αν εφαρμομοποιείτο κατά την πολεμικήν εποχή, θα μάς έδινε έργα που θα μάς ικανοποιούσαν ίσως καλλιτεχνικώς, μα που θα μάς έκαναν όμως συγχρόνως, ως μέθοδοι εργασίας, και την εντύπωση όχι της καλλιτεχνικής ανιδιοτελείας, του γκαϊτικου αδιαφορισμού, αλλά μάλλον μιαν εντύπωση ντιλεταντισμού, συγγραφικου νερονισμού, που όχι μόνον καλλιτεχνικώς θα μάς ήταν άφορητος, μα που και ως ανθρώπους θα μάς αποτροπίαζε. Δεν είναι δυνατόν να μη συμπαθήσουμε έναν συγγραφέα, που πρό παντός απόβλεψε στον άνθρωπινο σκοπό του έργου του, αδιαφορώντας για τις θυσίες — ατέλειες που θρέθηκε στην ανάγκη να κάνει για την επιτυχία ενός τέτοιου σκοπού. Δεν θέλω βέβαια μ' αυτό να πώ, πως όσο καλύτερα εκφρασει ένας συγγραφέας μια πραγματικότητα — όποια κι αν είναι ή πραγματικότητας αυτή δεν πετυχαίνει και για τον ιδιον έαυτό του(1), και για κείνον που θα την διαβάσει, καλύτερα το σκοπό του, και ότι για να εκφράσει όσο το δυνατόν πιο άρτια και πιο μεστά την πραγματικότητα αυτή, δεν πρέπει να κάνει χρήση όλων των συγγραφικών του μέσων.

Ένας τέτοιος ισχυρισμός όχι μόνον δε θα έστηρίζετο επί των πραγμάτων, αλλά και θα παρέβλεπε τελείως τα δικαιώματα της Τέχνης. Γι' αυτό και δεν μπορώ να τον επικαλεσθώ. Τουτό μόνον θέλω να τονίσω : "Οτι δηλαδή μου φαίνεται πως ένας συγγραφέας, κάθε άλλο παρά στο ύψος του προορισμού του είναι (του ανθρώπινου, φυσικά αυτός πρό παντός μ' ενδιαφέρει), όταν, ενώ ξέρει πως ένας ολόκληρος λαός σε μάνα θεϊκό προσμένει το λόγο του, κάθεται και σμιλεύει τις φράσεις του, όπως ο λαξευτής την πέτρα του, ή μ' όσην ύπομονη ή γοιά το κέντημά της.— "Αν εργαζόταν μ' αυτό τον τρόπο ένας συγγραφέας, κατά τι θα διέφερε τότε απ' όλους τους esthètes και τους ντιλετάντηδες, απ' όλους αυτούς τους ηδονικευομένους, τους στείρους, και τους ανήθικους, που ώσαν να μη γίνεται τίποτε γύρω τους(2) κάθονται και μάς μιλούν για τις μικροψυχούλες των, ενώ μέσα στις φλόγες των μαχών κόσμοι σωριάζονται και νέοι κόσμοι ξεπηδούν.

Όνόμασαν τον πόλεμο «αντικαλλιτεχνικό». Είπαν πως ποτέ πράξη και θεωρηση (άπαραίτητη προϋπόθεση της Τέχνης) δεν μπορούν να συμβαδίσουν. Πως δεν είναι δυνατόν σε μια περίοδο που προσέχει τόσο ή πράξη απ' την θεωρηση, σε μια περίοδο μεταβατική, κατά την όποιαν γίνονται τόσο απότομες μετατοπίσεις αξιών, και δημιουργείται μια τόσο νέα πραγματικότητας, προς την όποιαν όχι φυσικά κι άβιαστα, μα πλαστά και μηχανικά (συνθηματικός πατριωτισμός), προσαναοίζονται οι συγγραφείς για να την αφομοιώσουν και την εκφράσουν, δεν είναι δυνατόν, είπαν, σε μια τέτοια χρονική περίοδο, να γεννηθούν έργα σημαντικά.

Βέβαια ο ισχυρισμός αυτός δεν στερεείται αληθείας. Φτάνει, για να πεισθούμε, να ορίσουμε μια ματιά στην φιλολογική παραγωγή των τελευταίων ετών.

Αν εξαιρέσει κανείς μερικά βιβλία (εντυπώσεις του πολέμου, περιγραφές, notations της στιγμής — και ή περιήρηξη «Φωτιά» του Barbusse, για την όποια θα μιλήσουμε άμεσα παρακάτω, — σ' αυτό το είδος της φιλολογίας ανάγεται), που τα ενέπνευσε ή άμεση παρατήρησης, όλα τ' άλλα τώρα πιά, που χάσαν το ενδιαφέρον της actualité είναι σχεδόν αδιάβαστα, και δεν υπάχει αμφιβολία, πως πολυ γλήγορα θάχουν τελείως λησμονηθή.

(1) Ικανοποίηση του καλλιτέχνη που κατορθώσει, ύπακοότητας σε μιαν ένδομηξη επιτακτικώτατη ανάγκη, να εκφράσει τον έαυτό του για δική του αποκαλειστική χαρά. (Μιλώ για τον σημερινό έργο κεντρικό καλλιτέχνη).

(2) Ο Κάλβος και ο Σολωμός, να δυο ποιηται που νοιώσαν την αποστολή τους! Κι' όμως πόσο άρογόμε να νοιώσουμε το μεγαλειό τους, ν' αναμετρήσουμε το ήθικό τους ανάστημα. Προχτές ακόμα σ' ένα περιοδικό κάποιος Γαλλοέλλη ποιητής επεχείρησε εν όνόματι δήθεν άλλου Γαλλοέλλη ποιητού, να κατεβάσει τους δυο γίγαντας απ' τον θεώρατο στυλοβάτη που τους έχουμε για πάντα στήσει. "Όμως τα έργα υπάρχουν και μαρτυρούν.

Τὰ ἔργα τῶν γνωστότερων συγγραφέων (Bourget, France κ' αὐτοῦ τοῦ Suarès ἀκόμη) τὰ διέπνεε κατὰ τὴν διάκριση τοῦ πολέμου ὃ πῶς συνθηματικὸς πατριωτισμὸς (μόνος ὁ Rolland κατορθώσῃ—καὶ μὲ τί θυσίαις—να διατηρήσῃ ἀπλοία νηφαλιότητα στὶς κρίσεις του) καὶ τώρα μετὰ τὸν πόλεμο, τὰ πλημμυρᾷ ἢ μεγαλειότερη νασιοναλιστικὴ φιλιαντία, ὃ στενότερος, ὃ ἐμπαθέστερος σοβινισμὸς. (Στὰ τελευταῖα φύλλα τῆς Ἀκαδημαϊκῆς «Revue de Paris» ἐδημοσιεύθη ἐκτενέστατο ἄρθρο ὑπὸ τὸν τίτλο: Goethe: Génie Latin, εἰς τὸ ὁποῖον ὃ μέγας ποιητὴς παρουσιάζεται ὄχι ὡς ἀπλοῦς λατινίζων, πρᾶγμα πού πάει κ' ἐρχεται ὅπωςδήποτε, ἀλλ' ὡς περισσύτερο λατίνος παρὰ Γερμανός. Ὁ Goethe, λέγει ὁ ἀρθρογράφος κ. Fleury, ὀφείλει τοὺς καλλίτερους καρπούς τοῦ πνεύματος του στὸ ταξίδι πού ἔκανε στὴ Ρώμη. Στὴ Βαϊμάρη ἀρχίζει... ν' ἀποκοιμῆται—à Weimar il s'endormait. Ὁ πρῶτος Φάουστ εἶναι ἀποτυχία, γιατί εἶναι γερμανικὸς, ἐνῶ ὁ δεύτερος Φάουστ εἶναι ἀνυπερβλητός, ἐπειδὴ σ' αὐτὸν ὁ Goethe παῖει νὰ εἶναι génie allemand καὶ γίνεται génie latin δηλαδή... ingénu (ἀφελής), ὃ κ' βέβαια ἀν τὸν ἀρθρογράφου. Στὰ δύο ἐπίσης περιοδικὰ, τὴν «Nouvelle Revue Française» καὶ τὴν «Minerve Française» πού ἀντιπροσωπεύουν ὅτι ἐκλεκτότερο ὑπάρχει σήμερα στὴ Γαλλικὴ φιλολογία, ἐδιαβάσαμεν ἄρθρα ὑπαγορευμένα ἀπ' τὸν στενότερο σοβινισμὸ. Οἱ ἀντιλήψεις αὐτὲς οἱ τόσο μονομερεῖς (οἱ Γάλλοι ἦσαν σοβινιστὰ καὶ πρὸ τοῦ πολέμου κ' ἄς κἀναν τοὺς κοσμοπολίτας) στρεβλώνουν τὶς κρίσεις καὶ μερικῶν ἀπ' τοὺς καλλίτερους Γάλλους κριτικούς. Ὁ Pierre Lasserre αἴφνης, ἔφτασε ν' ἀνηθῆ σχεδὸν τὸν Claudel (Minerve Française: Les Chapelles Littéraires) ἕναν δηλαδή ἀπ' τοὺς δυό-τρεις ἀσφαλῶς μεγαλειότερους (ἂν ὄχι τὸν μεγαλιότερο) ποιητὰς τῆς Γαλλίας, γιατί βροῖκε πὸς ἀπομακρύνει μὲ τὸ παραδειγμα καὶ τὴν ἐπιβολή του τὴν γαλλικὴ ποίηση ἀπ' τὴν κλασσικὴ παράδοσι· ὡσάν ὁ Villon, ὁ Rabelais, ὁ Pascal, ὁ Baudelaire καὶ τόσοι ἄλλοι ν' ἀνηκουν στὴν κλασσικὴ γαλλικὴ παράδοσι, ἢ ὡσάν παράδοσις νὰ σημαίνῃ κἀτι το σταθερο καὶ ἀναλλοίωτο τὸ μὴ ἐπιδεκτικὸ πλουτισμὸ ἀπὸ νέα στοιχεῖα. Ἀλλὰ προκειμένον περὶ γαλλικοῦ κλασσικισμοῦ, θὰ ἦταν ἴσως καλὸ, ὃ κ. Lasserre, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι νεοκλασσικοὶ οἱ περὶ τὴν «Minerve» νὰ θυμούνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ τὴν γνώμην τοῦ Taine. (Origines—Ἱστορία τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας καὶ παντοῦ ἄλλου ὅπου κάνει λόγο γιὰ τὸν γαλλικὸ κλασσικισμὸ ὃ μέγας κριτικὸς πού ἔβαλε τόσο καλὰ τὰ πράγματα στὴ θέση των).

Ἡ «Φωτιά» τοῦ Henri Barbusse πού προαναφέραμε, μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν «βιβλίον τοῦ πολέμου». Στὸ ἔργο αὐτὸ βλέπουμε καλλίτερα, παρὰ σὲ κάθε ἄλλο, ὅλες τὶς ἀρετὲς ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῶν ξεχειλισμένων μὲν ἀπὸ ζῆλον, κίνησι, παρατήρησι, «οὐσία» μὲ μιὰ λέξη, βιαστικὰ ὅμως καὶ ἄτεχνα γραμμένων βιβλίων. — Κάποιος διήρесе τὰ φιλολογικὰ ἔργα σὲ τρία εἶδη: στὰ Πληθωρικὰ — μὲ τὴν καλὴ σημασίαν τοῦ ὄρου = (Εβραῖοι - Σαϊκπηρ, Ραμπλαί), στὰ μεστὰ κ' ἰσορροπα (ἑλληνικὰ τῆς Ἀκμῆς), καὶ στὰ ἄφρογα μορφικῶς, πτωχὰ ὅμως ἀπὸ ἀτόπιος περιεχομένου (Ἀλεξανδρινὰ, ἔργα 17ου ἀγγλικοῦ καὶ 18ου γαλλικοῦ αἰῶνος κτ.). Ἄν θέλαμε νὰ κατατάξουμε καὶ τὴν «Φωτιά» σὲ κάποια ἀπ' τὶς τρεῖς αὐτὲς κατηγορίας, θὰ τὴν κατατάσσαμε μᾶλλον στὴν πρώτη, (χωρὶς φυσικὰ νὰ τοιμήσουμε νὰ τὴν παραβάλουμε ἔστω καὶ ἀπὸ μακρὰ μὲ Σαϊκπηρικό ἢ Ραμπλαϊζιανὸ ἔργο). Ἡ «Φωτιά» εἶναι ἔργο πληθωρικὸ, δίχως ὅμως νᾶχη καὶ τὶς μεγάλες ἀρετὲς τῶν μεγάλων πληθωρικῶν ἔργων πού μᾶς κάνουν νὰ παραβλέπουμε τὶς ἀτέλειές των. Ἄν καὶ εἶναι γεμάτο ἀπὸ τύπους ὀλοζώντανους, ἀπὸ πραγματικὰ ἀνθρωπίνως ὑπάρχει καὶ ὄχι ἀπὸ ἀνδρείκελλα, ἂν καὶ τὸ διαπνέει πέρα ὡς πέρα μιὰ βαθύτατη ἀλήθεια καὶ μιὰ τραγικὴ πνοὴ πού μόνο στὶς ἀρχαῖες τραγωδίαις συναντιέται, ἂν καὶ ἔχη σκιερὰ ἐπικὸν μεγαλείου, δὲν παύει ὡς τόσο νὰ κἀνῃ πολλὰς φορὰς ἐντύπωσι φωτογραφικῆς μᾶλλον ἀναπαραγωγῆς παρὰ καλλιτεχνικῆς ἀπεικονίσεως τῶν πραγμάτων, καθὼς καὶ στὴν καθ' ὅλου σύνθεσὴ του ἐντύπωσι «compilatio» μᾶλλον παρὰ ἔργου καλλιτεχνικοῦ, γραμμένου καθ'

ἄριστον, αἰώνιους καὶ ἀπαράβιαστους κανόνες ρυθμίσεως κ' ἰσορροπίας.

Στὴ «Φωτιά», ὅπως καὶ στὰ πλείστα πολεμικὰ ἔργα, εἶναι τόση ἡ ἀμεσοτης τῆς ἀποδόσεως τῶν πραγμάτων, ὥστε δὲν κατορθώνεται νὰ δημιουργηθῇ μιὰ ἀπαραίτητη καλλιτεχνικὴ «προοπτικὴ». Εἶναι σὰ μιὰν εἰκόνα, πού δὲν ἔχει οὔτε φόντο, οὔτε πρῶτα «plans». Ἐκτὸς τούτου, στὸ ἔργο του αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς ἀντὶ νὰ μᾶς περιγράψῃ ἀτομικὰ δ ρ ἄ μ α τ α, γιὰ τὰ ὁποῖα καὶ μόνο ἐνδιαφερόμαστε, προσπαθεῖ νὰ μᾶς κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον μᾶς γιὰ ὅτι συγγλῶνζει τὶς ὁμόφυγες — ὅπως ὁ ποιητὴς τοῦ unanimisme Jules Romains τὶς ἀποκαλεῖ — μάζες, πού ὅσο κ' ἂν ὑποφέρουν, δὲν κατορθώνουν νὰ μᾶς ξυπνήσουν τὴ συμπύκνωση πού θὰ μᾶς ξυπνοῦσε ἕνα ἄτομο. Ἡ μάζα εἶναι κἀτι τὶ ἀπόσωπο, κἀτι τὶ δηλαδὴ πού ὅσο δραματικὰ κ' ἂν μᾶς τὸ παρουσιάσῃ ὁ συγγραφεὺς, ἀδυνατοῦμε νὰ τὸ συλλάβουμε καὶ συνεπῶς καὶ νὰ ἐνδιαφερόμεθα γ' αὐτό. Γιὰ τοῦτο καὶ σ' ἕνα ἔργο πού πρωταγωνιστεῖ ἡ μάζα, πού τὸ γεμίζει πέρα ὡς πέρα, φτάνει καὶ μιὰ στιγμὴ καὶ ἐντελῶς ἐπεισοδικὰ νὰ κινήθῃ ἕνα ἄτομο ὡς ἄτομο, (νὰ ξεχωρίσῃ δηλαδὴ ἐντελῶς ὡς ἀτομικὴ ζοή — γιατί καὶ ἡ μάζα ἀπὸ ἄτομα ἀποτελεῖται, ἄτομα ἀσχημάτιστα ὅμως, ἄτομα πού οἱ κινήσεις των καὶ ἡ ἐν γένει δράσις των, ὅσο συνεχῆς κ' ἂν εἶναι (οἱ διάφοροι Πουαλύ καὶ ἄλλοι τύποι τῆς «Φωτιάς») δὲν κατορθώνουν ὡς τόσο νὰ τ' ἀποσπᾶσουν ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικότητα - μάζα πού διαρκῶς τ' ἀπορροφᾷ - καὶ νὰ τὰ ὑψώσουν στὴν ὑποκειμενικότητα), γιὰ νὰ ξυπνήσῃ ἀμέσως ὅλο μᾶς τὸ ἐνδιαφέρον, ἀπὸ ἐπεισοδικὸ νὰ γίνῃ πρωτεύον, καὶ ἡ μάζα, πού ὡς τὴ στιγμὴ ἐκείνη πρωταγωνιστοῦσε, νὰ μεταβληθῇ σὲ λεπτομέρεια, καὶ σχεδὸν, νὰ ἐξαφανισθῇ. Δὲ σημαίνει μ' αὐτὸ πὸς καὶ ἡ μάζα ὡς μάζα δὲν ἔχει τὴ θέσι στὴ φιλολογία. Ὅχι βέβαια. Ὅμως ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷ ὁ συγγραφεὺς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μόνο γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἐνδιαφέρεται (δηλαδὴ γιὰ τὸν ὁμοῖό του, γιὰ τὸν «ἕτερον ἑαυτὸν του») καὶ ὄχι γιὰ πολλοὺς ἀνθρώπους, γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅτι συνεπῶς σ' ἕνα φιλολογικὸ ἔργο ἡ μάζα πρέπει νὰ χρησιμεύῃ ὡς φόντο μᾶλλον παρὰ ὡς κύριον πρόσωπο.

Γιὰ τὴν ἐκτίμησι — ὅπως ἔλεγα καὶ παραπάνω — ἐκείνων ἀπ' τὰ ἔργα τοῦ πολέμου, πού γράφοντάς τα οἱ συγγραφεῖς των ἀπέβλεπαν πολὺ περισσότερο σὲ ἀνθρωπιστικούς, πατριωτικούς ἢ σοσιαλιστικούς δηλαδὴ καὶ ὄχι σ' ἀνιδιοτελῶς καλλιτεχνικούς σκοπούς, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ χρῆσις καθαρῶς αισθητικῶν κριτηρίων. Ἡ «Φωτιά», πού ἐγράφη μὲς τὸν πυρετὸ τῆς ἀγωνίας ἐνὸς ὀλόκληρου λαοῦ, δὲ ζυγίζεται μὲ τὰ ἄλλα σταθμὰ πού θὰ ζυγισθῇ ἡ Madame Bovary, καὶ μιὰ φράσι τῆς ὁποίας ἀπασχολοῦσε πολλὰς φορὰς μέρες ὀλόκληρες τὸν δημιουργὸ τῆς. Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἔργων, τοῦ πολεμικοῦ καὶ τοῦ εἰρηνικοῦ, δὲν ὑπάρχει κοινὸ μέτρο συγκρίσεως.

Τελειώνοντας τὸ ἀρετὰ μακρὸ μου αὐτὸ σημείωμα, θάθελα νὰ πῶ δυὸ τρεῖς λέξεις καὶ γιὰ τὴν μεταπολεμικὴ γαλλικὴ φιλολογία. — Ἄν ἐξαιρέσι κανεῖς μερικούς, ἐλαχίστους, συγγραφεῖς, πού εἶναι κάπως «ἠθικοὶ», ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐξακολουθοῦν νὰ «παράγουν» βιομηχανικὴ φιλολογία, ὅπως καὶ πρὶν τοῦ πολέμου, ὅπως καὶ κατὰ τὸν πόλεμο. Βιβλία βγαίνουν ἕνας σωρὸς: τὰ ἐκλεκτὰ περνοῦν σχεδὸν ἀπαρατήρητα, ἐνῶ τὰ μέτρια, τὰ χυδαῖα καὶ τὰ ρουτινιέρικα ὅλο καὶ κατακτοῦνε τὸ κοινόν. — Ὁ Bourget εἶναι πασίγνωστος, πόσοι ὅμως τάχατε γνωρίζουν ἕναν Louis Philippe, ἕναν Suarès, ἕναν Elie Faure; Ὅταν ὁ Claudel ἔγραφε ἔφηβος σχεδὸν, τὸν καταπληκτικὸν Tête-d-Or ποῦς τὸν ἤξερε; Κι' ὅμως τὴν ἴδια ἐποχὴ τὰ ἠλίθια ρομάντζα τοῦ ἄρχιαιεροβίστα Bourget, χαλοῦσαν κόσμον καὶ κοσμική. Τὸ ρομάντζο κατέχει — ὅπως δυὸ αἰῶνες τώρα στὴ Γαλλία — τὴν πρώτη θέσι σ' αὐτὴ τὴν ἀξιοθρήνητη συχαμερὴ ὑπερπαραγωγὴ. Τὸ θέατρο καθὼς καὶ ἡ Ποίησι (οἱ Γάλλοι δὲν ἦσαν ποτὲ ποιηταὶ καὶ τοῦ κάκου αἰῶνες τώρα προσπαθοῦν νὰ γίνουν. Οἱ μεγαλιότεροὶ των ποιηταὶ εἶναι περισσότερο ξένοι παρὰ Γάλλοι. Ὁ λαὸς αὐτὸς εἶναι πολὺ ρασιοναλιστής—οἱ εἰκόνας καὶ τοῦ μεγαλιότερου πεζογράφου των, τοῦ Flaubert, εἶναι κοινοτυπικώτατα λογικὰ

σχήματα, clichés — γὰρ νὰ εἶναι καὶ ποιητής. Ἡ ποίηση — ἡ πραγματικὴ — ἔζησε παντοῦ, καὶ ὄχι μὲ σκητορεία, μὰ μὲ μουσικὴ πάντα — βρίσκονται οὐ προφανέστατη παρακμῆ. Ἀπ' τοὺς νεώτερους συγγραφεῖς παρακολοθηθήσαμε μὲ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τοὺς περὶ τὴν «Nouvelle Revue Française» συγκεντρωμένους. Δυστυχῶς σχεδὸν κανεὶς δὲν μᾶς ἔδωκε τὴν ἱκανοποίησιν ποὺ εἶχαμε τὸ δικαίωμα νὰ προσμένουμε, βασιζόμενοι στὸ μέτρο τὸ πρὸ τοῦ πολέμου ἔργο τους. Οὔτε οἱ «Puissances de Paris», οὔτε ἡ «Europe» μποροῦν νὰ παραβληθοῦν μὲ τίς «Odes et Prières» ἢ μὲ τὸ «Un Etre en Marche». Οἱ πολεμικὲς «Plaquettes» τοῦ Suarès καθὼς καὶ οἱ «Remarques» του καὶ οἱ «Xénies» ποὺ δημοσιεύονται στὰ «Nouveaux Ecrits», δὲν ἔχουν καμμιά ἀπολύτως σχέσιν μὲ τοὺς «Trois Hommes», ὅπως καὶ ὁ Breugnon τοῦ R. Rolland δὲν ἔχει καμμιά σχέσιν μὲ τὸν Jean Christoph.

Ὁ André Gide φαίνεται πὼς ἐξήντησε ὅλη τὴν πλοῦσια καλλιτεχνικὴ του φλέβα, γιὰτὶ βέβαια δὲ χωρεῖ καμμιά σύγκριση μεταξὺ τοῦ Immoraliste τῆς Porte Etroite, τῶν Nourritures Terrestres, καὶ κάποιων κλασικοφανῶν τελευταίων του μυθιστορημάτων (La Symphonie Pastorale). Γιὰ τὸν Claudel ἐπιφυλασσόμεθα νὰ μιλήσουμε κάπως πλατύτερα σὲ κανένα προσεχές μας ἄρθρο ποὺ θὰ ἔχη τὸ ἴδιο ἀντικείμενο μὲ τὸ σημερινό μας. Πάντως πρέπει νὰ τονίσουμε πὼς μαζί μὲ μερικὸς «νέους» (οἱ «νέοι» στὴ Γαλλία εἶναι τοὐλάχιστο σαραντάρηδες) κριτικοὺς ἰδίως (Thibaudet Ghéon Rivière), ὁ Claudel ἐξακολουθεῖ ν' ἀντιπροσωπεύη κατὰ τὴ γνώμη μας ὅ,τι ὑψηλότερο, ὅ,τι πρωτοτυπότερο, ὅ,τι ζωτικότερο παρῶσιν αἰεὶ ἡ σημερινὴ γαλλικὴ σκέψιν.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Υ.Γ. — Στὰ περιοδικὰ τῶν νέων, ποὺ εἶναι ἕνας σωρὸς, τίποτε τὸ σημαντικόν. Ὅλοι οἱ νέοι «κάνουν» φιλολογία, μιμοῦμενοι τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον maître. Ὡς τὸσο σὲ μερικὰ, πολὺ λίγα, βρίσκει κανεὶς συχνὰ μελέτες καλογραμμῆνες μὲ σκέψιν πρῶ τῶν ἰδίων. Τὰ ποιήματα ἐν γένει μετριώτατα. Τὰ ἴδια, τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια. Φτώχεια ζωῆς, μανιέρες, πόξες, ἐλεύθεροι στίχοι, κυβισμοί, φουτουρισμοί, ἀρλουμπισμοί. Δὲν ἐνθυμούμεθα νὰ ἔχουμε διαβάσει, τὴν τελευταία αὐτὴ ἔξαετία, σ' ὅλες τίς γαλλικὰς συλλογὰς ποιημάτων ποὺ ξεφυλλίσσαμε, καὶ σ' ὅλα τὰ περιοδικὰ παλιῶν καὶ νέων, οὔτε ἕνα ἀληθινὸν ποίημα. Τέτοια φτώχεια καταντὰ ἀπίστευτη. Δὲν τὴ συναντᾷ κανεὶς καὶ στίς μεγαλειότερες ἐποχὰς παρακμῆς τοῦ παρελθόντος. Φαίνεται πὼς τὰ χρόνια ποὺ ζοῦμε δὲ σηκώνουν ποίηση.

Ἐἶχε δίκαιον ὁ θεαμασῖος ἐκεῖνος Στένταλ, ὅταν, θέλοντας νὰ δικαιολογηθῆ γιὰ τὴν τρομερὴ δυσκολία ποὺ συνήντησε ὅταν κάποτε ἐπεχείρησε νὰ «στιχογραφήσῃ» μὰ τραγωδία, ἰσχυρίσθη, μὲ τὸν ἀπόλυτον δογματικὸν τρόπο ποὺ τὸν χαρακτηρίζε, ὅτι ἡ βασιλεία τῆς ποιήσεως ἔχει γιὰ πάντα βασιλέψει.

Οἱ μεγαλύτεροι ποιητὰ τοῦ 19ου αἰῶνος εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ σύγχρονα κάδρα τῆς κοινωνίας ποὺ ζοῦν. Ὁ Γκαίτε αἴφνης παρ' ὅλη τὴν ἄμεση προσασιογὴ του πρὸς τὴν «φυσικὴ καὶ αἰωνία πραγματικότητα», ἔζησε ὡς καλλιτέχνης σὲ μιὰ ἀτιμωσάμενη τεχνητῆ, καὶ ἄχι-δογματικῆ, φυσικῆ, ὅπως οἱ Ἕλληνες. Τὸ σπῆτι του στὸ Βάιμαρ κάνει ἐντύπωση μουσείου, ὅπου, ὅσο ἀβίαστα καὶ ἂν ἐκινεῖτο ὁ ποιητής, ἐκινεῖτο ἱστορικὰ μᾶλλον παρὰ συγχρονιστικά. Κι ἂν ὁ Γκαίτε ἐκφράζει σ' ἀρκετὸ μέρος τοῦ ἔργου του τὴν ἐποχὴν του, τί κοινὸ πρὸς τὴ δική του παρουσιάζει τὸ ἔργο τοῦ Πόε : Ἡ ἐπιστήμη, καθ' ὅλον τὸν περασμένον αἰῶνα, ὅλο καὶ κατακτοῦσε νέα ἐδάφη τῆς καλλιτεχνικῆς φιλολογίας. Κι αὐτὸ τὸ μυθιστόρημα ἀκόμη — ἢ πῶς κατὰ τὴν ἀπὸ τὴν ἀκατάλληλη δηλαδὴ μορφὴ τῆς γιὰ τὴν σημερινὴν μας ἔκφραση — ἦρθε καιρὸς ποὺ ἐκτιμωρήθη πέρα ὡς πέρα ἀπ' τὴν ἐπιστήμην. Πόσο μᾶλλον ἡ ποίηση — τὸ πῶς ἀκατάλληλον δηλαδὴ, — καὶ ἂς ἐπιμένουν νὰ ὑποστηρίζουν τὸ ἀντίθετον, οἱ φουτουριστὰι — γιὰ τὴν ἐποχὴν μας καλλιτεχνικὸν ἐκφραστικὸν μέσον.

Κ. Π.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΜΑΣ

Ἡ στράτευσις τοῦ Διευθυντοῦ τῶν «Νέων» καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις του ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἦταν ἡ μόνη αἰτία, ποὺ ἔκανε νὰ διακοπῆ ἐννεὰ τῶρα μῆνες ἡ ἐκδοσις τους. Οἱ διάφοροι καλοθελητὰί μας, στο διάστημα αὐτό, βρῆκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξηγήσουν μεγαλοφώνως, ὅπως ἀγαποῦσαν, τὴν ἀνωμαλίαν αὐτή. Γοῦς εὐχαριστοῦμε πολὺ, γιὰτὶ ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ ἐπιθυμοῦν, ἐπροκάλεσαν χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῶν φίλων μας, ποὺ μᾶς ἐπεισαν ἐντελῶς πῶς, ὅτι μποροῦμε νὰ ὑπολογίζουμε σοβαρὰ στὴν ἀφοσίωσίν τους καὶ νὰ κρατήσουμε ψηλά τὸν ἀγῶνα ποὺ ἀρχινήσαμε(1).

Ὅπως τὴν ἐποχὴν ποὺ πρωτοβγήκανε «Οἱ Νέοι», ἔτσι καὶ σήμερον, ποὺ ἀποφασίζουμε νὰ συνεχίσουμε τὸ ἔργο μας, αἰσθανόμεσθα τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ποῦμε πὼς ὅ,τι κυρίως καὶ μόνον πρωτοστάτησε στὴν ἀπόφασίν μας, εἶναι μιὰ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, μιὰ βαθύτατη συναίσθησις καθήκοντος, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ βροντοφωνήσουμε μερικὰς ἀλήθειαι, σχετιζόμεναι μὲ τὴν Ζωὴν, ὅσο καὶ μὲ τὴν Τέχνην, στοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἔτυχε νὰ μᾶς περιστοιχίζωσιν καὶ ποὺ ὅσο καὶ ἂν δὲν ἀποτελοῦν τὸ ἰδανικὸν περιβάλλον, μέσα στὸ ὁποῖον θὰ θέλαμε νὰ ζήσωμε καὶ ν' ἀναπτύξωμε τὴν ἐνέργειάν μας, δὲν παύουν ὡστόσο νὰ εἶναι ὁ μόνος σημερινὸς κύκλος, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ὀφείλομε νὰ κινήθωμε.

Ἐχομε τὴν ἰδέαν, ὅτι ἐμπρὸς στὰ μεγάλα κοσμογονικὰ γεγονότα, ποὺ συντάραξαν, καὶ ποὺ γιὰ πολὺν ἀκόμη καιρὸν θὰ συνταράξωσιν, ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα, γεγονότα, ποὺ τόσον ἄμεσα συνδέονται μὲ τὴν ἀτομικὴν, ὅσο καὶ τὴν κοινωνικὴν μας ζωὴν, ἔχομε τὴν ἰδέαν, λέμε, πὼς δὲν ἐπιτρέπεται σὲ μερικὸς «νέους Ἕλληνας», ποὺ δὲν τοὺς ἀπεσκήρανε οὔτε ἡ ἡλικία, οὔτε τὸ ἐπάγγελμα, οὔτε ἡ συνήθεια, οὔτε οἱ κοινωνικὲς ὑποχρεώσεις, καὶ οὔτε πρὸ πάντων τὸ ψυχολογικὸν σύμφορον, σήμερον, ποὺ ἔγινε τόσον ἐπείγουσα ἡ κατατάξις σὲ μερικὰ παγκόσμια προβλήματα καὶ ἡ ἐξέτασις τοῦ ποῦ θὰ ἦταν καὶ ἡ συμφερότερη λύσις των γιὰ τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἐπιτρέπεται, ἐπαναλαμβάνομεν, σὲ μᾶς, ποὺ ἐκπροσωποῦμεν τὴν ἀγνώστην — ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο — νεοελληνικὴν συνείδησιν, καὶ τὴν ἑσπερικὴν, ἀδιάφορη, ἀπέναντί τους, περιοριζόμενοι στὴν ἀπὸ τὴν «tour d'ivoire» μας ἐπισκόπησιν τῆς μικροῦρας, ἀναμικτῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς τοῦ τόπου μας. Ἡ στάσις αὐτή, ποὺ τόσο θάμιαισε μὲ φαινομένη διάθεσιν, θὰ ἦταν μιὰ καθαρὴ ἀρνησις καὶ βέβαια ποτὲ δὲν ἦταν τέτοιος ὁ προορισμὸς μας.

Σὲ μιὰν ἐποχὴν, ποὺ σὲ τόσο μεγάλο βαθμὸν προσέχει τῆς Τέχνης ἡ Ζωὴ, ὄχι μόνον ὡς πρῶτον γεγονὸς ἀλλὰ καὶ ὡς πηγὴ συγγιήσεως ἀκόμη, ὡς Τέχνην δηλαδὴ, ἁμεσώτερη, σφοδρότερη, ὁλοκληρωτικώτερη, μὲ πῶς ἀρθενο γυμὸν καὶ πῶς πλοῦσιο χρῶμα, ἀπὸ ὁποιαδήποτε σημερινὴ μορφοποιημένη, ἀναμικτῆ Τέχνην, νομίζομε καθήκον μας, θέτοντες εἰς δευτέραν μοῖραν τὴν φιλολογίαν, νὰ φεισθώμε ὁλόψυχα στὴν ἔρευνα καὶ τὴν συμφέρουσα γιὰ μᾶς λύσις τῶν μεγάλων σημερινῶν προβλημάτων. Πάντοτε πιστεύομε, ὅτι ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, ὅσο καὶ ἂν φαινόμαστε μειονεκτοῦντες σὲ πολλὰ σημεῖα τῶν Ἑυρωπαίων, δὲν παύομε νὰ κατέχομε ἀπέναντι τῶν παραδαρμένων αὐτῶν, ἐποῦ ὅλα τὰ δοξίμασαν καὶ ὅλα τὰ βαρέθησαν καὶ δὲν ξέχουν τώρα πῶς τὶ νὰ κάνουν, θεσιν ἐξαιρετικὰ προνομιστοῦ. Τὸ πρῶτον μέλημα τοῦ περιοδικοῦ μας, τὸ πρῶτον τοῦ ἄρθρου πίστεως θὰ εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ καταστήσωμε σὲ ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν προσώ-

(1) Οἱ συνδρομητὰί μας δὲν ἔχουν παρὰ νὰ λογαριάσωσιν τὴν συνδρομὴν τους σὲ φύλλα (Δώδεκα τὸ χρόνον, ἔξιν τὸ ἑξάμηνον).

πον καθαρά και έντονα αισθητή τή συνείδηση τής αναμφισβήτητης αυτής ύπεροχής μας. Απ, τὸ βαθύ ριζοβολημα τής συναίσθησως αυτής, εἴμαστε βέβαιοι πὼς να πηγάσουν χίλιες ἀρετές: ἔθνικὸς ἐγωϊσμός, ἔθνικὴ πραγματικὴ φιλοτιμία, ἔθνικὴ ἀξιοπρέπεια κτλ. Καὶ θὰ πάψη ὁ ρωμηὸς νὰ αισθάνεται τὸ χυδαῖο ξάρφισμα, καὶ θάμπωμα πὸν αισθάνεται σήμερα μπροστὰ στὸν πρῶτο τυχόντα ευρωπαῖο, σὰν ἄγιος Ζουλοῦ ἢ παρνευ. Θὰ πάψη ὁ ρωμηὸς φοιτητῆς πὸν σπουδάζει στὴν Εὐρώπη, νὰ μικραίνει, νὰ ἐξαφανίζεται καὶ νὰ εὐχεται νὰ τὸν καταπαῖ ἢ γῆ, ὅταν κουβεντιάζοντας μὲ κανέναν ευρωπαῖο, πὸν μὲ πλάγιο τρόπο τοῦ ὑπενθυμίσῃ τὴ φυλετικὴ, — κατὰ τὴν ἀντίληψή του — μηδαμινότητα τοῦ Ρωμηοῦ — ἀνατολίτη, δὲν ἔχει τὴν ἐνστικτὴν ἔθνικὴν ἀξιοπρέπεια νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ ὅλο τὸ πλοῦτος, ὅλη τὴν ἀξία, ὅλη τὴν ὑπεροχὴν μας ὡς Φυλῆς. Καὶ θὰ πάψη κ' ἡ Ρωμοπούλα νὰ λιγώνεται στὰ ζαχαρένια λόγια τοῦ πρῶτου τυχόντος ξένο — πὸν στὸν τόπο του μπορεῖ καὶ νάταν ἕνας τιποτένιος χαμαλάκος μὰ πὸν ἐδῶ ἢ ἄλλοθενθινῆς ιδιότης του, αὐτὴ καὶ μόνη, τὸν ἐξισώνει τοῦλάχιστον μὲ Ἕλληνα Πρίγκριπ.

Δὲν κάνουμε κήρυγμα ἀκράτου νασιοναλισμοῦ σὰν τὸν μακαρίτη Γιαννάπουλο. Βλέπουμε ὅμως νὰ παραγνωρίζονται καὶ ν' ἀποφοῦν σὲ τέτοιο βαθμὸ κάποιες ἀναμφισβήτητες νεοελληνικὲς ἀξίες, πὸν μόνο μὲ τὴν καλλιέργειά τους θὰ μπορούσαμε, ὑπὸ οἰονδήποτε καθεστῶς, νὰ εὐημερήσουμε ὡς ἔθνικὴ ὄλότης, ὥστε δὲν μᾶς εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ θεωρήσουμε τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆ ὡς τὸ πρῶτον μας καθήκον καὶ νὰ ἐξαρθήσουμε τὴν ὅλην μας σίαση ἀπὸ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς μας τῆς προσπάθειας. Σύμφωνα μὲ τις βασικὲς αὐτὲς ἀντιλήψεις θὰ κανονισθῇ καὶ ἡ καθ' ὅλου πορεία τοῦ περιοδικοῦ μας, χωρὶς γι' αὐτὸ οὔτε στιγμή νὰ παραμελήσουμε τὸ παρούσασμα τῆς ἐκλεκτότερης φιλολογικῆς μας παραγωγῆς — πὸν ἀσφαλῶς θὰ εἶναι τὸ πρῶτο πὸν θὰ μᾶς βοηθήσῃ στὴν ἐπιτυχία τοῦ μεγάλου σκοποῦ μας.

ΟΙ ΝΕΟΙ

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ

(ΑΚΑΔΗΜΙΕΣ, ΜΕΤΑΛΛΙΑ, ΙΩΒΙΛΑΙΑ, ΑΝΔΡΙΑΝΤΕΣ, ΚΛΠ.)

Σ' ἕνα τόπο σὰν τὸ δικό μας, ὅπου σὲ τέτοιο βαθμὸ συγγέονται τὰ πάντα, ὅπου ἡ δημιουργία τῶν διαφόρων διακρίσεων ποτὲ δὲν ἐστηρίχθηκε στὴν ἀληθινὴν ἐκτίμησιν προσώπων καὶ πραγμάτων, σ' ἕνα τόπον, ὅπου λίγη καλοπληρωμένη ρεκλάμα καὶ μερικὰ πλαγιότιτρα ἐφημερίδων, (τίς περισσότερες φορὲς ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐπαινουμένους συντεταγμένα), ἀρκοῦν γιὰ ν' ἀναδείξουν καὶ νὰ καθιερώσουν τις προσωπικότητες κάθε κλάδου, σ' ἕνα τόπον ὅπου διάφοροι νεανίσκοι μετὰ ἐξάμηνον διαμονὴν στὴν Εὐρώπη, ἐπανερχόμενοι διορίζονται καθηγητοὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, προβάλλοντας ὡς μοναδικούς τῶν τίτλους: ἕνα διαστικὸ πασάλειμα γνώσεων, μιὰ κακοχωνεμένη σοφία, ἕνα ἐπιπόλαιο ἐγκυκλοπαιδικὸ θερονίκωμα (ἔτοιμοι σὲ κάθε εὐκαιρία νὰ τὸ ἐπιδείξουν!) καὶ κατόπιν, ὡς καθηγητοὶ διαφόρους ὀγκώδεις πιστοτάτας ἀντιγραφὰς ξένων συγγραμμάτων, ἀντιγραφὰς, πὸν οὔτε ἴχνος προσωπικῆς σκέψεως δὲν παρουσιάζουν ποτέ, σ' ἕνα τόπο τέτοιου χάους καὶ τέτοιας ἀναρχίας σὰν τὸ δικό μας, δὲν εἶταν δυνατόν καὶ τὸ Κράτος, ὅταν θέλησε νὰ ἰδρῶσῃ ἀκαδημίες, ν' ἀπονεύμῃ μετάλλια, νὰ στήσῃ ἀνδριάντες, νὰ υἰοθε-

(1) Ὅταν ὁ Μορέας εἶχεν ἔρθει στὰς Ἀθήνας τὴν τελευταία φορὰ, ἐμπλέξε κατὰ κακὴν τοῦ μοῖρα μ' ἕνα ἀπὸ τοὺς μεγάλους καθηγητὰς πὸν σὲ κάθε φιλολογικὴν κουβένταν δὲν ἔχουν ν' ἀραδειάζουν παρὰ χρονολογίαις καὶ βιογραφίαις. Ἐχει μείνει ἱστορικὴ ἡ ἀπάντησιν πὸν τοῦ ἔδωκε ὅταν μιλοῦντας γιὰ τὸν ποιητὴν Hegésippe Moreau δὲν εἶχεν ὁ κ. καθηγητῆς ἄλλο νὰ πῇ παρὰ μὲ ἐκπλησσοσάν ἀκριβείαν τὸ ἔτος, τὴν ἡμέραν, τὴν ὥραν τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου του.

— Mais, vous savez, on ne manque pas de dictionnaires en France.

τήσῃ ἀποφάσεις ἐορτασμοῦν, ἰοβιλαιῶν κλπ. καὶ γενικὰ νὰ προβῇ σὲ ὅποιαδήποτε ἐπισημὴ ἀναγνώρισιν, δὲν ἦτο δυνατόν, λέγομεν, καὶ τὸ Κράτος ν' ἀκολουθήσῃ ἄλλην ἀπὸ τὴν προδιαγεγραμμένην τακτικὴν.

Παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ Κράτος, ὅταν θέλησε νὰ προστατεύσῃ τὴν Τέχνην, εἰδείξε πόσον ἀναρμόδιον εἶταν καὶ αἰωνίως θὰ εἶναι, ὅσο διατηρεῖ τὴ σημερινὴν του μορφήν, γιὰ ἕνα τόσον ὑψηλὸ ἔργο. Στὶς ἀκαδημίας πὸν ἰδρῶθησαν, στὰ βραβεῖα πὸν καθιερώθησαν, τὸ Κράτος πάντοτε ἔπαιξε ἕναν ἡλίθιο ρόλο — ἢ ἀκολουθόντας τὴ γνώμην τῆς συντηρητικώτερης μερίδος τῆς Κοινωνίας, ἢ ὑπακούοντας στὰ κελεύσματα ἑνὸς καθημερινοῦ τύπου, τόσον ἀνίδεου ἀπὸ Τέχνην. Ποτὲ τὰ νεώτερα Κράτη δὲν ὑπεστήριξαν τοὺς πραγματικούς τῶν καλλιτέχνων. Οἱ μεγαλύτεροι Γάλλοι συγγραφεῖς δὲν ὑπῆρξαν ἀκαδημαϊκοί. Καὶ εἶναι γνωστόν, ὅτι ὅταν ὁ ὑπέροχος Μπωντλαῖο σκέφθηκε νὰ ἐκθέσῃ ὑποψηφιότητα ἀκαδημαϊκοῦ καὶ ἄρχισε μάλιστα τις κλασσικὲς ἐπισκέψεις στοὺς διαφόρους ἀκαδημαϊκούς, (πὸν οἱ περισσότεροι τὸν ἀννοοῦσαν!) ἐφάνηκε τόσο παράξενη ἢ ἀπόφασίς του αὐτῆ, ὥστε ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὁ δῆθεν φίλος του Sainte-Beuve προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν ἀποτρέψῃ. Ὁ Μπωντλαῖο, μέσα σ' αὐτὴν τὴν μέτρην, μέσα σὲ τόσα ἀηδῆ γεγονότα! (1) Καὶ βέβαια, δὲν τοῦ ταίριαζε ἕνας τέτοιος ἐξεντελισμὸς. Καὶ ὁ μεγαλύτερος Γάλλος ποιητῆς ἀπεσύρθη γιὰ τὴν κατάλαβε πὼς θ' ἀπετύχωνε!

Μιὰ τέτοια Ἀκαδημία, σὰν τὴ Γαλλικὴ, πὸν στεγάζει, κατὰ τὴν φράσιν περιφημοῦ εὐφημιολόγου (μὲ τὴν ἀδείασαν κ. Ἀννίνου), τίς «διασημότερες γαλλικὲς ἀσπιότητες», εἶγε γ' αὐτὸν λόγους νὰ ἰδρῶθῃ καὶ ἐδῶ. Εὐτυχῶς, ἡ πραγματοποίησης τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀνεβλήθη, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον. Δὲν ξέρομε τις λεπτομέρειαις τις σκετικὰς μὲ τὰ προσόντα πὸν θάπρεπε νὰ ἔχουν οἱ ὑποψήφιοι ἀκαδημαϊκοὶ μας. (ὑποθέτομε πὼς θὰ ὑπεροσεύει ἢ συγγραφῆ μίαν ἐπιθεωρήσεως μετὰ πολλῶν ἀσπιῶν καὶ γοσῶν... ἔθνικῶν), οὔτε καὶ τις λεπτομέρειαις πὸν θ' ἀφοροῦν τις δικαιοδοσίας καὶ τις λειτουργίαις τῶν τιμημάτων τοῦ θὰ περιλαμβάνῃ ἢ Ἀκαδημία μας. Πάντως ὅμως, ἀπὸ ὅσα γινώσκουμε καὶ εἰκόθησαν, μπορούμε νὰ φανταστούμε πὸν θὰ εἶναι περὶ τὸ πρῶτο τῆς «προσωπικῶν».

Οἱ λόγοι πὸν εἶναι ὑπανοσεύσει στὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνησιν ν' ἀποφασίσῃ τὴν ἰδουσαν τῆς Ἀκαδημίας, εἶναι γνωστοί. Τοὺς διετυπώσανε ἢ ἐφημερίαις ἐκείνην πὸν ἐοικνεύει τις γνώμης τοῦ Ὑπουργείου. Ἐποδοκετο νὰ συνέλθῃ πανζόσιμον ἀκαδημαϊκὸν συνέδριον — ἔγνωστον πὸν καὶ γιὰ ποῖον σκοπὸν. Ἐμεῖς εἴναμε χροῖος νὰ στείλομε ἀντιπροσώπους — ἂν ἀπεκαλύπτετο ὅτι δὲν εἴναμε ἀκαδημαῖοι θὰ μᾶς περνοῦσαν πιθανὸν γιὰ ἔθνος ἀπολλῆτιστο. Φυσικὰ τὸ πρῶτον δὲν ἔδεχόταν ἀναβολή. Ἐπρεπε νὰ ὑποδειγνοῦν διὰ τοῖς ἀπὸ τοὺς δοκιμωτέους συγγραφεῖς μας. Ἄς ποῦμε, ὁ κ. Πολέμης, ὁ ἁρμονικὸς τερροῦς νεοελλην ποιητῆς, ὁ ἀσύνκοιτος γάιτος καὶ γλυκύτης μελωδὸς τῶν «Πλεχτῶν καὶ Ἀγτένιστων Τροσνοιδιῶν» καὶ ὁ κ. Μπέμπης Ἀννίνος, συγγραφεὺς ἀκαταπόνητος δεκαπέντε πλήρων τόμων τῶν Παναθηναίων (2), ὁ ποῦτος ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ νεοελληνικοῦ λυοισμοῦ καὶ ὁ δεῦτερος τοῦ πλέον γνησιοῦ, τοῦ πλέον ἀπτικῶ πνεύματος. (Ἡ πασάδοσις δὲν διεκόπη, γοφί — στίς προσπάθειαις τῶν ἐπιθεωρησογράφων μας!). Οἱ αἴσιοι ἀντιπρόσωποι μας θὰ συνήγοντο ἐπὶ τῷ αὐτῷ μὲ τοὺς γάλλους συναδέλφους τῶν τῶν κ. Jean Aicard ἢ ποῦμε, τὸν κ. Μαροσὲλ Ποεβῶ, τὸν κ. Alfred Carpe καὶ ἄλλους ἀθανάτους, τοῦ ἰδίου περὶ τὸν βαθμοῦ μεγαλοσύνης. Ἡ σημερινὴν κατάπτωσις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, πὸν γιὰ τὴν ἐξηνήσανσὴν του ἔτσι ἀφειδῶς οἱ κύριοι αὐτοὶ ἐσπατίλησαν τις διανοητικὰς τῶν δυνάμεις, θὰ ἐπέβληεν ἴσως καὶ τὸ θέμα τῆς μετὰ τὸν συνομιλίας: «Ὁ ἀποτελεσματοπικώτερος το ὀποσποσάγωγης τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος».

(1) «Les sottises que j'entends dire à l'Académie hâtent ma fin» συνήθιζε νὰ λέγῃ ἐπαρρησιαστικῶς ὁ περισσότερος παντὸς ἄλλου ἀκαδημαϊκοῦ Boileau.

(2) «Les Panathénées, Revue néogrecque, chansons et calembours de Mr Beby Anninos, oeuvre qui a valu à l'éminent écrivain l'entrée à l'Académie».

Ὡς μέσα μοναδικὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ θὰ ἐπρωτεύοντο : ἀπὸ τὸν κ. Μπέμπην Ἄννινον τὰ καλαμπούρια του, ἀπὸ τὸν κ. Γ. Πολέμην ὄμιλος καθημερινὴ ἀγροῦσις τῶν στιχορρηγμάτων του (μετὰ σανδουιταίων), ἀπὸ τὸν ἐνδοξότατον κ. Prevost «Οἱ γυναικεῖες ἐπιστολές» καὶ τέλος ἀπὸ τὸν κ. Carus ἐκλεκτὰ ἀπογεύματα. Αἱ τελικαὶ ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου θὰ ἐγνωστοποιουῖντο ἀνὰ τὸν κόμιον καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα θὰ προήγεται.

Ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι ὑποθέσεις. Ἀκαδημία στὴν Ἑλλάδα δὲν ἔγινε καὶ τὸ Συνέριδιον δὲν συνήλθε. Ἐν τούτοις ἀπονέμονται μετάλλια καὶ ἐφορτίζονται ἰωβιλαῖα. Μὲ ποῖο ὅμως δικαίωμα τοῖμα τὸ Κράτος (ἕνας δικηγορᾶκος δηλαδὴ ἢ ὅτι ἄλλο τμηματάρχης καὶ δύο τοεῖς γραμματεῖς καὶ σύμβουλοι), ν' ἀπονέμῃ μετάλλια, (νὰ παίρνῃ δηλαδὴ στάση συγκαταβατικὴ, προστατευτικὴ, προστατευτικὴ γιὰ τὸν τιμώμενον!) σὲ ἀνθρώπους, πὺν μόνο ἢ ἐκτίμησις ἐν ὃς Ἐθνοὺς ὀλοκλήρῳ οὐ εἶναι ἱκανὴ νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ γιὰ τὸ ἔργο τους ; Καὶ πῶς τὸ ἴδιο αὐτὸ Κράτος δὲν αἰσχύνεται, ὅταν ἀπονέμῃ μετάλλιο σ' ἕνα Παλαμᾶ ν' ἀπονέμῃ συγχρόνως καὶ σ' ἕνα στιχοπλόκο τῶν τριόδων, σ' ἕνα ἀπαισιο καλαμπούριστὴ καὶ σ' ἕναν ἐκλότη σατυρικοῦ φύλλον ; Σὲ ἀνθρώπους δηλαδὴ πὺν κατεργάζωσαν τὸ γόητρον τοῦ συγγραφέως, σὲ διαφόρους ἀδιάντροπους βιομήχανους, υπακάληδες τῆς πέννας, πὺν κατέστρεψαν γιὰ πάντα ἴσως τὸ γούστο τοῦ κοινοῦ καὶ τὸ κατάντησαν ἀνίκανο νὰ γενθῇ κατὰ καλλύτερο;(1). Καὶ πῶς ἐπιτρέπει καὶ δὲν ἀπανορεύει τὰ ἰωβιλαῖα ἀνθρώπων, πὺν εἶχε χρεὸς νὰ ἐκτοπῆσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα; Μήπως ἢ ὑψηλὴ πολιτικὴ ἔχει καὶ ἐδῶ τὴν οὐρά της ; Μὰ ὡς πότε λοιπὸν ἢ φορικτὴ αὐτὴ γερόντισσα θὰ ἐξακολουθῇ νὰ παραμένῃ τὸ μοναδικὸν κριτήριον κάθε καλλιτεχνικῆς ἐκδηλώσεως ; Καὶ ὡς πότε οἱ διάφοροι Ἄννινοι(2) θὰ τιλοφοροῦνται ἐπισήμως φιλόλογοι ἀπ' αὐτὸ τοῦτο τὸ μακάριο Κράτος ; Πότε λοιπὸν θὰ πάψουμε νὰ κλιδύαστε στὸ βοιωμερὸ βοῦρκο τῶν ἀπάντων ὄλων αὐτῶν τῶν Κνοίων, ἐναθουόμενοι καὶ ὑπερησανεούμενοι διὰ τοὺς συγγραφεῖς καὶ τιμῶντες καὶ ὑψόμεντες μένοις ἐβδύσει οὐρανοῦ τὴν κακοήθειά τους ; καὶ τὴν ἀδιαντροπία τους ; Ποτέ! Ποτέ, ὅσο τὸ Κράτος παρουσιάζει τὸ θλιβερόν αὐτὸ φαινόμενο τῆς ἀμείψαις καὶ τῆς κακοουιοῖας. Ὅριστε, Κύριοι, κμαρῶστε το, γεροζορτηστε το, ἐνθουασθῆτε γιὰ τὴς ἀποφάσεις πὺν κάθε λίγο πῶναι εἰς χάρος τῆς καλλιτεχνικῆς ὑποστάσεως τῆς Ἑλλάδος ! «Νὰ σ τ ἡ σ ο υ ς ἀ ν δ ρ ι ᾶ ν τ α σ ι ο ὶ ν Ἀ ν δ ο ἔ α Σ ε ν ι ἔ ε» Βέβαια, σήμερα πὺν ὅλα τὰ ἐπίσημα αὐτὰ γοισιατὰ ποεῖονται, ἢ ποεῖ εἴπωμε ἀπὸ ἐνθουασιοκρατικὸ Κράτος, τόσο ἀνίδεα ἀπὸ Τέγγνη καὶ γενικά ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινῃ ὑψηλῇ ἐκδήλωσιν, δὲ θάξῃ καὶ τόση σημασία καὶ τὸ γεγονός αὐτό. Ἀλλὰ πῶς νὰ συγγρατήσουμε τὴν ἀγανάκτησή μας, ὅταν

(1) Ἄν μὲν ἀκόμη κάποιο μέρος τοῦ κοινοῦ πὺν διατηρῇ κάποιαν αἴσθησιν τοῦ ἀληθινοῦ ὄραίου καὶ πὺν μ' εὐναρίστησιν θὰ διάβαζε ἕνα ὄμοιο διήγημα. ἕνα ποίημα ἢ μιὰ μελέτη τῆς προκοπῆς, μὲ τὸν καιρὸ φοβούμεσθε πῶς θὰ καταστασῆ καὶ αὐτὸ εἶτε γιὰτι οὔτε στὴν ἐφημερίδα βρῖσκει τίποτα καλὸ, οὔτε στὸ θέατρο ἀκούει τίποτε καλλιτεχνικῶς ὑποφερτό, εἶτε γιὰτι τόσο καὶ αὐτὸ θὰ ἔχη συνηθῆσαι στὸ εὐκολο, μένοις ἀηδίας διάβασμα ἢ ἀκρόασμα, ὥστε καὶ ἡ παραμικρότερη προσπάθεια κατανοήσεως κατὰ ἐκλεκτότερον ἀπ' τὸ συνηθισμένο νὰ τοῦ φαίνεται κόπος ἀφορητός ! Ὅσο γιὰ τὴν καλὴ λενομένη τέχνη μας ὅ ! γι' αὐτὴν ὑπάρχουν ὅλες οἱ φιλολογίς ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς, καὶ ποτέ δὲν ἀποφασίζει νὰ θυσιάσῃ γιὰ τὴν ὑποστήριξή τους οὔτε τὸ κίλιστό ἀπὸ ὅσα φραταλὰ γιὰ τὸν πρῶτο τυγόντα βιολιτζῆ, μουζικάντη καὶ σαζοκαμποτινο. Σήμερα ἀκόμα ἕνας Παπαδιμάντης πὺν θὰ τιμῶσε ὅποιαδήποτε εὐρωπαϊκὴ φιλολογία παραμένει σχεδὸν ἀγνωστος στὸν μακάριο αὐτὸ τόπο.

(2) Ποιοὺς θέλετε κύριε Ἄννινε ἀπὸ τοὺς παλαιούς νὰ σεβαστοῦμε ἐμεῖς οἱ Νέοι ; Ἐσᾶς ἢ τὸν κ. Γ. Δαμβέργην ; τὸν κ. Βλάχον ἢ τὸν κ. Πολέμην ; Νὰ εἰσθε βέβαιος ὅτι ξέρουμε πολὺ καλά νὰ σεβῶμασθε καὶ νὰ τιμῶμε τοὺς παλαιούς, πὺν μᾶς ὡδήγησαν καὶ μᾶς ὡδηγοῦν. Κι' ἂν ζοῦσε ἀνάμεσὸ μας ἕνας Ροῖδης ἢ ἕνας Πολυλάς θὰ εἶχε γνωρίσει τὴν ἀγάπην μας καὶ τὴν ἐγγνωμοσύνην μας. Σὲ σᾶς ὄλους πὺν ἐξάνατε τόσα χρόνια τῶρα φιλολογία καὶ στὸ νεκρὸ πρῖν ἀπὸ σᾶς ἔργο σας δὲν ἔχουμε ν' ἀντιτάξουμε παρὰ τὴ μακροθυμία μας ὅσο ζῆτε καὶ τὴν περιφρόνησιν μας ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατό σας.

βλέπουμε νὰ προτείνεται ἀπ' αὐτὸ τὸ Κράτος ἢ «ἀνέγεροις ἀνδριάντος» σ' ἕνα ξέρον καὶ καθόλου Ἑλληνα ποιητὴν, στὸν γλυκανάλατον μιμητὴν τοῦ Θεοκρίτου Ἀνδρέαν Σεγιέ, τὴ στιγμὴ πὺν ἕνας Σολωμός, ἢ μεγαλύτερη ὕστερα ἀπὸ τὸν Γκαῖτε ποιητικὴ συνείδησις τοῦ 19ου αἰῶνος, ὁ ἑλληνικώτατος (καὶ ὄχι ἀπλῶς ἑλληνίζων ἢ ἐκ μητρὸς ἑλληνίδος καταγόμενος), καὶ ἀσύγκριτος αὐτὸς Ποιητής, περιμένει ἀκόμη νὰ τοῦ στήσουν τὸν ἀνδριάντα του στὴν Ἑλλάδα, στὴν μὴνῃ του πατριδα ; Καὶ ἀντὶ ἢ Πολιτεία νὰ φροντίσῃ γι' αὐτὸν καὶ γιὰ δύο τοεῖς ἄλλους, πὺν ἀποτελοῦν ὅτι πολυτιμώτερο ἀποκτήσαμεν ὡς Φυλὴ, μετὰ τὴν ἀποκατάστασίν μας, γι' αὐτούς, πὺν εἶναι οἱ πῶ στέροις κῶικοι πὺν μᾶς ἐνώνουν μ' ἕνα παρελθόν, γὰρ αὐτοὺς ζωντανὸ ἀκόμα στὴ συνείδησίν μας, ἀντὶ, λέγομεν, ἢ Πολιτεία νὰ φροντίσῃ γι' αὐτούς πὺν εἶναι ὄλο τὸ ἐθνικὸ πνευματικὸ μας ἐγὼ, προβαίνει σὲ πράξεις, πὺν κάτω ἀπὸ μιὰ ἐξωτερικὴ δουλικὴ φιλοφοροσύνη, δεύχουν καθαρὰ, ἢτώχια ψυχικὴ, ξίπλασμα καὶ ἀγιάτρευτὴ τάση γιὰ κάθε εἶδους ἐξευτελισμό !

Ἡ δικαιοσυρία μας αὐτὴ καὶ ἂν δὲ χρησιμεύσῃ σὲ τίποτε ἄλλο, ἂς δεύξῃ τοῦλάχιστον στοὺς πολλούς, ὅπως καὶ στοὺς λίγους, ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη μερικὸι ἀνθρώποι στὸν τόπο μας, πὺν ἐξακολουθοῦν νὰ σέβονται τὸ μόνον ἱερόν πὺν ἀπέμεινε στὴν ἀποκτηνημένη ἐποχὴ μας : μερικὸις πνευματικὸς ἤρωας πὺν μὲ ἀποπροσιασμό θὰ βλέπουν νὰ ρυπαίνονται τὰ ἀγνὰ ἰδανικά τους μέσα σι' ἀκόθαρα γέμια τῶν «Ἀνίδεων καὶ τῶν Ταπεινῶν» ἀνθρώποι πὺν οὔτε ἀνέχονται οὔτε καὶ θ' ἀνεχθοῦν ποτέ τοὺς ἀφηνιάσαντας κρονολήρους ἐμπόρους τῆς νεοελληνικῆς Τέγγνης.

ΟΙ ΝΕΟΙ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

(ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ κ. ΠΑΡΕΝΗ)

Παρακολουθώντας στὴν πορεία τῶν αἰῶνων τὸ ἀντίσμα τῶν διαφόρων σχολῶν καὶ ἀντιλήψεων τῆς Τέγγνης γενικά, καὶ εἰδικώτερα τῆς Ζωγραφικῆς, ὅπως τελευταῖα θέλουν νὰ φαντάζονται οἱ Ζωγράφοι : ὅτι δηλαδὴ εἶναι μιὰ τέγγνη ξέχωρη καὶ ἀνεξάρτητη ἀπ' ὅλες τὴς ἄλλες. Τέγγνη, πὺν μπορεῖ νὰ βαδίσῃ μόνη της ἐναντία σ' ὅλες τὴς ἀντιλήψεις πὺν φορμάρονται γύρω της, δίχως νὰ ἔρχεται σὲ ἄμεσην ἐπαφὴ καὶ ὀδηγεῖται ἀπὸ τὸ πνεῦμα πὺν κυριαρχεῖ σὲ κάθε ἐποχὴ, πλάθοντας σύμφωνα μὲ τὴς ἐσωτερικῆς παρορμησεῖς τὴν ἐξωτερικὴν εἰκόνησιν. Ἀλλὰ, ἀκολουθώντας τὸν ξέχωρο δρόμο της, νὰ βαδίσῃ ὅπου καὶ ὅπως θέλει, ἀνακατόνοντας στοιχεῖα ἄλλης τέγγνης στὴν ἐδραϊότερη οὐσία της, μὲ τὴν θεβαϊότητα πῶς προσθέτει, κατὰ καὶ ἀπλώνεται σὲ πλατύτερον ὄριζοντες. Παρακολουθώντας, λέγοι, τὸ ἀντίσμα τῆς. Ξεχωρίζουμε διὰ σταθμοὺς. Ὁ πρῶτος εἶναι ἢ ἀπαραίτητη προπαρασκευὴ καὶ ἢ ἀνησυχία πὺν χαρακτηρίζει κάθε ἐκδήλωσιν καὶ ἀπορομὴ πὺν βρῖσκεται σὲ μεταβατικὴν ἐποχὴ. Ἐποχὴ, πὺν ἢ πνευματικὴ κενότητα τῆς ἀτμοσφαιρας ἀναγκάζει τὴν ψυχὴ νὰ βρῖσκεται σὲ ἀέναν ἀνάτασιν πρὸς μιὰ κατεύθυνση, ὅπου ἐλπίζει πῶς ὁ ζωογόνος ἀέρας θὰ τῆς πλουτίσῃ τὴ ζωὴ. Ὁ δὲ δεύτερος σταθμὸς, καὶ μόνος ἄξιος, εἶναι ἢ ἀθίασθη καὶ γαλήνια ἀναπνοὴ μέσα στὴν πληθωρικὴν, ζωογόνον ἀτμοσφαιρα, ὅπου ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς ἔχει πάρεσι σίτην ἢ ἐκείνην τὴν κατεύθυνση, καὶ τόσο πληρῶνει τοὺς πνευματικὸς ὀρίζοντες τῆς ἐποχῆς, ὥστε ὁ τεγγνίτης ἀθίασθη νὰ γίνεται, μὲ τὰ ὕλικὰ πὺν διαθέτει, ὁ ἐριμνηνείης τῆς ἀμονίας πὺν πνευματικὰ τὸν κατακλύζει ἀπὸ παντοῦ. Αὐτοὶ οἱ δύο σταθμοὶ πλατύτητα προικεῖνον ὅλες τὴς διαδοχικῆς διαβαθίσεις, πὺν στὴν πορεία τῶν αἰῶνων περνάει ἢ Τέγγνη καὶ εἰδικὰ ἢ Ζωγραφικὴ. Ὅπως τὸ ἀλληλένδετο τῆς ζωῆς δὲν μπορεῖ ν' ἀμφισβητηθῇ, τὸ ἴδιο καὶ ἢ στενοτάτη συγγένεια πὺν ὑπάρχει μετὰξὺ Ζωῆς καὶ Τέγγνης, εἶναι ἀναμφισβήτητη. Ἡ Ζωγραφικὴ μὲ τὸ γόμμα καὶ τὴ γραμμὴ ἐριμνηνεῖ τὴν μυστικὴν ἀλληλουχία τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὄντων,

το μυστικό ρυθμό που η φύση τείνει διαρκώς ν' αρμονίζει, την πλατύτητα και ελευθερότητα γνώση των ατελεύτητων νόμων που μας περιλαμβάνουν και μας συνδέουν με την ολοκληρωτική ζωή. Το ουσιοδέστατο τούτο στοιχείο, ίσως και το μόνο σχεδόν που πρέπει να προϋπάσχει, όχι μόνο σε κάθε ζωγράφο, αλλά κάθε τεχνίτη και κάθε άνθρωπο, είναι αδύνατο να πλαστή ή να μαθευτή, όπως με την αναγκαστική ιδιοφυΐα μαθαίνονται οι νόμοι του χρώματος και της γραμμής. Πρέπει να προϋπάσχει στην ατμόσφαιρα και να την πληρώνει. Δεν μπορεί ο ζωγράφος να δημιουργήσει ολόκληρη πνευματική ατμόσφαιρα που ν' απλωθή και ζωογονήσει τον εαυτό του, αλλά ν' αγγίξει το θεατή. Πρέπει να προϋπάσχει στην ψυχή του θεατή, έστω και νεφελοδώς, ο πνευματικός κόσμος, τον οποίον ο ζωγράφος τελειωτικά απεικονίζει με τα υλικά του, πάντοτε με τέτοιο τρόπο, ώστε ο θεατής όχι μόνο να μη ξαφνίζεται στο αντίκρουσμα της εργασίας του, αλλά να αισθάνεται την ψυχή του γαληνότερη, γιατί ηύρε την ιερή κλίμακα, με την οποία ν' ανέβη στα ύψη που τόσους καιρούς θαυμά ονειρεύονταν. Αυτή η γαρά του θεατή, καθώς και τα μέσα που προσφέρει ο ζωγράφος, προϋποθέτουν το κύριο τούτο στοιχείο: την ύπαρξη της πνευματικής ατμόσφαιρας. Και όταν αυτή ύπάρχει, αναγκαστικά ο τεχνίτης θά είναι φτασμένος στο δεύτερο σταθμό που είπα. Όταν όμως η κενότητα της ατμόσφαιρας (και λέγοντας κενότητα εννοώ την ανυπαρξία πνευματικού και συνειδητού ρυθμού), αναγκάζει τον άνθρωπο να παραδέσχη δώσει κειθε, μπορεί η ζωγραφική ν' ανήσει, και ποία θά είναι η πορεία της; Όπως σε ολόκληρη τη φύση υπάσχουν διαφόρων εντάσεων δυνάμεις, άλλες εντονότερες και άλλες αδυναμότερες, έτσι και στην πνευματική ζωή διαφόρων εντάσεων ούματα υπάσχουν. Τα πνευματικά αυτά ούματα, καθένα με τον τρόπο του, ρυθμίζουν και αρμονίζουν τη ζωή. Και τα πλέον έντονα, ως ο πόλος, σέονουν την βελόνη της πνευματικής πείρας ολόκληρον λαών, τα δε αδυναμότερα επενεργούν σε στενό και ειδικό κύκλο. Επειδή όμως η ζωή κυβερνάται από επιταχτιζούς νόμους και ύπερογα αληθινούς, τα ούματα εκείνα που ν' αγγίσουν την αλήθεια, θά γίνουν οι έριμνευτές της και θά έγουν την κολοσσαία και ακοάτητη δύναμη να τοαθούν ολόκληρον λαών την πορεία, ενώ τα αδυναμότερα, καθώς αγγίζουν μέση όνο της αλήθειας, δε θά συννενούν ποσά όμοιομένους κύκλους ότόμων, τις δε υότες θ' όσώνουν ασυνείρητες, μα που η ζωή δε φωντίζει ποσά για τη γενική αλήθεια. Γέννημα των αδύναμων οεινίστων και περιορισμένων είναι η ζωγραφική του πρώτου σταθμού. Μέσα στην πνευματική κενότητα της ατμόσφαιρας, δηλαδή στην ανυπαρξία ενός καθολικού ρυθμού, γεννεοίνται αδύναμα ούματα, που επενεροοίν σε στενούς κύκλους, ο ζωγράφος που δε θέλει να είναι μόνο νοματιστής αισθάνεται την ανάγκη να δώσει κάτι ανώτερο από νομία μόνο και νομαυή. Κ' ενώ στις εποχές του δεύτερου σταθμού ο τεχνίτης έγοντας το ουσιοδέστατο στοιχείο, το πνευματικό, τελειοποιείτα στο μέσα για να το εκφράσει, ο τεχνίτης του πρώτου σταθμού, κατέγοντας τέλεια σχεδόν τα μέσα της έκφρασης, κινηγάει το ουσιαστικό στοιχείο, που δεν το έχει, και ανώνίζεται να το συλλάβη κίπου, αν υπάσχει, για να μην αναγκαστή με την έλληνή του να μείνη τέλειος νοματιστής, αλλά νοματιστής πάντα. Στην ανωσύτηση του ουσιαστικού τούτου στοιχείου, όταν δεν υπάσχει στην έποχή του, η ανατοέγει στο παροδών ο τεχνίτης για να το βοή και γίνεται ένας στενούς μινητής (έκτος πια αν ο μεγαλομνία του υποσει, φωνόντας στο άπανάτη που σωμαίστη στις ψυχές ν' αναλωνονοήση την τελευταία σπία για ν' αναλάσσει Νίνα γόδια), η προσοίεται σε αδύναμα ούματα του καιρού του, τα όποια όμως, ως είπα αφήνουν ασυνείρητη τέλεια την ψυχή του κοινού θεατή, όσοθ' δεν κατορθώνουν να φτάσουν ως αυτόν, απ' την αδυναμία τους. Οι πεου όστεροι όμως ζωγράφοι αφήνοντας και τα ελάγιστα αυτά πνευματικά ούματα, κλείνουνται στην Τεχνική, φασοόντας προς τα μέσα τους υποσούν να γείνουν σκοπός. Έτσι έγονμε την πινάκια των νομοισμένων ολότελα αντιλήψεων στην έφασηογή των μέσων, το ανακάτομα των μέσων τούτων με άλλα υλικά άλλων τεχνών, τη ζω-

γραφική - διάνοση, ζωγραφική - μουσική, ζωγραφική - μεταφυσική, τον πόλεμο προς την καθιερωμένη χρήση των μέσων, την επιστροφή στους πρωτόγονους τρόπους ή τέλεια ακατανόητους, τις συζητήσεις και τις σχολές για το φως, τη διευθέτηση του χρώματος, και το φορμάρισμα τεχνικών ειδικών σ' αυτό ή εκείνο το είδος ζωγραφικής. Όταν ο χαλινός φύγη και το μέσο ύψωθη σε σκοπό, όλα πρέπει να τα περιμένει κανείς, ακόμη και την ζωγραφική - φιλοσοφία, ή την τέχνη έξω από τη φύση και τη ζωή, κόσμοι ανήπαρχο, όπου μόλις καταδέχεται να παρουσιαστή στα μάτια των χυδαίων και αγροίκων θεατών, (που δεν παραλείπουν όμως και αυτοί να δείχνουν με τη σειρά τους την ύψηλη αδιαφορία τους για αυτού του είδους τις χαλκομανίες).

Στους ζωγράφους του πρώτου σταθμού ανήκει και ο κ. Παρθένη (Parthénis!). Κάτοχος των μέσων απ' τους καλούς μέσα στους συγχρόνους του, καθώς και των τεχνοτροπιών της έποχής του, δεν έχει τίποτε από το ουσιαστικό στοιχείο που είναι απαραίτητο. Τεντώνει διαρκώς την κεφαλή για ν' ανακαλύψη κάτι, αλλά δεν κερδίζει παρά μόνο την κόραση που προξενεί ή ανάταση. Εκεί που γύοις κάπως προς μια σβυσμένη πνευματική ατμόσφαιρα, μας έδωσε μια κεφαλή Χριστού. Τι μπορούσε να κάνει και που να φτάση αν είχε το κύριο στοιχείο στη διάθεσή του, ο Χριστός του, που πολύ άγνα σήμερα μας τον υποβάλλει, στέκεται δείγμα της δύναμής του. Αυστηρώς όμως το στοιχείο τούτο λείπει, πετάει στο κενό με τις τεχνοτροπίες για φτερογία. Τις τεχνοτροπίες, που μεταχειριζόμενος τις ως μέσο, μας έδωσε το Χριστό του, και που όταν αυτές έγιναν σκοπός, μας έδωσε τις πολλές χαλκομανίες του ιμπερσιονισμού και όποιες άλλης σχολής. Χαλκομανίες γινόμενες για να ξαφνίσουν το θεατή που δεν ξέρει αν πρόπη να γελάση ή να κλάψη, όταν δεν έχει πλήθος έρημνευτών κοιτικών ή αισθητικών να του γεμίσουν το κεφάλι με ανύπαρχα σύμβολα ή υποβολές που τα έργα του τόχα δημιουργούν, ώστε, δίχως κι αυτός να ξέση το γιατί, να θαυμάση και χεισοκοτή τον τεχνίτη, υπακούοντας τυαλά στα νεφέλωματα που ως νόμους θέλουν να του επιβάλλουν οι τεχνοκρίτες του*. Όμως κατά βάθος κρατεί την πεποίθηση πως τίποτε το σοβαρό δεν τρέχει, αφού όχι μόνο δεν φαντάζονταν να βοή κάτι ανώτερο έχει, αλλά ούτε του γεννήθηκε επιθυμία καν για μιαν άνοδο προς ανώτερες σφαίρες.

Τότε ποία είναι η αναγκαιότητα της ζωγραφικής στην έποχή μας;

ΑΙΝΟΣ ΚΑΡΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

(ΤΟ ΘΑΕΙΟΝ ΤΟΥ κ. ΨΑΧΟΥ)

Αληθινά μια μεγάλην ανακούφιση αιστανθήκαμε με την ίδρυση του «Ωδείου Έθνικής Μουσικής». Ποτέ ως σήμερα δεν είχαμε ακούσει να γίνεται καμιά φροντίδα για την ελληνική μουσική, και κανείς δεν είχε ενδιαφέρον να μάθη αν πραγματικά υπήρχεν εκείνη ή μουσική των αρχαίων, που τόσο συχνά αναφέρεται σ' όλα τα παλιά βιβλία. Και είναι περίεργο πως έμεις οι Έλληνες, που όλο φωνάζουμε και φλυαρούμε για το χρέος μας να σώσουμε τις παραδόσεις μας και τις έθνικές μας κληρονομίες, όχι μόνο την παραμελήσαμε την έθνική μας μουσική και δεν έρευνήσαμε να δοίμε αν μας άφησε κανένα σημάδι που να δείχνη την ποιότητα της, αλλά και άγνηθήκαμε, επιπόλαια, ολότελα την ύπαρξή της. Και όμως. Ελληνική Μουσική υπήρχε και υπάρχει, είναι ζωντανή, και η γραφή της μπορεί ν' αποδώση οποιαδήποτε μελωδία, από την πιο ανώτερη ως το κοινότερο

(*) Ο κ. Ζ. Παπαγιαννίου σ' ένα καθημερινό φύλλο κάνοντας κριτική ζητάει να ποδηγετήση το κοινό με την πληθώρα των ξένων ονομάτων, των ευρωπαϊκών σχολών, και όλου του λαβυρίνθου της τεχνικής ευρωπαϊκής περιπλοκάδας. Η καλύτερη απάντηση στον κόπο του είναι οι σκέψεις του λαού που έστομίζονται μπρος στα έργα του κ. Παρθένη, καθαρούς λίβελλους κατά της φύσης, ως είπα, φίλος στοχαστικός.

τραγουδι. Η σημερινή δημόδης και η βυζαντινή μουσική δὲν εἶναι παρὰ συνέχεια, ὅπως μαθαίνουμε ἀπὸ τὸν κ. Ψάχο, τῆς ἀρχαίας, ἔχουν τὴν ἴδια βάση, τοὺς ἴδιους ρυθμούς. Η βυζαντινὴ μουσικὴ, πὺδ βέβαια δὲν εἶναι ἡ ψαλτικὴ πὺδ ἀκούμε στὶς ἐκκλησίες, κ' οὔτε ἔχει καμμιά σχέση με τὶς καντάδες τῶν σπουδαγμένων ψαλτῶν, εἶναι μουσικὴ ἄνωτερη καὶ σύμφωνα με τὸ μεγαλεῖο τῆς ἐποχῆς πὺδ καλλιεργήθηκε. Καὶ εἶναι πλάνη νὰ νομίζουμε, πὺς ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ περιορίστηκε μόνο στὴν ἐκκλησία καὶ δὲν ἔχει χαρακτηριστὰ κοσμικὰ. Ἡ λαοεῖα τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνη δὲν γινότανε μόνο στὴν ἐκκλησία, οὔτε μονάχα ἀπὸ καλόγερους καὶ γρηοῦλες, ὅπως τώρα, ἀλλὰ καὶ στ' ἀρχοντόσπιτα καὶ στὰ παλάτια, ἀπὸ μεγιστάνες καὶ αὐτοκράτορες. Τοὺς καλοφωνικοὺς εἰμοὺς, ἀν κ' ἔχοντε θερησκευτικὸ χαρακτῆρα, τοὺς ἔψαλλαν δὲ καθε συμπόσιο ἢ ἄλλη κοσμικὴ συνάθροιση.

Θὰ μᾶς πῶν : Εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι μουσικὴ αὐτὴ, ἀφοῦ δὲν παίζεται στὸ πιάνο(1), ἀφοῦ δὲν ἔρχεται τοῦλάχιστον ἀπὸ τὴ Γερμανία; Ἄνθρωποι τοῦ ὄχλου θὰ γενοῦμε νὰ διασκεδάζουμε με Ἑλληνικὴ μουσικὴ; Μὰ ἐμεῖς δὲν ἀπειθυνόμαστε στοὺς προσημένους σνόμπ. Ἐμεῖς γράφουμε γιὰ ὅσους ὑγιεῖς ὑπάρχουν μεταξὺ μας, πὺδ εἶναι γελαστὴ καὶ πιστευαν πὺς δὲν ὑπάρχει Ἑλληνικὴ μουσικὴ.

Ὁ κ. Ψάχος, σὲ μιὰ διάλεξη πὺδ ἔκανε γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ Ὁδείου του, ἔδωκε τὶς ἐξηγήσεις πὺδ χρειάζονται γιὰ νὰ κατανοηθῆ τὸ πρόγραμμά του. Ἐκεῖ μᾶς εἶπε καὶ μᾶς ἀπέδειξε με ἱστορικὲς ἀποδείξεις, ὅτι ἡ ἀνατολικὴ μουσικὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ. Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια ἔρχεται νὰ γερμίσῃ τὴ στραβὴ γνώμη, πὺδ οἱ διάφοροι μουσικοδιδάσκαλοι ὑποστήριζαν ὡς τώρα, ὅτι τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ δημοτικὰ μας τραγοῦδια εἶναι τούρκικα! (Ἔνας μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς ἔλεγε πὺς τὰ γερουδικὰ δὲν εἶναι παρὰ τούρκικοι ἀμεινέδες!) Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, πὺδ μήτε ἀπὸ ἐπιστημονικὴ περιοργεια μελέτησαν τὴ μουσικὴ πὺδ ἄκουαν στὰ χωρὰ καὶ στοὺς ναοὺς, ἀπόρηξαν, σὰν κατὶ ἀνάξιο προσοχῆς, τὴν Ἑλληνικὴ μουσικὴ, με τὴν ἴδιαν ἐπιτολαιότητα πὺδ ἔνα μικρὸ παιδὶ λέει πὺς δὲν τοῦ ἀρῆσει κατὶ, χωρὶς νὰ τὸ δοκιμάσῃ. Καὶ εἶναι περιοργο, πὺς ὅλοι οἱ κύριοι αὐτοὶ δὲν ἐσκέφθησαν καν πὺς ἡ ἀρχαία μουσικὴ, ἡ μητέρα τῆς βυζαντινῆς καὶ τῆς δημῶδους, βέβαια θὰ ἦταν ἀνάλογη με τὸ ἀνθισμα τῶν ἄλλων καλῶν τεχνῶν τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης. Καὶ ὅμως με ὄλην αὐτὴ τὴν ἀμάθεια ἐνόμισαν μερικοὶ πὺς, παίροντας εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ καὶ φορώντας τῆς τσαρούχια, παρουσιάζουν «ἐλληνικὲς συνθέσεις».

Τὸ «Ὁδεῖον Ἑθνικῆς Μουσικῆς» δὲν περιοφρονεῖ τὴν Εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ. Τῆς δίνει τὴ θέσση πὺδ τῆς ἀξίει στὸ πρόγραμμά του, διδάσκει τὴ θεωρία τῆς καὶ ὑποβοηθεῖ τὴ σύγκρισή τῆς με τὴν Ἑλληνικὴ. Σὲ λίγο καιρὸ θ' ἀποδειχθῆ μόνο του, πὺς ἐκεῖνο πὺδ περιοφρονούσαμε ὡς σήμερα, θὰ μᾶς κἀν νὰ κωμωδώνουμε, φτάνει ὁ καθένας νὰ δουλέψῃ με τὴ δυνάμη του καὶ με τὸν τρόπο του, γιὰ νὰ ξαναφέρουμε ἀπὸ τὸ βουνὸ, πῶνς ζητήσει καταφύγιο, τὴ μουσικὴ μας, καὶ νὰ ζήσουμε μ' ἀγάπη μαζί τῆς. Ἀσφαλῶς αὐτὸ θάνα κατὶ καλύτερο πὺδ θὰ προσφέρουμε στὸν τόπο μας ἀπὸ τὶς ἀτέλειωτες φλυαρίες μας γι' αὐτὴν ἢ ἐκεῖνη τὴ γλῶσσα.

Στὸ καινούσιο Ὁδεῖο ἡ εἴσοδος εἶναι ἐλευθέρη γιὰ ὅποιον ἐπιθυμεῖ νὰ παρακολουθῆ τὴν ἐργασία του.

Π. Π.

(1) Κάθε Κυριακὴ μαζεύονται στὸ Ὁδεῖο μερικὰ πρόσωπα εἰδικὰ καὶ σκέπτονται τὸν ὀρισμὸ τῶν διαστημάτων πὺδ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ ἕνα νέο ὄργανο πὺδ θὰ μπορεῖ νὰ ποδώσῃ τὴν Ἑλληνικὴ Μουσικὴ. Ὁ κ. Ψάχος καθορίζει τὰ διαστήματα πὺδ ἔχει διατηρήσει ἡ Ἑλληνικὴ παράδοσις καὶ ὁ κ. Βραχάμης, φυσικομαθηματικὸς, θὰ δώσει τὸ terme technique. Ἄμα τελειωτὰ καταρτισθῆ τὸ σχέδιο θὰ παραγγελθῆ ἔξω τὸ νέο ὄργανο. Ἡ Κα Εὐα Σικελιανοῦ, ἡ ἀγία αὐτῆ γυναῖκα πὺδ ἔδωκε ὄλη τὴ ψυχὴ τῆς στὴν Ἑλλάδα, θὰ κἀν μιὰ σειρά διαλέξεων, τῶν ὁποῖων αἱ εἰσπράξεις θὰ διατεθοῦν γιὰ τὴν παραγγελία τοῦ νέου ὁργάνου πὺδ θὰ στοιχίσῃ παρὰ πολὺ. Τὸ «Ὁδεῖον τῶν Ἑλληνιδῶν» εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ παραχωρήσῃ στὴν Κα Σικελιανοῦ τὴν αἴθουσάν του. Ἡ πρώτη διάλεξις πὺδ θὰ γίνῃ πολὺ σύντομη ἔχει θέμα : «Ἰδανικὴ Ἠθὴς τοῦ Πλάτωνος».

Φαίνεται ὅτι εἶναι μοιραῖον νὰ μὴν ἀποκτήσουμε ποτε θέατρο περιοπῆς. Ἐῖτε γιὰ τὰ πρόσωπα πὺδ ἀναλαμβάνουν τὴν διεύθυνση τῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συγκροτουμένων θιάσων δὲν εἶναι καὶ τὰ καταλλήλοτερα, εἶτε γιὰ τὸ γούστο τοῦ κοινοῦ ἔχει τόσο καταστροφεῖ ἔξ αἰτίας τῶν ἐντολιῶν καὶ τῶν ξένων τῆς τεχνοσύνης παραγωγῆς ἔργων, ὡστε νὰ μὴν μπορεῖ ν' ἀκούσῃ εὐχαρίστως, ἀπὸ ἀληθινὴ ἀγάπη, ἀπὸ πραγματικὸ ἐνδιαφέρον καὶ ὄχι ἀπὸ σνομπισμό, τίποτε καλύτερο, τίποτε πὺδ ἐλλεκτό, εἶτε τέλος γιὰ τὸ σάκις τύχη ν' ἀναμιχθοῦν σὲ τέτοιου εἶδους ἐπιχειρήσεις καὶ «γυῖα στοιχεῖα» καὶ «νέοι ἄνθρωποι», δὲν ἀργούν νὰ προσκρούσων πρὸς τὰ μπακαλιζὰ ἰδανικὰ διαφόρων σαλιτιμπάγων τῆς φιλολογίας, τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον, ἐκτὸς ἐλάχιστων ἐξαρέσεων, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ φτωχὸ, ἀνεργμάτιστο, ρουτινιέριστο, χυδαῖοτατα κερδοσκοπικὸ. Τὸ «Ἑλληνικὸν θέατρον», τὸ ὁποῖον ἔφ' ὅσον διετηθεῖτο ἀπὸ τὸν κ. Φ. Πολίτην, μᾶς ἔδωκε μιὰν σειράν παραστάσεων κατ' ὄλα ἱκανοποιητικῶν, καὶ ἰδίως ἕναν «Οἰδίποδα», ἄριστον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἀπὸ τὴν στιγμὴν ὅπου ξανάπεσε στὰ χέρια τοῦ συγγραφέως (!!) τῆς «Κόρης τῶν Κυμάτων», ἔγινε καὶ αὐτὸ ἕνα θέατρο σὰν ὄλα τ' ἄλλα, ἕνα δηλαδὴ «συνεργεῖον βανδαλισμῶν» κατὰ τῆς σταγειρωδεστέρης καλοσθησίας.

Τὸ «θέατρον τοῦ Ὁδείου» ἀν καὶ δὲν βρίσκεται ἀκόμη στὸ ἕψος πὺδ θὰ θέλαμε, ἐν τούτοις θὰ ἦτο ἀδικία ἀν δὲν ἀνεγνωρίζαμεν ὅτι ἀποτελεῖ κάποια ἐξάρεσις, ὅτι εἶναι κάποιο «φωτεινὸ» σημεῖο, πὺδ μᾶς δίνει πολλὰς ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον. Τὸ γεγονός καὶ μόνον τῆς παραστάσεως ἔργων σὰν τὸ «Χειμωνιάτικο Παραμῆθι» τοῦ Σαῖασηρ, τὸν «Φιγάρω» τοῦ Μπωμαρσαί, τὸν «Φανταστικὸν Ἀσθενῆ» τοῦ Μολιέρου, εἶναι τόσο ἱκανοποιητικὸ, ὡστε νὰ παραβλέπωνται κάποιες ἀτέλειες τῶν ἀκόμη ὑπάρχοντων, καὶ πὺδ εἴμεθα βέβαιοι πὺς με τὸν καιρὸ θὰ ἐξαφανισθοῦν, καθὸς ἡ ἔτερογένεια τῶν παιζομένων ἔργων, ἐκ τῶν ὁποῖων μερικὰ δὲν ἔπρεπε κατ' οὐδένα λόγον νὰ παιχθοῦν καν. Εἶναι τόση ἡ εὐσυνειδησία μερικῶν ἠθοποιῶν τοῦ ἐν λόγῳ θεάτρον καὶ ὄλος ἰδιαιτέρως τῶν κ.κ. Κοντογιάννη καὶ Λεστοῦνη, καὶ ἐκ τῶν Κυριῶν τῆς κ. Κούλας Ζερβοῦ, καὶ τὸσόν ἀναμνησθήτη τὴ ἡθεατρικὴ μαεστρία τοῦ κ. Οἰκονόμου, ὡστε δὲν μᾶς ἐπιτοέεται ν' ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι τὸ «θέατρον τοῦ Ὁδείου» θ' ἀποθῆ σὺν τῷ χρόνῳ ἕνα θέατρον περιοπῆς.

Θὰ ἔπρεπε, τελειώνοντας ν' ἀναφέρουμε καὶ τὶς μοναδικὰς πρᾶγματι φιλολογικὰς ἀπογευματινὰς παραστάσεις τοῦ θεάτρον τῆς Ἄδος Κοτοπούλη, οἱ ὁποῖες ὄμως δυστυχῶς ἐκατάντησαν πρόφασις κοσμικῆς συγκεντρώσεως, ἀπ' ὅπου δὲ λείπει κανεὶς ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς γαλλόφωνους ἀρβανίτες φιλότεχνους τοῦ Ὑπογεῖου τῶν Ἐξωτερικῶν.

W

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Οἱ «Νέοι» ἀπεφάσισαν νὰ ὁργανώσουν σειράφιλολογικῶν διαλέξεων, πὺδ θάχουν σκοπὸ νὰ γνωρίσουν εὐοῦτερα τὰ ἔργα μερικῶν κορυφαῖων δικῶν μας καὶ ξένων στὸν ἔλάχιστο κόσμῳ πὺδ μπορεῖ ἀκόμη σήμερα νὰ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτὰ τὰ μικροζητήματα. Εἶναι προτιμὸ νὰ σημειώσουμε ὅτι τὶς διαλέξεις αὐτὰς θὰ τὶς κἀνουν ἀποκλειστικὰ Νέοι. Ἐγκαινιαστῆς θὰ εἶναι ὁ συνεοάτης μας κ. Κλ. Παρῶνος, ὁ ὁποῖος θὰ ὁμιλήσῃ γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Κασόλου Μπωντλαῖο.

Ἡ γυνὴ Κούλα Ζερβοῦ εἶχε τὴν εὐγενεὴ καλοσύνη νὰ δευθῆ ν' ἀπαγγεῖλῃ σ' αὐτὴ τὴ διάλεξη μερικὰ ποιήματα μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν ὁμιλητὴ.

Ὅσοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ἀθῆναις συνδρομητὰς μας ἐπιθυμοῦν, πῶροῦν νὰ μᾶς γράψων νὰ τοὺς στείλωμε πρόσκληση.

(Κάθε έκδοση που μας στέλνουν την αναγγέλλουμε και την κρίνουμε)

— **ΙΣΑΝΤΡΟΥ ΑΡΙ.** «Τὰ Μοντέρνα» 1919. Υπάρχουν, στη φιλολογία, έργα που έγιναν ή ίκανοποίησις, και έργα που έγιναν ή στέρησις: εις τὰ δεύτερα ανήκουν τὰ τραγούδια της Σαπφώς, τὰ τραγούδια του Κατούλλου, ο Μυσός, ο Βόρθερος, ή θεία Κομωδία. Ο κ. Ισαντρος Άρις δέν ανήκει εις αυτά. Η αδυναμία για τη ζωή δέν τον έσπρωξε προς την Τέχνη, άλλ' απεναντίας τó ξεχείλισμά της Μιά τέτοια τέχνη ήμπορούσε να συμβιβάζη άρετά τήν πάλη μεταξύ τέχνης και πραγματικότητας που διαφιλονικεί τούς νέους καλλιτέχνες: ο καλλιτέχνης θά ζήση πρώτα, κι' αυτό που θά περισσέψη, θά τó κάρη ποιήση άν δέν περισσέψη τίποτε, δέν θά κάρη τίποτε. Διαφορετικά, ή τέχνη παίξει ρόλο ύπνοτικού, και άπ' αυτό βγήκαν τόσες και τόσες αντιφάσεις και άσυνέπειες.

Διαβάζοντας τὰ «Μοντέρνα», έννοούμε πως ο ποιητής τους άποξήτησε και άλλου νά εύρη τρόπους νά εκδηλωθή ή ύπόστασις του άσφαλώς δέν εξαντλείται σε αυτό τó κομψό τέρχος. Βασιά τήν πλέον έλεύθερη στιχογραφία. Άβίαστη στις κινήσεις της, άπλη και μετρομένη μεταχειρίζεται άνετα λέξεις ή φράσεις επιγραμματικές, που ή μετρική μας τις έκτρομάζει.

Αντίθετη με τόν κλασισμό, αλλά καθαρή έν τούτοις ποιήσις: ύποβλητική φωτίζει τις λεπτομέρειες, που δίνουν τó χρώμα και τήν ποιικιλία της ζωής:

«Θυμάμαι κάτι άσπρόσροχα που δελγαν
μιά εύγενική προσπάθεια ν' άρέση
για νά ίκανοποιή τούς νέους έραστές»

Και άλλου:

«οί προΐνες άγίδες του ήλιου
ξαγυρνισμένες, κίτρινες, άστρινικές»

Κυνηγώ τó πολύ διαλεχτό, τó πολύ σαφηνισμένο, —είναι φανερό. Λίγα λόγια, χωρίς θόρυβο και χωρίς ταραχή— με μιά ίκανοποίηση και μιά άπαιρέσεια. Η ποιήσις του περιτρέφεται γύρω άπ' τη γυναίκα, σάν από μιά ιδέε fixe. Είναι ο μυστικοπαθής έραστής, που ντύνει τήν ήδωπάθειά του σε μιά μελαγχολική σκέψη. Κι' όταν λέη στις «Άδικημένες»

«κι' ή ματιά τους φέρνει τó αντίκροσμα της μόνης δυνατής ένζυξης»

έχει καταλάβει μέσα του τόση πίκρα για τήν ούσία και τήν σημασία της ζωής! Τήν ήδονή τήν άπολαμβάνει σάν ένα πικρό και γλυκό μαζί, συμπέρασμά της.

Κάπου—κάπου, —είν' αλήθεια— παραδίδεται μόνο στη σκέψη:

«Δέν ποέσει ν' άποφύγουμε κάτι στιγμή
που νοιώθουμε πως θάγουμε τή δύναμη
ν' αλλάξουνε τήν όρι της ζωής μας.
Γιατί μοιραία μόνες τους θαρδούν
κι' ίσως νάν' τότε φοβερότερες και πιο
έκδικητικές...»

Μιά ήρωική ύποταγή στο Μοιραίο, που όρίζει τις στροφές της ζωής μας, ένας τόνος που κάνει τήν έσωτερική μας δύναμη ν' ανατριχιάσει για κάποιον άγωνα.

— **Α. ΚΑΡΑΒΑ:** «Στη Λδρα της Μοναξιάς». Μέσα στη συλλογήν αυτή των στίχων βρίσκει κανείς και ποιήματα που δέν τους λείπει ούτε τó αισθημα, ούτε ή άριότητα της καλλιτεχνικής έκφράσεως και ούτε προ πάντος ή αυθόρμητη, άγνή ποιητική διάθεση.

— **Γ. ΔΟΥΡΑ:** «Άη Γιώργης». Άθήνα 1920. (Για τó νέο αυτό βιβλίό του κ. Δούρα θά γράψω στο έρχόμενο φύλλο ο συνεργάτης μας κ. Κλέων Παράσχος.)

— **ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΔΑ-ΓΑΗ:** «Η Άποκατάσταση των Πάντων» Λυρική Τριλογία. «Τό Γαλάζιο Λουλούδι» Πρώτο μέρος. Λυρικό Δράμα έμμετρο σε τρεις πράξεις. (Για τó βιβλίό αυτό μας έστειλε κάπως άργά έκτενή κριτικήν ο κ. Α. Καρζής, ή όποία θά δημοσιευθή στο επόμενο φύλλο.)

— **Γ. ΣΚΑΗΡΟΥ:** «Τά Σύγχρονα Έλληνικά προβλήματα». Έκδοσις Γραμματικόν «Αλεξάνδρεια 1919. Και ή πραγματεία αυτή του Σκληρού ανήκει στη σειράν έκείνη των «ανακαινιστικών» έργων που θά εύχόμεθα νά ήβξανε όλοένα ο άριθμός των. Σήμερα που έχουμε πρό πάντος άνάγκην αντιμετώπισεως όλων των κοινωνικών και φιλετικών μας προβλημάτων, βιβλία σάν του Σκληρού κι' άν ύστερούν από πλείστον άπόψεων είναι προτιμότερα έν τούτοις από κάθε είδους τρέχουσαν φιλολογικήν παραγωγήν.

— **ΓΙΑΚΟΥ Ν. ΠΕΡΙΔΗ:** «Της Σιωπής και του Σάλου» Αλεξάνδρεια 1919. Ποιήματα. (Δοξαριές—Μορφαροί.—Του Πολέμου).

— **Α. ΜΑΡΣΕΛΛΟΥ:** «Συνοργασία Σητιυό και Σχολείου. Δημοσίευμα του «Έκπαιδευτικού Όμίλου της Αίγύπτου». Αλεξάνδρεια 1919. (Διάλεξις που έγινε στην αίθουσα του Έπιστημονικού Συλλόγου «Πολεμιαός Α').

— **Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ:** «Τό Τραγούδι της Ηλιόκαλης». Αλεξάνδρεια 1919.

— **ΑΔ. ΔΕΛΑΜΟΥΖΟΥ** Άνωτέρου Έπόπου Δημοτικής Έκπαιδεύσεως. «Πρός τήν Έκ-

παιδευτική Άναγέννηση». (Έκδοσις Δελτίου Έπουργ. Έκκλ. και Δημ. Έκπαιδ.—Παράρτημα αριθ. 1. Έν Άθήνας 1919).

— **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ:** «Επισκόπησις της Ιστορίας του Γλωσσικού Ζητήματος και Κριτική επί των σχετικών Γνωμών». Άποσπασμα έν της Ιστορικής Γραμματικής της Νεοελληνικής. (Έκδοσις Δελτίου Έπουργ. Έκκλ. και Δημ. Έκπαιδ. Παράρτημα Άριθ. 2. Έν Άθήνας 1919).

— **ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ** (Όδός Σταδίου 42). Τό ναπομασίση κανείς σήμερα νά εγκαινιάση έκδόσεις με μεταφράσεις ξένων άριστουργημάτων χειρίζεται άληθινά πολύ θάρρος. Ο κ. Βασιλείου, τó βρήκε τó θάρρος αυτό στη νεότητά του και έτσι στη νεώδωρη βιβλιοθήκη του «Έκλεκτά Έργα» μας έδωκεν ως σήμερα μιάν αξιόλογη σειρά μεταφράσεων που τού εύχόμεσθε νά τη συμπληρώση με τόν καιρό με ό,τι καλύτερο έχει ή ξένη λογοτεχνία. Ο κ. Βασιλείου έχει κάθε δικαίωμα νά ζητήση τήν ύποστήριξιν όλων έκείνων που ένδιαφέρονται για τήν συνέχιση των εκδόσεών του.

Οι έκδόσεις που είδαν τó φός ως τώρα είναι:

Χάμορο Κ. Βασίλισσα του Σαββά και άλλα Λιγνήματα. Μετάφρασις Α. Κουκούλα.

Γκέρμεσταμ Γ. Τό Άγόρι της κορά Λένης. Λιγνήματα. Μετάφρασις Α. Κουκούλα.

Κίλλαντ Άλ. Η Μάχη του Βατερλώ. Δύο φίλοι. Λιγν. Μετάφρασις Α. Κουκούλα.

Γκέρμεσταμ Γ. Ο Πέτρος με τόνά μάτι. Χιονισμένος χειμώνας. Λιγνήματα. Μετάφρασις Α. Κουκούλα.

Ίπεν Ερρ. Έντα Γκάμπλερ. Δράμα σε 4 μέρη. Μετάφρασις Α. Κουκούλα.

Φλωμπέρ Γ. Μιά άπλοική καρδιά. Ηρωιδίς. Λιγνήματα. Μετάφρασις Γ. Πράτοια.

Γκωτιέ Θ. Τό Κακό Μάτι, Ρομάντσο. Μετάφρασις Π. Στωϊκόυ.

Γκαίτε: Έρωτάτος και Λωροθέα. Μετάφρ. Κ. Θεοτόκη.

Μπγιέρσον Μπγιέρσον: Η κόρη του Βουνού.

Κ. Θεοτόκη. Ο Κατάδικος.

Χάινς. Τό Ίντερμέδιο. Μετάφρασις Α. Κουκούλα.

Δ. Άνδρέεφ. Τό σκοτάδι και άλλα διηγήματα.

— **EDOUARD HERRIOT:** «CRÉER» — Ση γιλιάς.— Έκδοσις Payot et Cie, Paris.—2 τόμοι δοχ. 11.—Ο κ. Edouard Herriot στο πολύκροτον αυτό έργο του εξετάζει τήν οικονομική ζωή της Γαλλίας, τη συγκρίνει με τών άλλων Κρατών, τήν εύρίσκει ύστεροσαν σε πλείστα σημεια κρατικής ιδίως οργανώσεως και έμποροβιομηχανικής εκμεταλλεύσεως του πλούτου της και προτείνει μέσα, τά όποία, κατά τή γνώμη του, θά συντελέσουν στην οικονομική πρόοδο της πατρίδος του.

— «MEMOIRES DE L'AMBASSADEUR MORGENTHAU». Είκοσι έξη μήνες στην Τουρκία από τόν Henri Morgenthau, πρεσβευτήν της Άμερικζης στην Κωνσταντινούπολη πρό της κηρύξεως και κατά τήν διάρκειαν του παγκοσμίου πολέμου. Ένας ογκώδης τόμος από 350 σελίδες (δοχ. 10) όπου ο συγγραφέυς άποκαλύπτει τόν σκανδαλώδη παρασημαϊκόν πολιτικόν και διπλωματικόν ρόλον που έπαιξε ή Τουρκία στον πόλεμο.

— Άπό τούς κ. Payot et Cie θά έκδοθούν σε λίγο και τά «ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ LUNDENDORFF» σε άριστοτεχνική γαλλική μετάφραση.

(Όποιος θέλει κανένα από αυτά τά βιβλία μπορεί νά γράψη ή άπ' ευθείας (Mrs Payot et Cie, 106 Boulevard Saint Germain Paris) νά τού σταλούν ή στά Γραφεία μας. Είναι ή άπόφρασις μας νά εδωκόνημε όσο μπορούμε τούς φίλους μας στην άμεσην άπόκτηση των νέων αξιόλογων βιβλίων που έκδίδονται στην Εύρώπη, για νά μπορούν έτσι νά παρακολουθούν πύ άνετα τήν ευρωπαϊκήν πνευματική κίνηση).

— **L. JOLIET,** ύφηγητού του Πανεπιστημίου: Précis Illustré de la Littérature Française, des Origines au XXe Siècle. Έκδοσις του βιβλιοπωλείου Armand Colin (103, Boulevard Saint-Michel Paris) δοχ. 8.—Τό βιβλίό αυτό που προλογίζει ο κ. G. Michaut, καθηγητής στη Σορβόνη, μπορεί νά χρησιμεύση σ' όλους έκείνους που επιθυμούν νά λάβουν μιά γενική ιδέα της γαλλικής φιλολογίας. Είναι έργο, του όποιου ο συγγραφέυς δείχνει νεοτεριστικές τάσεις και στη μορφή και στην καθόλου σύνθεσή του. Περισσότερο επιμένει ο κ. Joliet στον Μεσοάιωνα και τόν XIX αιώνα. Πολλές άνέκδοτες χαρακτηριστικές εικόνες, estampes κλπ. κοσμούν τó βιβλίό αυτό, που τó συνιστούμε όλος ιδιαίτερος στους φίλους μας.

— **EDOUARD QUET.** «Musée de Campagne». Έκδοσις του «Livre Mensuel». δοχ. 5. Ο συγγραφέυς συνεκέντρωσε εις τó βιβλίό του αυτό μερικά από τά διηγήματά του, εικόνες επαρχιακών ήθών με γαλατικόν χιούμορ και λεπτότατον ύφος γραμμένες. Και εις τó έργον αυτό ο κ. Quet αναδεικνύεται συγγραφέυς αξίως της εκτιμήσεως που τού έξηραφάλισαν τά προηγουμένα του ρομάντσα «Les Eraves» και «La Victoire».

— **X* X* X*:** «Les Roseaux de Midas». Έκδοσις του «Livre Mensuel». δοχ. 5. Κριτικά παρατηρήσεις για τó έργο των Baudelaire, Maeterlinck, Paul Fort. Ο συγγραφέυς βρίσκει ότι τά έργα των τριών αυτών ποιητών άπομακρύνονται από τήν κλασική λατινική παράδοση. Κάπου άποκαλείται ο ποιητής των «Fleurs du Mal»: «proète passable». (Τό κομψό αυτό βιβλίό είναι τó τελευταίο του 1919 από τή σειρά των 10 που έποσχέθηκε νά έκδίδη κάθε χρόνο τó «Livre Mensuel». Άξίζει τόν κόπο και τó έξοδο νά γραφούν όσοι από τούς φίλους μας τó επιθυμούν συνδρομητά στο «Livre Mensuel» γιατί με 40 δοχ. τó χρόνο θά παίρνουν δέκα αξιόλογα βιβλία που άν τ' άγοράσουν χωριστά

θά τὰ πληρώσουν μεσ' αὐτὸ Παρίσι ὃ δοχ. τὸ πῶ φθνή. Ὅσοι ἐνδιαφεροῦν ἀπὸ τῆ αὐτῆ-
σῆ μας μποροῦν νὰ γραφοῦν ἢ στὰ Γραφεῖά μας ἢ αὐτῆς: 48, Rue des Ecoles Paris.

— AMESSAKOUL AG TIDDET: «Les Terrasses de Tombouctou». Ἐκδόσεις
τοῦ «Livre Mensuel» Paris. 1920. Δοχ. 5. Τὸ βιβλίον αὐτὸ, (τὸ πρῶτο τῆς σειράς τοῦ
1920) ποὺ τὸ προλογίζει ὁ κ. Robert Randau περιγράφει ζωντανὰ καὶ μὲ χιούμορ τὴ ζωὴ
τοῦ Τομποκτού, τέτοια ποὺ τὴν ἐγνώρισε καὶ τὴν ἐξῆσεν ὁ ἀλγερινὸς συγγραφεὺς. Παρ'
ὅλον ὅμως τὸ ἐξωτερικὸν ἐλαφρὸν ὄφρος, μιὰ βαθύτερη ψυχολογία ἀνθρώπων καὶ πραγμα-
των καὶ ἡ εἰλικρινὴς διάθεσις τοῦ βιβλίου δείχνει πόσον ὁ συγγραφεὺς τοῦ εἶναι ἀπλη-
λαγμένος ἀπὸ τὴ σεμινοτυρία τῶν εὐρωπαίων συναδέλφων του.

— PIERRE BENOIT: «L'Atlantide». Roman. Ἐκδόσεις τοῦ «Roman Littéraire»
(διευθυνομένου ἀπὸ τὸν ἀκαδημαϊκὸν κ. Henri de Régnier) ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Albin
Michel (22, Rue Huyghens Paris). Δοχ. 4.50 (προσφωρῶς). Ἐνα ἀπὸ τὰ καλύτερα τε-
λευταῖα γαλλικὰ μυθιστορήματα ποὺ ἡ ἐμφάνισις του ἔκανε μεγάλο θόρυβο στὴ Γαλλία.
Ἡ «Atlantide» ἀνήκει, ὅπως τὴν κατέταξαν οἱ γάλλοι κριτικοί, στὰ «Romans d'aventures»
καὶ ἐβραβεύθη ἀπὸ τὴ Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν. Ὁ sir Rider Haggard διατείνεται
ὅτι ἡ «Atlantide» δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀκριβὴς ἀντιγραφή ἐνὸς δικοῦ του ρομάντζου, τοῦ
«She». Πραγματικῶς ἡ καταπληκτικὴ ομοιότης τῶν δύο μυθιστορημάτων ἐπροκάλυψε δυσπι-
στίαν καὶ σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς γάλλους κριτικούς, οἱ ὁποῖοι εὐρίσταν ἀφορμὴ νὰ ἐπιτεθοῦν
κατὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ποὺ τὸσον ἐπιτόλαια ὑποβηθεῖ καθὼς λέγουν, τὴν λογο-
κλοπίαν. Ὡς τόσο φαίνεται ὅτι ὁ κ. Benoit, ποὺ καθὼς ὁμολόγησε δὲν ἔφερε οὔτε τὰ ἀγ-
γλικά γιὰ νὰ διαβάσῃ τὸ «She» (τοῦ ὁποῖου δὲν ὑπάρχει γαλλικὴ μετάφρασις), εἶναι ἀθῶος
ἀπὸ τὴν κατηγορία ποὺ τοῦ ἀποδίδουν ἀφοῦ ἄλλως τε καὶ ἓνα προηγούμενον ἔργο του τὸ
«Koenigsmarck» τοῦ εἶχε ἐξασφαλίσαι μιὰν ἀρκετὰ καλὴ φήμη, ποὺ ποτὲ δὲ θὰ ἤθελε νὰ
τὴ χάσῃ μ' ἓνα κίνημα τόσο παιδικὸ καὶ ἀνήθικο.

— IMBERT DE SAINT-AMAND: «Marie Antoinette et l'Agonie de la Ro-
yauté.» Nouvelle édition τοῦ κ. P. Lethielleux (10, Rue Cassette Paris). Ὁ γνωστός
ιστορικὸς τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ «Ancien Régime» στὸ ἔργο του αὐτὸ, ποὺ ἀνάγεται
ἐπίσης στὸν κύκλον τῶν προεπαναστατικῶν χρόνων, παραδέχεται ἐν μέρει τὰς θεωρίας τοῦ
Taine καὶ τάσσειται μὲ τὰς γνώμας τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν ν' ἀπο-
τάσσει τὴν δυστυχεῖ βασιλισσαν, τῆς ὁποίας τὸσον παρεξηγήθη ἢ ἐπιροῆ ἔπι τοῦ Λου-
δοβίκου XVI, τοῦ τὸσον ἀδυνάτου χαρακτῆρος μονάρχου.

— F. A. VUILLERMET, O. P.: «Les Églises Guerrières». Ἐκδόσεις τοῦ κ. P.
Lethielleux (10 Rue Cassette—Paris). Δοχ. 4.50. Καλογραμμένες ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν τόσο
παραμορφωμένη, πολυταπὴ μεταπολεμικὴ Γαλλία. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, μὲ
περιγραφὰς παρμένες ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ζωντανὴ κατάντια προσώπων καὶ πραγμάτων,
στὰ μέρη ἐκεῖνα ποὺ ἐπέδραμον οἱ Γερμανοί, προσπαθεῖ ν' ἀποδιώξῃ τὴν ἀπογοητευσὴ ἀπὸ
τὴ γαλλικὴ ψυχὴ καὶ νὰ τῆς χαρίσῃ τὴν πρώτη τῆς ἐνεργητικότητά. Στὸν ἴδιον ἄλλως τε
σκοπὸν τείνει καὶ ὁλόκληρη ἡ σειρά τῶν προηγούμενων ἔργων τοῦ κ. F. A. Vuillermet.

— GONZAGUE TRUC «Une Crise Intellectuelle» (Les Jeunes Gens d'Aujourd'
hui). Ἐκδόσεις Bossard (43, Rue Madame Paris VIe) Série Bleue Δοχ. 1,20 (χωρὶς
αὔξηση). 1919.—Ὁ κ. Truc, ἓνας ἀπὸ τοὺς πῶ ἐνδιαφερόντας κριτικούς τῆς «Minerve
Française», τάσσειται καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ «Parti de l'Intelligence» οἱ ὁποῖοι
ὡς κύριον παράγοντα τῆς γαλλικῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως θεωροῦν τὴν ἐπιστροφή στὸν
γαλλικὸν κλασικισμὸν—μορφήν πνεύματος καὶ τέχνης ἐξηγλημένην κατὰ τὴν γνώμην μας.

LUCIEN SOUCHON. (Lieutenant Lucien Scoudert): Le «Passifisme», La Gu-
erre des Inaptes. Μὲ πρόλογο τοῦ κ. Albert Plament. Ἐκδόσεις Bossard 1920 Δοχ. 3.30
(χωρὶς αὔξηση). Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ κατηγορεῖ ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, εἴτε
πολιτικοὶ εἴτε διανοούμενοι εἶναι οὗτοι, συντέλεσαν διὰ τοῦ σκεπτικισμοῦ του καὶ τῶν
εἰρημιστικῶν τῶν τάσεων στὴν ἀπονέκρωσι τῆς γαλλικῆς ἐνεργητικότητος καὶ προτρέπει
ὅπως τὰ μαθήματα τοῦ πολέμου μὴ ἀποβῶσιν ἄγωνα εἰς τὸ μέλλον.

— Η «COLLECTION DES DAMES» Picart (59, Boulevard Saint-Michel
Paris), περιλαμβάνει περιποιημένα κομψὰ βιβλιαράκια, φθηνότατα (1 δοχ. τὸ ἓνα) ποὺ
ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καλὴν τὴν ἐμφάνισιν, ἔχουν καὶ ἐλκετὸ περιεχόμενον. Στὴ σειράν αὐτὴ πρό-
κειται νὰ ἐκδοθοῦν ἀξιόλογα ἔργα, πρωτότυπα καὶ μεταφράσεις. Ὡς σήμερον ἔχουν ἐκδοθῆ
μέσῃ σ' ἄλλα καὶ τ' ἀκόλουθα, ποὺ μπορεῖ νὰ τὰ πᾶρη ὅποιος θέλει γράφοντας ἀπ' εὐθείας
στὸ Παρίσι ἢ στὰ Γραφεῖά μας:

Baudelaire: «Mon coeur mis à nu».

: «Petits poèmes en prose».

: «Les Fleurs du Mal».

Gerard de Nerval: «La Main Enchantée».

Mme de Necker: «Reflexions sur le Divorce».

Boccace: «Trois Contes».

Voltaire: «Les Aventures de Micromégas».

La Bruyère: «Des Femmes du Coeur».

Chateaubriand: «René».

Alfred de Vigny: «Laurette».

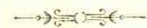
Alfred de Musset: «Les Nuits».

— COMMANDANT GASTON-MOCH: «Les Forées Armées dans la Société des
Nations». Rapport présenté au Bureau International de la Paix. Ἐκδόσεις τοῦ Βιβλιο-
πωλείου Anc. F. Zahn (11, Maulbeerstrasse-Berne-Suisse). Δοχ. 1.

— HAN RYNER: «Le Poison» Drame en un acte. Ἐκδόσεις «Γραμμαίων» Ἀλε-
ξανδρείας 1919.

— «ALMANACH DE COCAGNE» pour l'an 1920. Ἐκδόσεις τῆς «Sirène» (12, Rue
La Boétie Paris). οχ. 10. Περιέχει ἀνέκδοτα ἔργα τῶν Laurent Tailhade, Guillaume,
Apollinaire, Paul Laffitte, Lucien Descaves κλπ. καὶ εἶναι ἀφιερωμένον «Aux vrais
Gourmants et aux francs Buveurs!»

— «ALMANACH DE L'HUMANITÉ» 1920. Ἐκδόσεις τῆς «Librairie du Parti
Socialiste et de l'Humanité». (142, Rue Montmartre Paris). Δοχ. 3.50. Εἶναι τὸ πρῶτο
σοσιαλιστικὸν almanach, ἀπὸ 300 σελίδες, μὲ συγκεντρωμένους πολλὰ πληροφορίες, στατι-
στικὰς, εἰκόνες κλπ. σχετικὰς μὲ τὴν παγκόσμια σοσιαλιστικὴ κίνησιν.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— «ΓΡΑΜΜΑΤΑ». Τρίμηνο Περιοδικόν. Ἐκδότης Διευθυντὴς ὁ κ. Στέφανος Πάργας.
Ἀλεξάνδρεια. (Ἐλάβαιε τὰ δύο τελευταῖα φυλλάδια (Ἰούλιος—Σεπτέμβριος 1919 καὶ Ὀκτώ-
βριος—Δεκέμβριος 1919). Καὶ τὰ δύο αὐτὰ τεύχη τὰ διακρίνει μιὰ κλητυτὴ ἐλκετικότης
περιεχομένων. Ἀπὸ τὸ πρῶτο ξεχωρίζουμε: Ἐνα πολὺ δυνατό διήγημα τοῦ κ. Κεφαληνοῦ,
τὴ μετάφραση ἐνὸς διηγήματος τοῦ Ἀνδρέμας, μιὰ πολὺ καλὴ μελέτη τοῦ μακαρίτη Σκλη-
ροῦ γιὰ τὸ Ρῶσο σοσιαλιστὴ Πλεχάνωφ καὶ τὴν ἐποχὴ του, ἓνα ἀρκετὰ καλὸ ἀρθρον τοῦ
κ. Γαλιούρη γιὰ τὴν μετάφραση τοῦ Φάουστ ἀπὸ τὸν κ. Χατζόπουλο, διάφορα ἄλλα σημειώ-
ματα σχετικὰ περισσότερο μὲ τὴν ξένη παρὰ μὲ τὴν ἐλληνικὴν φιλολογοίαν. Ἀπὸ τὸ δεύτερον:
Τὰ συνέντια τοῦ κ. Παλαμά, ἀπὸ τὰ ὀραϊότερα ποιήματα του τῆς τελευταίας δεκαετίας,
ἰδίως τὰ 3, 7, 8, 14, 16, 22, 23, ποιήματα τῶν κ. κ. Σάπη καὶ Μαλακᾶση, διηγήματα,
μελέτες, κριτικὰ ἀρθρα, ἐπισκόπησις τῆς ξένης πνευματικῆς ζωῆς (μὰς ἄρρεσε πολὺ ἓνα μετα-
φρασμένον ποίημα τοῦ Marcel Martinet: «Avenue Σεπτεμβριανέ») καὶ ἓνα εἶδος Λογοδοσίας,
ὅπως ἀποκαλεῖ κάποιος σημείωμά του ὁ ἀληθινὰ ἐξαιρετικὸς αὐτὸς ἀνthropos, ὁ κ. Στέφα-
νος Πάργας, ποὺ κατόρθωσε ὁλομόναχος, νικώντας τόσα ἐμπόδια καὶ τόσες δυσκολίας, νὰ
συνεχίσῃ τὴν ἐκδοσὴ τῶν «Γραμμάτων» ὡς σήμερον. Ἀπὸ τὸ ἴδιο αὐτὸ σημείωμα μαθαί-
νομε μὲ πολλὴν χαρὰ μας ὅτι σὲ δύο μῆνες θὰ ἐγκαινιάσων τὰ «Γράμματα» μηνιαία τὴν
ἐκδοσὴν τους. Μὲ λύπη μας ὅμως εἶδαμε νὰ περάσων ἀσχολίας ἀπὸ τὰ «Γράμματα» (ὅπως
καὶ ἀπ' ὅλους τοὺς ἐπίσημους ἀπολογισμοὺς τοῦ 1919, ποὺ ἐδημοσιεύθησαν στὸν καθημε-
ρινὸ τύπον) μερικὰς πνευματικῆς ἐκδηλώσεις, ποὺ ἀν δὲ σημείωσαν σταθμοὺς στὴ νεοελλη-
νικὴ σκέψη, δείχνουν ὅμως καθαρὰ κάποιες τάσεις, ποὺ δὲν ἔπρεπε μὲ κανένα τρόπο ν' ἀπο-
σιωποθῶν ἀπὸ τοὺς φίλους συναγωνιστὰς τῶν «Γραμμάτων».

— «ΛΥΡΑ». Μηνιαῖο καλλιτεχνικὸν Περιοδικόν. Διευθυντὴς: Γεώργιος I. Μπουθλοῦς
Συνδρομὴ 20 δοχ. τὸ χρόνο. Ὅδὸς Ἀριστοτέλους 89 Ἀθήνας.

— Ὁ «ΔΟΓΟΣ». Μηνιαῖο Περιοδικόν. Διευθύνεται ἀπὸ τοὺς κυρίους Γιάννη Χαλκούση
καὶ Ὀμηρο Μπεκέ. Συνδρομὴ 20 δοχ. τὸ χρόνο. Γράψετε: Πέτρα, Ἀσολὰν Σοζάκι 5, Con)ple.

— «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ». Πολιτικὴ, Κοινωνιολογικὴ, Οἰκονομικὴ. Δι-
ευθυντὴς: Α. I. Πονηράς. Συνδρομὴ ἐτησίᾳ δοχ. 20. Ὅδὸς Περματίζουλου 6 Ἀθήνας.

— «ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ». Καλλιτεχνικὸν Περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα. Διευθυντὴς:
Δ. I. Καλογερόπουλος. Συνδρομὴ ἐτησίᾳ δοχ. 12. Ὅδὸς Χαριλάου Τριζούπη ἀριθ. 22α
Ἀθήνας.

— «ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ». Ἐξεδόθη ὁ 7ος Τόμος μὲ ἀρθρα
καὶ μελέτες σχετικὰς μὲ τὴ γλωσσοεκπαιδευτικὴν μεταρρυθμίση.

— «ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ». Ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα. Ἐπιμέλεια Δημ. Λίγκα.

— «LA NOUVELLE REVUE FRANÇAISE»: Μηνιαία Φιλολογικὴ καὶ Κριτικὴ
Ἐπιθεωρήσις. Διευθυντὴς ὁ κ. Jacques Rivière. Συνδρομαί: 30 δοχ. τὸ χρόνο, 17 τὸ ἐξά-
μηνον γιὰ τὴν κοινὴν ἐκδοσὴν. 70 δοχ. τὸ χρόνο γιὰ τὴν πολυτελεῖ ἐκδοσὴν. Ἀν θέλῃ νὰ ἐγ-
γραφοῖ κανεὶς συνδρομητῆς μπορεῖ νὰ γράφῃ: 35 & 37, Rue Madame Paris (VIe) ἢ στὰ
Γραφεῖά μας στέλλοντας ταυτοχρόνως καὶ τὴν συνδρομὴν του. (Ξεχωρίζουμε μέσῃ σ' ἄλλα:
Symphonie Pastorale τοῦ André Gide, Père Humilié τοῦ Paul Claudel, Ποιήματα τοῦ
P. Valery, ἐνδιαφέροντα κριτικὰ ἀρθρα τῶν κ. κ. Rivière, Thibaudet, Lhote κλπ. Τὸ
πρόγραμμα τῆς «Nouvelle Revue Française» ἀποβλέπει ἐπὶ τὴν ἐξω Σχολῶν καὶ καθιερω-
μένον διακρίσεων ὑποστήριξιν τῆς πλέον διαλεκτικῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τῶν νέων γάλλων).

— «LA MINERVE FRANÇAISE»: Δεκαπενθήμερος «Φιλολογικὴ καὶ Κριτικὴ» Ἐπι-
θεωρήσις. Διευθυντὴς ὁ κ. A. P. Carnier. Συνδρομαί 60 δοχ. τὸ χρόνο, 32 τὸ ἔξαμηνον.
Γράψετε: 1, Rue de Lille Paris, ἢ στὰ Γραφεῖά μας. (Συγκεντρώνει ὅτι καλύτερον ἔχει
νὰ ἐπιδείξῃ ἢ σημερινὴ γαλλικὴ σκέψις. Ἄξιο κάθε προσοχῆς εἶνε ἰδίως τὸ κριτικὸν τῆς
μέρους. Σημειώνουμε χωριστὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεώς της (Ἰούλιος 1919) ὡς τὸ τελευ-

τοῦ τοῦ φύλλο: Δυὸ ἐκτενεῖς μελέται, τοῦ Pierre Lasserre γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Claudel (μελέται όπου ὁ συγγραφεὺς, ὅσο κα' ἂν θέλῃ νὰ ἐπισκοπήσῃ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἀμερόληπτα καὶ ἀντικειμενικά, παρασύρεται ἀπὸ τὶς ἀντιρομαντικὰς του ἀντιλήψεις τόσο τοῦ συχνότατα παρανοεῖ καὶ ἀδικεῖ τὸν Claudel) καὶ τοῦ Jammes, μιὰ μελέτη τοῦ Albert Thibaudet γιὰ τὸν Maurice Barrès, ἐνδιαφερότατο ἄρθρο τοῦ Charles Maurras γιὰ τὸν Stendhal καὶ ἄλλα).

— LA CONAISSANCE» Revue de Lettres et d'Idées. Διευθύνται οἱ κ. κ. René-Louis Doyon καὶ Edouard Willermoz. Συνδρομὴ γιὰ 12 φύλλα δρχ. 25. (9, Galerie de la Madeleine Paris (VIIIe) ἢ στὰ Γραφεῖά μας). Ἐξεδόθη ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, πού δείχνει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς μιὰ προσπάθεια νὰ σταθῇ ἕνα ἀπὸ τὰ σοβαρότερα τῆς Γαλλίας. Ἀπ' τὰ περιεχόμενά του ξεχωρίζουμε: Τῶν κ. κ. L. Royer et R. de La Tour du Villard: «Nouvelles lettres intimes de Stendhal», τοῦ κ. Edwin Henry, «Une politique française en Méditerranée orientale», τοῦ κ. E. Dermenghem: De la Biologie au mysticisme» κ. ἄ.)

— GRAND REVUE» 37, Rue de Constantinople. Paris (VIIIe). (Στὸ φύλλο τοῦ Δεκεμβρίου μεταξὺ ἄλλων: «Μιὰ εἰσαγωγή στὴ νεώτερη Τέχνη» τοῦ Elie Faure, πού θὰ χρησιμοποιοῦν ὡς πρόλογος τοῦ τόμου IV τῆς μοναδικῆς «Ἱστορίας τῆς Τέχνης» τοῦ συγγραφέως τῶν «Constructeurs». Ἐπίσης μιὰ κριτικὴ μελέτη γιὰ τὶς βασιλοφρόνες τάσεις τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Action Française» Charles Maurras).

— Revue «Contemporaine». Boulevard Montparnasse. Paris. (VIe). (Στὸ φύλλο τοῦ Δεκεμβρίου δημοσιεύεται μιὰ μετάφρασις ἀπὸ τὸν «Τάφο» τοῦ Παλαμά. Σὲ προηγουμένα φύλλα μελέται γιὰ τὸ ἔργον τῶν κ. κ. Μαλαζάση, Σημηριώτη, ἀπὸ τὸν Νέμο, τὸν ὁποῖον ὁ «Περσὶανδρος», (τραγωδία πού ἐκαιχθη στὸ Odéon) εἶχε μεγάλην ἐπιτυχία. Ὁ κ. Ἀθανασιάδης ἔχει ἐκδώσει καὶ ἀξιολογώτερες ποιητικὰς συλλογὰς, ὅπου φαίνεται καὶ αὐτός, ὅπως ἄλλως τε καὶ οἱ περισσότεροι τῶν σημερινῶν γαλλῶν διανοουμένων, οἱ περὶ τῆν «Minerve Française» καὶ περὶ τοῦ «Parli de l'Intelligence» τοῦ P. Bourget νεοκλασσοὶ καὶ, νὰ συνεχίσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ Moréas).

— «LE VERBE»: Revue Mensuelle d'Art et de Lettres. Ἀρχιουντάκης ὁ κ. André Romane. Ἡ συνδρομὴ γιὰ 12 φύλλα δρχ. 12. Στὸ περιοδικὸ αὐτό, πού τὸ συνιστοῦμε ὅλως ἰδιαιτέρως στοὺς φίλους μας, μπορεῖ κανεὶς νὰ γίνῃ συνδρομητὴς γράφοντας στὰ Γραφεῖά μας ἢ 204 Avenue du Maine, Paris (XIVe). (Στὸ τελευταῖο φύλλο περιέχεται συνεργασία τῶν κ. κ. André Romane, Gaston Arthuis, Jean-Paul Vincent, Loys Labèque, E. Blivet, καὶ ἄλλων νέων, πού ἡ πρωτότυπη καὶ δυνατὴ ἐργασία τους εἶναι ἄξια κάθε προσοχῆς).

— «LA REVUE DE L'EPOQUE» Publication Mensuelle d'expression et d'étude des Idées, des Arts et des Lettres. Ἡ ἐτήσια συνδρομὴ 24 δρχ. 3, Avenue de la Bourdonnais Paris (VIIe) ἢ στὰ Γραφεῖά μας.

— «L'OPINION». Journal de la Semaine. Directeur: Maurice Colrat. Συνδρομὴ 38 δρχ. τὸ χρόνο. (4, Rue Chauveau Lagarde Paris (VIIIe) Samedi Janvier 1920. (Comment sauver l' intelligence τοῦ Alfred de Tarde, Souvenirs de la Vie Litteraire τοῦ Antoine Albalat.) Samedi 24 Janvier 1920. (Gouzaque Truc: Les caractères de la philosophie Française). Samedi 7 Février 1920. (Τὸ φύλλο αὐτὸ συνοδεύεται μ' ἕνα ρομάντζο τοῦ Gaston Chéran: Vallentin Pacquault, τυπωμένο χωριστά).

— «LES LETTRES PARISIENNES»: Δημοσιεύουσιν ἄρθρα, ποιήματα, μεταφράσεις, βυλογραφήματα καὶ ἔργα διαλεκτῶν καλλιτεχνῶν. Ἡ συνδρομὴ εἶναι τῆς κοινῆς ἐκδόσεως 12 δρχ. τὸ χρόνο καὶ τῆς πολυτελοῦς 20 δρχ. Γράψετε ἢ στὰ γραφεῖά μας ἢ στὸν κ. Georges Pillement 49, Bd Magenta Paris (Xe).

— LES FACETTES. Cahier Bi-Mensuel de Poesie et de Prose. 5 δρχ. ὁ χρόνος. Rue Baudin, 15 à Toulon-France.

— «LA VEILLEUSE». Revue Mensuelle d'Art et de Littérature rédigée par un groupe d'écrivains indépendants. 5 δρχ. ὁ χρόνος. Γράψετε στὸν κ. Jourd' Heuil. 166, Rue de la Roquette Paris (XIe).

— «LA TRAMONTANE»: Revue illustrée-Regionaliste, Littéraire, Artistique, Organe de l'Association des jeunes Litteraires et artistes Français, 5 δρχ. ὁ χρόνος. 7, rue de la Posts. Perpignan France.

— «LA NATION TCHEQUE». Revue Mensuelle. 9 δρχ. τὸ χρόνο. 5 τὸ ἐξάμηνο. 18, Rue Bonaparte Paris.

— «LA VOIX DES JEUNES». Organe Mensuel de Propagande et d'Education Socialiste. 4 δρχ. ὁ χρόνος. 37 Rue Sainte-Croix-de-la-Bretonnerie Paris (IVe).

— «RIVISTA D'ITALIA»: Ἐκδίδεται κατὰ μῆνα, Συνδρομὴ 36 δρχ. τὸ χρόνο, 18 τοὺς ἔξη μῆνες. Galleria Vittor Emanuelle 14, Milano.

